

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MOONCULUK VE OPUS DEİ TARİKATLARI
-BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR-

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Mehmet KUBAT

HAZIRLAYAN
Emrah SÖNMEZ

MALATYA-2021

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**MOONCULUK VE OPUS DEİ TARİKATLARI
-BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR-**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

HAZIRLAYAN
Emrah SÖNMEZ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Mehmet KUBAT

MALATYA- 2021

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "**Moonculuk ve Opus Dei Tarikatları- Benzerlikler ve Farklılıklar**" başlıklı bu araştırmanın, bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların metin içi ve kaynakçada yöntemine uygun olarak gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, onurumla doğrularım.

03.01.2021

Emrah Sönmez

ÖNSÖZ

Din fenomeni insanlık tarihi boyunca farklı formlarda insanla var olan bir olgudur. İnsan, ancak bedeni ve ruhunun uyum içerisinde olmasıyla gerçek manada anlamını bulur ve yücelir. Bu uyumun gerçekleşmesindeki en büyük rol ise hiç şüphesiz insanın ruhuna hitap eden dindir.

Farklı dinlerin birbirinden habersiz bir şekilde özgün bir medeniyet kurmaları artık mümkün değildir. Dünya bilimsel ve teknolojik gelişmelerle birlikte küçük bir köye dönüşmüştür. Bu gelişmelerle birlikte herhangi bir yerdeki bir haberin yayılışı çok hızlı olmaktadır. Gelişmelerden kısa sürede haberdar olup gelişmelerin yorumlanıp tartışılabilmesi, milletlerin kendine özgü kültür, din, gelenek ve geleceklerini oluşturmada büyük önem taşımaktadır. Bütün bu gelişmeler, dini bazı hareketlerin de doğuşunu tetiklemiştir. Farklı yorumlarla birlikte yeni mezhep, tarikat, grup ve tarikatlar doğmuştur.

Moonculuk ve Opus Dei tarikatları güncel hareketler olmalarına rağmen Türkiye’de her iki hareket için de maalesef kapsamlı çalışmalar yapılmış değildir. Başlangıçta bir mezhep veya dini bir hareket olarak doğan fakat artık yeni bir dine evrilen Moonculuk ile Katolik Kilisesi çevresinde etkin bir rol oynayan Opus Dei tarikatı hakkında yapılmış çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu iki hareket hakkındaki çalışmaların yalnızca ansiklopedi maddelerinde geçen birkaç sayfalık malumat ile sınırlı kaldığı müşahade edilmektedir. Bir de bu hususta yapılmış sınırlı sayıda birkaç çalışma mevcuttur. Bu husus bizim her iki hareketi daha etraflıca ele almamızın temel nedenini oluşturmuştur. Bu bağlamda her iki hareketi kendi içerisinde ele aldıktan sonra imkânlar dâhilinde ortak başlıklar tespit ettik ve her iki yapıyı bu başlıklar üzerinden karşılaştırdık. Söz konusu tarikatlar için yararlanabileceğimiz kaynakları temin ettikten sonra bu kaynakları belirli bir tasnife tuttuk. Her iki tarikatı da ele alırken Türkçe yapılan çalışmalardan ziyade daha çok bu konuda yapılmış yabancı çalışmalardan istifade ettik.

Çalışmamız Giriş, üç bölümden oluşmaktadır.

Giriş’te çalışmanın konusu, amacı, önemi, kapsamı ve yöntemi hakkında bilgiler aktardık.

İlk bölümde Moonculuk tarikatının kurucusunun hayatını ve Moonculuğun kuruluşunu, temel düşünce ve inanç esaslarını, ibadetlerini ve cemaat yapısını ele aldık.

İkinci bölümde Opus Dei tarikatının kurucusunun hayatını, hareketin teşekkül sürecini ve inanç esaslarını işledik.

Üçüncü bölümde ise üzerinde çalışmış olduğumuz her iki tarikattaki benzerlikler ve farklılıkları ortak başlıklar altında tespit etmeye çalıştık.

Ülkemizde üzerinde çok araştırma yapılmamış olan Moonculuk ve Opus Dei tarikatları ile ilgili beni çalışmaya teşvik eden, çalışmam boyunca benden desteğini esirgemeyen, kıymetli vakitlerini ayırarak çalışmamı değerlendiren değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Kubat’a, çalışmam süresince desteklerini esirgemeyen aileme, meslektaşım Fatma Üzüm’e ayrıca benden manevi desteğini esirgemeyen ve hiçbir fedakârlıktan çekinmeden çalışmam ile ilgili bazı düzenlemeler yapan dostum Arş. Gör. Celal Esen’e teşekkür ederim.

Emrah SÖNMEZ

Adıyaman, 2021

ÖZET

XX. yüzyıla gelindiğinde yaşanan teknolojik ve bilimsel ilerlemelerden din olgusu da etkilenmiştir. Bu ilerlemelerin yanı sıra bu yüzyılda belirgin bir şekilde ortaya çıkan "sekülerizm anlayışı" da bu hareketlerin ortaya çıkışını tetiklemiştir. Genellikle Tanrı tarafından kendisine görev verildiğini iddia eden karizmatik liderlere sahip olan bu hareketler geleneksel dinlere kafa tutmuş, onlardan büsbütün bir kopuş sergilemeden insanlığa yeni bir mesaj ve yeni bir yaşam tarzı sunmaya çalışmıştır.

Moonculuk, 1954 yılında Protestan Hristiyanlık ve Uzak Doğu din ve felsefelerinin (özellikle Ying Yang ve Konfüçyanizm) bir sentezi olarak Güney Kore’de kurulan bir dini akımdır. Akım merkezi daha sonra ABD’ye taşınmıştır. Kaynak olarak kendisine Kitab-ı Mukaddes’i edinse de akımın kurucusu olan Sun Myung Moon, tanrıdan kendisine vahyedildiğini iddia ettiği öğretilerden oluşan Divine Principle(İlahi İlke)’yi ortaya koymuştur. Divine Principle, akımın ana kitabı olmuştur. Akımın temel ilkesi Divine Principle’de de geçtiği gibi bütün insanlığı kapsayan, tek millet ve tek dile dayalı ortak bir kültür oluşturmaktır. Bunu gerçekleştirmek için akım dünya genelinde çalışmalarını yürütmektedir.

Opus Dei, 1928 yılında Josemaria Escriva tarafından Madrid’de kurulan Katolik Kilisesi’ne bağlı şahsi bir piskoposluktur. Opus Dei’nin temel ilkesi bütün Hristiyanları muhatap alarak bütün sosyal sınıflarda bulunan Hristiyanlara kendi inançlarına göre bir hayat tarzı sağlamak ve dindarlaşma olgusunu her kesimde gerçekleştirme olarak ifade edilebilir.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde Moonculuğun kuruluşunu; bu akımın inanç esas ve öğretilerini, ikinci bölümde Opus Dei tarikatını ve son bölümde ise verilerin bizlere sunduğu imkân çerçevesinde bu iki dini hareketin benzerlikler ve farklılıklarını ortaya koymaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Moonculuk, Opus Dei, Sun Myung Moon, Josemaria Escriva, Hristiyanlık

ABSTRACT

In the 20th century, the phenomenon of religion was also affected by the technological and scientific progresses. Aside from these advances, the "understanding of secularism" that emerged prominently in this century triggered the occurrence of these movements. These movements, which often have charismatic leaders claiming to be assigned to them by God, have challenged traditional religions, trying to present a new message and a new lifestyle to humanity without a complete break from them.

Moon is a religious movement which was born in South Korea in 1954 as a synthesis of Protestant Christianity and Far Eastern religions and philosophies (especially Ying Yang and Confucianism). The center of this movement was later moved to USA. Although the Bible was its source, Sun Myung Moon, the founder of the movement, introduced the Divine Principle which consists of the teachings that he claimed were revealed to him from God. Divine Principle has been the main book of the movement. The basic principle of the movement is to create a common culture based on one nation and one language, which includes all humanity, as it was mentioned in the Divine Principle. To achieve this, the movement pursues its work all around the world.

Opus Dei is a personal diocese affiliated with the Catholic Church which was established in Madrid by Josemaria Escriva in 1928. The basic principle of Opus Dei can be expressed as dealing with all Christians and providing a life style for Christians in all social classes according to their own beliefs and realizing the phenomenon of becoming religious in all segments.

Our study consists of three parts. In the first part, the establishment of Moonism; the principles and teachings of this movement; In the second part, we tried to reveal the Opus Dei sect and, in the last part, with in the scope of the possibilities provided by the data, the similarities and differences of these two religious movements.

Key Words: Moonism, Opus Dei, Sun Myung Moon, Josemaria Escriva, Christianity

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1
I. ÇALIŞMANIN KONUSU VE KAPSAMI	1
II. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	3
III. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ VE KAYNAKLARI.....	3
I. BÖLÜM	5
MOONCULUK	5
1.1. Sun Myung Moon'un Doğumu ve Yaşadığı Ortam	6
1.2. Sun Myung Moon'un Evliliği.....	8
1.3. Hak Ja Han.....	10
1.4. Sun Myung Moon'un ABD'ye Göçü	10
1.5. Sun Myung Moon'un Eserleri	12
1.6. Moonculuğun Kuruluşu ve Önde Gelenleri	13
1.7. MoonculuğunYayılışı ve Aldığı Tepkiler	17
1. 8.Akımın Teolojik Temeli.....	17
1.9. Tanrı İnancı.....	19
1.9. 1. Kalp	22
1.9.2. Logos.....	22
1.9.3. Yaratıcılık	23
1.10. Peygamber İnancı	24
1.11. Kutsal Kitap İnancı	25
1.12. Yaratılış İnancı.....	26
1.12.1. Yaratmanın Amacı.....	26
1.12.2. Evrenin Yaratılışı.....	27

1.12.3. İnsanın Yaratılışı.....	28
1.13. İnsanın Düşüşü.....	30
1.13.1. Ruhsal (Manevi) Düşüş.....	31
1.13.2. Fiziksel Düşüş	32
1.14. Günah Anlayışı ve Çeşitleri	33
1.15. Mesih İnancı	34
1.16. Yeniden Doğuş İnancı.....	36
1.16.1. Yeniden Doğuş Açısından İsa ve Kutsal Ruh	36
1.16.2. Logos' un Özellikleri Açısından İsa- Kutsal Ruh İlişkisi	37
1.16.3. İsa ve Kutsal Ruh Aracılığıyla Ruhsal Olarak Yeniden Doğuş	37
1.17. Teslis İnancı.....	38
1.18. Yeniden Diriliş İnancı.....	39
1.18 1. Yeniden Diriliş ve Prensipleri	39
1.19. İbadet Sistemleri	41
1.19.1. İbadet Yerleri	41
1.19.2. Kutsal Şarap Ayini.....	41
1.19.3. Haftalık İbadet: Pazar Ayini.....	43
1.19.4. Günlük İbadet.....	44
1.19.5. Oruç	45
1.19.6. Kutsal Gün ve Bayramlar	45
1.19.6.1. Gerçek Ebeveynler Günü.....	45
1.19.6. 2. Gerçek Tanrı Günü	46
1.19.6. 3. Gerçek Yaratıklar Günü.....	46
1.19.6.4. Gerçek Çocuklar Günü.....	46
1.20. Cemaat Yapısı, Kilise Yönetimi ve Faaliyetleri	46
1.20.1. Cemaat Yapısı.....	46
1.20.2. Kilise Yönetimi	48
1.20.3. Moonculuğa Bağlı Bazı Vakıf, Dernek ve Kurumlar	49
1.20.4. Moonculuğun Düzenlemiş Olduğu Bazı Seminer, Konferans ve Geziler	52
1.20.5. Moonculuğun Oluşturduğu Bazı Kültürel Gruplar.....	53
1.20.6. Moonculuğa Bağlı Önemli Haber Alma Servisleri, Yayınları, Gazete ve Dergiler.....	53

1.20.7. Moonculuğun Gelir Kaynakları.....	54
1.20.8. Taraftar Kazanma Yolları ve Misyonerlik Faaliyetleri	55
1.20.9. Moonculuk ve Türkiye.....	58
1.20.10. Moon Tarikatının Evrenselliği Bağlamında Fetö	59
II. BÖLÜM	63
OPUS DEI.....	63
2.1. Tarihsel Arka Planı	64
2. 2. Opus Dei'nin Kuruluşu ve Tarihsel Gelişimi	65
2. 3. Opus Dei'nin Misyonu.....	69
2. 4. Josemaria Escriva	69
2.5. Opus Dei'nin Seçkinleri.....	75
2.6. Üyelik Sistemi.....	76
2.6.1. Supernumerary Üyeler	77
2.6.2. Numerary Üyeler.....	78
2.6.3. Numerary Asistants (Numerary Yardımcıları).....	79
2.6.4. Associates (Yardımcı Opus Dei Üyeleri).....	81
2.6.5. Cooperators (İş Birliği Yapanlar).....	81
2.6.6.Priests (Papazlar).....	82
2.7. Üyelik Süreci	82
2.7.1. Cilice	84
2.7.2. Discipline	85
2.7.3. Soğuk Duş	85
2.7.4. Uyuma	85
2.7.5. Yemekler	85
2.7.6. Kahramanlık (Heroic) Dakikası	86
2.7.7. Sessizlikler.....	86
2.8. Üyeler Ne Yapar?.....	86
2.9. Opus Dei' den Ayrılma.....	87
2.10. Yayıldığı ve Etkin olduğu Bölgeler.....	87
2.11. Temel Düşünce ve İnançları.....	90
2.12. Opus Dei ve Fetö	92
III. BÖLÜM.....	97

MOON VE OPUS DEI TARİKATLARI ARASINDAKİ.....	97
BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR.....	97
3.1. Yeni Dini Hareketler	98
3.1.1.Yeni Dinî Hareketlerin Temel Özellikleri.....	100
3.1.2.Yeni Dini Hareketlerin Üç Temel Ögesi: İnanç, İbadet ve Cemaat	100
3.2. Moonculuk ve Opus Dei’de Liderlik Anlayışı.....	102
3.2.1. Moonculuk ve Opus Dei’de Mesih İnancı.....	102
3. 3.Moonculuk ve Opus Dei’de İbadet Anlayışı.....	104
3.4. Moonculuk ve Opus Dei’de Üyelik.....	106
SONUÇ	109
KAYNAKLAR	111

KISALTMALAR

ABD, USA: Amerika Birleşik Devletleri

a.e: Aynı eser

a.g.e: Adı geçen eser

a.g.m: Adı geçen makale

a.y: Aynı yer

c./vol: Cilt

Çev: Çeviren

DİA: Diyanet İslam Ansiklopedisi

Ed.: Editör

ER: The Encyclopedia of Religions

HSA-UWC: The Holy Spirit Association for The Unification of World Christianity

s. / ss. : Sayfa / Sayfa sayısı

Vb.: Ve benzeri

Yy.: Yüzyıl

GİRİŞ

I. ÇALIŞMANIN KONUSU VE KAPSAMI

XX. yüzyılda bilim ve teknolojiye gelişmeler olduğu gibi din alanında da hızlı gelişmeler ve değişimler yaşanmıştır. Bu yüzyılda ortaya çıkan dinsel hareketler, adeta klasik dünya dinlerine kafa tutmuştur. Burada sözü edilen dini hareketler, özellikle 1950'li yıllarda ortaya çıkmış ve dini veya felsefi bir görüş sunarak, kişinin aşkın bilgiye ulaşmasını ve anlamasını ilke edinmiş, müntesiplerine hayatın gerçek anlamını ve varlıklar dünyasındaki yerine dair nihai cevaplar verdiklerini iddia etmişlerdir.¹ Ortaya çıkan bu dini hareketlerin en belirgin özellikleri ve ortak vasıfları, harici bir kökenden gelmeleri, üyelerine farklı ve yeni bir medeniyete ait yaşam tarzı sunmaları, bağlı oldukları oluşumdan önemli ölçüde farklılık göstermeleri, karizmatik bir liderlerinin oluşu, eğitim ve yaş bakımından genellikle orta tabakayı tercih etmeleridir. XX. yüzyılın ikinci yarısında bu dini hareketlerin ortaya çıkışları ve büyümeleri göze çarpmıştır. Bu da bu hareketlerin gelişimine ve etkin rol oynamalarına katkı sunmuştur.² Yeni dini hareketlerin kuruluşuna öncülük eden karizmatik liderler, cemaat içinde Tanrı tarafından kendilerine bir tür mesaj/vahiy verilen şahsiyetler olarak kabul edilir. Aynı zamanda cemaat taraftarları bu şahsiyetlerin özel güçleri olduğuna ve ezoterik bilgiye sahip olduklarına da inanırlar. Ortaya koymuş oldukları bu dini hareketlerin liderliğini üstlenen bu kişiler taraftarlarından tam destek ve bağlılık beklerler. Bu liderler hareketin doğuşunda, şekillenişinde ve gelişimde önemli bir işleve sahiptirler.

Yeni dini hareketlerden sayılan Moonculuk, çelişkili ifadeler olmasına karşın 6-8 milyon kadar üyesi olan ve dünyanın her tarafında aktif bir şekilde varlığını sürdüren, XX. yüzyılın ortalarında bugünkü Güney Kore'de ortaya çıkan mesihi bir dindir. Hareketin kurucusu olan Sun Myung Moon, Tanrıdan aldığını savunduğu vahiylerle dayanarak Tanrının yeryüzünde Göksel Krallığı kuracağını fakat bunun

¹ Bıyık, Mustafa, "Yeni Dünya Düzenine Küresel Bir Din Modeli: Moonculuk" *Milel ve Nihal Dergisi*, 2003 (1) ss. 93-114.

² "The Social Impact of New Religious Movements", *The Unification Theological Seminary*, ed. Bryan Wilson, The Rose of Sharon Press, New York, 1983, s. 5.

gerçekleşemediğini ve bunun kendisi ile gerçekleşeceğini iddia etmektedir. Böylece Tanrının asli iradesi yeryüzünde hâkim olacaktır.

Moon'un öne sürmüş olduğu Göksel Krallık inancı, Kitab-ı Mukaddes'te sıkça zikredilmekte ve günümüzdeki İncillere bakıldığında İsa'nın öğretilerinde etkin rol oynadığı görülmektedir. Göksel Krallık inancı İsa'nın II. gelişi ile yakından ilgilidir. Hristiyan dünyasında bin yıl süreceğine inanılan bu krallığı İsa ikinci kez gelerek kuracaktır.³

Moonculuk'da diğer bir husus ise Moonculuğun nasıl isimlendirileceğine dair farklılıklardır. Her ne kadar Mooncular, kendisinin yeni bir dini hareket, akım olarak nitelendirse de zikredeceğimiz şu sebeplerden dolayı aslında cemaatin bir hareket ve akımdan ziyade modern bir din olarak teşekkül ettiği aşikârdır. Hristiyanlığı referans almakla birlikte kendi oluşumlarını onlardan bağımsız kabul etmeleri, çağın kutsal metni olarak Kitab-ı Mukaddes'i değil de kendi kutsal kitapları olan Divine Principle (İlahi İlke)'yi saymaları, hareketin liderinin Tanrıdan vahiy alması ve bu hareketin bir cemaati oluşu Moonculuğun bir modern din olarak ortaya çıktığını desteklemektedir.

Biz çalışmamızda bu yeni dine atıfta bulunurken, Moon'un ve üyelerinin kullanmış olduğu "*Birleştirme Kilisesi*", bazen de bu yeni dini hareketin kurucusuna atfedilen "*Moonculuk/ Moonizm* " ifadelerini kullandık.

Birleştirme Kilisesi, kurucusunun ifadeleri üzerinden temellendirildiğinden biz ilk olarak hareketin kurucusunun hayatını erişebildiğimiz kaynaklar üzerinden ortaya koymaya çalıştık. Ayrıca akımın ortaya çıktığı Kore'deki durumu da ele aldık. Ardından hareketin inanç esaslarını ve öğretilerini, siyasi görüşlerini, gelir kaynaklarını, örgütlenişini, dünyada ve Türkiye'de gerçekleştirdiği misyonerlik faaliyetlerini de ortaya koymaya çalıştık.

Çalışmamızın bir diğer konusu olan Opus Dei, Latince "*Tanrının Yapıtı*" anlamına gelmektedir. Ruhban sınıfında olsun veya olmasın, Josemaria Escriva'nın öğretilerini yaymak için çalışan kişilerden oluşmuş olan Katolik dini tarikat, öte yandan Katolik Kilisesi'nin şahsi piskoposluğudur. 1928 yılında kurulduğunda kendi öğretisine

³ "Kingdom of God", *The Encyclopedia of Americana*, ed. Bernard S. Cayne, c. 16, Americana Corporation, New York, 1975. s. 441.

göre herkese seslenir ve sıradan hayatı mukaddes olana ulaşmak için bir yol olarak kabul eder.

Opus Dei tarikatının tam adı "*Sociedad de la Santa Cruz de Opus Dei*"dir. Örgüt 1950 yılında papalık tarafından resmîyet kazanmıştır; 1982 yılında Katolik Kilisesi'ndeki hiyerarşisi yükseltilmiş ve tarikat liderleri piskopos unvanını elde etmiştir; 2002 yılına gelindiğinde Papaz Josemaria Escriva, Papa John Paul II tarafından azizlik mertebesine yükseltilmiştir. 2000'i rahip, toplam 80.000 üyenin olduğu ve önceden sadece bir erkek cemaatiyken, 1930 yılında kadın şubesini de açmıştır. Kuruluştaki öğretisi din adamı olmayanların cemaati olmasına rağmen Escriva, 1943 yılında tarikatın rahiplerini yetiştirmeye başlamıştır. Örgütün en önemli misyonu bütün sosyal sınıflardan gelen Hristiyanlara inançlarıyla örtüşen bir hayat sunmaktır. Tarikatın kuruluş tüzüğü'nün ikinci maddesine göre "*İşi ve bu dünyadaki durumu ne olursa olsun Opus Dei tarikatı, bütün insanlara eğitim ve dini açıdan yardım etmeyi önceliği olarak kabul eder.*"⁴

II. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Yeni dini hareketleri tanımlamak ve bir zemine oturtmak için bu hareketlere yoğun bir şekilde eğilmek ve analiz etmek gerekmektedir. Bu oluşumların her birinde dini temalar önemli bir yer tutmakla beraber, politik, ekonomik ve mistik nitelikteki diğer faktörlerin oluşum içindeki yoğunluk derecesi, söz konusu olan dini hareketleri farklı değerlendirme yaklaşımlarına yol açmaktadır.

Bu çalışmadaki amacımız farklı perspektiflerden değerlendirilmeye tabi tutulan söz konusu Moonculuk ve Opus Dei tarikatlarının her birisini müstakil bir şekilde ele almak ve bu iki dini hareketin benzerlik ve farklılıklarını tespit etmeye çalışmaktır.

III. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ VE KAYNAKLARI

Çalışmamızı yaparken fenomenoloji, deskriptif ve karşılaşma metotlarından faydalandık. Moon tarikatı için başta Sun Myung Moon'un kaleme aldığı eserleri ve

⁴ Koçak, Zeynep, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, Yeni Doğu Kültür ve Sanat Derneği Yayınları, İstanbul 2016, ss. 5-6.

tarikat ile ilgili diğer kaynakları, tarikatın kutsal kitabı olarak kabul edilen Divine Principle (İlahi İlke) ışığında anlamaya çalıştık ve tasnif ettik. Opus dei tarikatı için yapılmış çalışmaları da bir araya getirdikten sonra onları da bir tasnife tabi tuttuk. Her iki tarikatı da kendi içinde ele aldıktan sonra bu iki tarikatın benzerlik ve farklılıklarını ortak konuların el verdiği kadarıyla işlemeye çalıştık.

Türkiye’de Moonculuk ile ilgili "*Küresel bir din projesi olarak: Moonculuk "* ve "*Amerikan Moon Tarikatı Türkiye’yi Örgütleyiyor*" eserleri ve birkaç makale çalışması bulunmaktadır. Türkiye’de yapılan bu sınırlı çalışmalara karşın Avrupa ve Amerika’da bu hareketle ilgili ciddi çalışmalar vardır. Çalışmamızda yararlandığımız önemli eserlerden birkaçını zikretmemiz gerekirse Bunlar: *Sun Myung Moon and Unification Church, Outline of The Principle: Level 4, God’s Will and The World: Sun Myung Moon, Unificationism and Modern Society: An Apprasial of the Thought and Work of The Revend Sun Myung Moon, A Time For Consideration: a scholarly appraisal of the Unifacition Church, Fundametals of Unification Thought, Explaning Unification Thought.*

Opus dei tarikatı için Türkiye’de yapılmış çalışmalar Moonculuk tarikatına nazaran daha sınırlıdır. Bunlar: "*Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*" ve "*Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*" adlı çalışmalar ve birkaç makaledir. Yapılan bu çalışmaların yanı sıra yararlandığımız temel yabancı kaynaklar şunlardır: *Saints and Schemers: Opus Dei and Its Paradoxes, What is Opus Dei?, Opus Dei in the Church: an Ecclesiological Study of the Life and Apostolate of Opus Dei, The Secret history of Opus Dei.*

I. BÖLÜM

MOONCULUK

1.1. Sun Myung Moon'un Doğumu ve Yaşadığı Ortam

Sun Myung Moon 6 Ocak 1920 yılında Kuzey Kore eyaleti olan Pyongan Bukedo eyaletinde doğmuştur.⁵ Moon, sekiz çocuklu bir ailenin beşinci çocuğudur. Moon, tarım ile uğraşan bir ailede doğmuştur. Kore'de yaygın olan iki isme sahip olma özelliği Moon'da da kendisini bulmuş olacak ki ismi Yong Myung soyadı ise Moon'dur. Yong "ejderha" anlamına gelmektedir. Hayatının devamında sevgi ve barışı zikreden Moon, kendi söylemleriyle çelişmeme adına 1950'de "Yong" ismini güneş manasına gelen "Sun" olarak değiştirmiştir.⁶

Moon'un doğduğu dönem politik bakımından sıkıntılı bir dönemdir. 1910 yılında Japonya, Kore'yi egemenliği altına aldığını ilan etmiş ve Kore üzerinde baskıcı bir tutum sergilemiştir. Koreliler zaman zaman ayaklanmalar gerçekleştirdiler de bunlar Japon güçleri tarafından şiddetle kontrol altına alınmıştır. 1919 yılında vuku bulan "Kore Ayaklanması" bu ayaklanmaların en büyüğüdür.⁷

Japon işgalindeki Kore, sadece politik sorunlar değil aynı zamanda dini açıdan da sıkıntılı dönemlerden geçmiştir. Kore birçok dini yaşantıyı bünyesinde barındıran kozmopolit bir ülkedir. En yaygın din Budizm olmakla birlikte bunun yanında Taoizm, Konfüçyanizm dinleri de etkin bir rol oynamıştır. Ayrıca Katolik ve Protestan Kiliseleri başta olmak üzere Presbiteryen kiliseleri yaygındır. Moon'un ailesi Moon on yaşında iken insanların Kore'nin kurtuluşunu bağladıkları ve aynı zamanda ilk dinleri olan Konfüçyanizmi ve Protestanların mesihin ikinci gelişini beklediği bir ortamda Presbiteryen inancını benimsemiş böylece Moon, yaşamını bir müddet Hristiyan olarak sürdürmüştür.⁸

Moon, on altı yaşındayken Paskalya Bayramı sabahı İsa'nın kendisine görünerek bir görev verdiğini duyurmuştur. Bu görevin ise yarım kalmış olan Tanrı'nın yeryüzü krallığını kurma görevi olduğunu belirtmiştir.⁹ İsa çarmıha gerilmesi sebebiyle insanlığın kurtuluşu olan evliliği gerçekleştirememiştir. Moon, İsa ile gerçekleşmeyen bu

⁵ Bromley, David G. and A. D. Shupe, *Moonrise in America: Cult, Church, and Crusade*, Sage Publications, Beverly Hills 1979 s.36.

⁶ Bıyık Mustafa, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, Birey Yayınları, İstanbul, 2002, s.19.

⁷ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 20.

⁸ Bıyık, Mustafa, "Moonculuk", *DİA*, İstanbul, 2005, XXXIX/276-279.

⁹ Bromley, David G. and A. D. Shupe, *Moonrise in America: Cult, Church, and Crusade*, s.36; Beckford, James A., *New Religious movements and rapid social change*, Sage Publication, London 1986, s. 118; Chryssides, George D., *The Advent of Sun Myung Moon: The Origins, Beliefs and Practices of the Unification Church*, Macmillan Publishing, Hong Kong 1991, ss. 19-20.

kurtuluşu gerçekleştirip Tanrısal krallığı kurarak yeryüzünde insanlığı tek bir dil, tek bir din altında toplamak istemiştir.¹⁰

Bu vizyondan iki yıl sonra Seul'e giden Moon, burada teknik bir okulda eğitim almaya başlamıştır.¹¹ Moon, İlahiyatını sistemleştirmek adına Kitab-ı Mukaddes'i detaylı bir şekilde incelemiş ve bu süreçte İsa, Musa, Buda ve daha birçok din lideriyle irtibata geçtiğini hatta Tanrı ile görüştüğünü iddia etmiştir.¹²

Moon, Tanrı ile görüşmesini şu şekilde ifade etmiştir: *"Bizzat Tanrı, bana evrenin en temel ve merkezi gerçeği olan Tanrı'nın Baba olduğunu ve bizim onun çocukları olduğumuzu, biz ve tüm yarattıklarının Tanrı'nın Çocukları olduğumuzu söyledi"*¹³

Seul'deki eğitimini tamamlayan Moon, 1941 yılında Japonya'da Weseda Üniversitesi'nin elektrik bölümünü kazanmıştır. Burada eğitimine başlayan Moon, Japonya'da öğretilerini yaymaya başlamış ancak Moon'un bu hareketi idari amirleri rahatsız etmiştir. Bu hareketinden dolayı 1944 yılında dört ay tutuklu kalmıştır. Moon, bu sebeple başlamış olduğu eğitimi tamamlayamamıştır. Her ne kadar Moon, bir din lideri olarak kendisini konumlandırırsa da hayatının hiçbir döneminde dini eğitim almamıştır.¹⁴

Moon aynı sene içerisinde ismini değiştirerek komünist rejimin merkezi sayılan aynı zamanda "Doğu'nun Kudüs'ü" olarak bilinen Güney Kore'deki Pyongyang'a gidip tekrar öğretilerini anlatmaya başlamıştır.¹⁵ Çok geçmeden kendisini takip eden komünist bir parti tarafından tutuklanıp hapsedilmiştir. Moon, mülteci kampında tutuklu kaldığı bu süre zarfında öğretilerini anlatmaya devam etmiştir.¹⁶

Moon, birçok kez tutuklansa da en uzun süreli cezayı 1948 yılında beş yıl hapis cezasına çarptırılarak almıştır. Tutuklanan Moon, Kuzey Kore'nin Hungnam şehrindeki

¹⁰ Bıyık, "Moonculuk", *DİA*, XXXIX/276-279.

¹¹ Bıyık, Mustafa "Yeni Dünya Düzenine Küresel Bir Din Modeli: Moonculuk", *Milel ve Nihal Dergisi*, sayı:1, Aralık 2003 s. 93-114.

¹² Bıyık, "Moonculuk", *DİA*, XXXIX/276-279; Barker, Eileen, *The Making of a Moonie: choice or brain washing?* Oxford: Blackwell, New York 1984 s. 38; Hutchinson, Dawn, *Antiquity and Social Reform: Religious Experience in the Unification Church, Feminist Wicca and Nation of Yahweh*, Cambridge Scholars, Newcastle 2010, s. 26.

¹³ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s.22.

¹⁴ Bıyık, *Yeni Dünya Düzenine Küresel Bir Din Modeli: Moonculuk*, s. 96.

¹⁵ Sontag, Frederick, *Sun Myung Moon and Unification Church*, Abingdon Press, Nashville 1977, s.79.

¹⁶ MacGregor, Geddes, "Overcoming Prejudice" *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Revend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988, s. 9.

çalışma kampına götürülmüştür.¹⁷ Sapık öğretileri gerekçesiyle bağlı olduğu Presbiteryen Kilisesi tarafından da kovulmuştur. Moonculuk kaynaklarına göre orada bir mahkûm en az üç, en fazla altı ay yaşam sürdürebilirdi. Burada mahkûmlara çok az yiyecek ve kısa bir süre dinlenme imkânı verilirdi. Her mahkûm her gün 130 torba gübre doldurmak zorundaydı. Gübrede bulunan amonyum sülfattan dolayı mahkûmların derileri aşınırdı. Moon,596 numaralı odada hapsedilmiştir. Bu numara Moon üyeleri tarafından önemli kabul edilir. Bu numaraya Korece " *hüzünlü*" ve " *haksız*" anlamları yüklenmiştir.¹⁸ Moon'un hapis süresi yaklaşık üç yıl kadar sürmüş, Birleşmiş Milletlerin, Kore Savaşı'na müdahale etmesiyle birlikte Amerikan askerleri tarafından hapisten kurtarılmıştır.¹⁹

1.2. Sun Myung Moon'un Evliliği

Moon'a göre Tanrı, önce diğer varlıkları daha sonra ise Âdem ve Havva'yı yaratmıştır. Tanrı'nın Âdem ve Havva'yı yaratmadaki asıl hedefi onların mükemmelleşmeye kavuşması ve bu şekilde onun oğlu ve kızı olmalarıdır. Bu mükemmelleşme gerçekleştikten sonra Tanrı, Âdem ve Havva'yı kutsayıp evlendirecekti. Böylece Tanrı merkezli bir teslis ortaya çıkacaktı. Âdem ve Havva, insanlara ve diğer varlıklara göre özne; Tanrı karşısında ise nesne durumunda olup yeryüzünde Tanrı'nın krallığı inşa edilmesinde öncü olacaklardı. Ancak bu mükemmelleşme sürecinde Havva, Tanrı'nın Âdem ve kendisine tahsis ettiği " *Lüsifer*" adında bir baş melek tahsis etmiştir. Tanrı'nın kendisini sevdiğini bildiği halde Havva'ya olan sevgisini kıskanan Lüsifer, Havva'yı kandırmış ve onunla yasak ilişki yaşamıştır. Moon'a göre Havva, bu yasak ilişki vasıtasıyla Lüsifer'den almış olduğu bu kötü unsurları Âdem ile de ilişki yaşayarak Adem'e geçmesine sebep olmuştur.²⁰ Moon, Havva'nın yaşamış olduğu bu ilişkilerin ilkinin yanlış kişiyle olduğunu, ikincisinin ise zamanından önce gerçekleştiğini ve bunun manevi ve fiziksel düşüşe yol açtığını ifade etmiştir. Moon, Hristiyanlarca ve oluşan yeni dini hareketlerin aksine asli günahın yasak meyvenin yenilmesinin değil, yasak ilişkinin olduğunu iddia etmiştir.²¹

¹⁷ Bıyık, "Moonculuk", *DİA*, XXXIX/276-279.

¹⁸ Chryssides, *The Advent of Sun Myung Moon: The Origins, Beliefs and Practices of the Unification Church*, s. 21.

¹⁹ Martin, Harry V.- D. Paul, "Moonise: what Rev. Moon teaches the young", *Napa Sentinel*, 13.03.1992.

²⁰ Bıyık, "Moonculuk", *DİA*, XXXIX/276-279.

²¹ Bıyık, "Moonculuk", *DİA*, XXXIX/276-279.

İnsanlığı düşen bu konumdan tekrar kurtarmak ancak Tanrı'nın başta tasarlamış olduğu mükemmel Âdem konumundaki mesih ile olabilecekti. İnsanlar mesihe uyarak doğru yolu bulabilir ve ancak bu şekilde hükümlanlık tekrar Tanrıya dönebilirdi. Seçilmiş olan mesih, ideal Havva adayı ile evlenip; Tanrının Âdem ve Havva üzerinden düşündüğü iman esaslarını gerçekleştirip insanlığın anne babası aynı zamanda da Tanrının ise gerçek oğlu ve kızı olacaktı.²²

Moon, tanrının düşündüğü bu mükemmel Âdem konumunda kendisini görmektedir. O, Âdem ve Havva'nın gerçekleştiremediği mükemmelleşmeyi gerçekleştirip bütün insanlığı kurtarmayı hedeflemiş ve tanrının krallığını yeryüzünde tesis etmeyi hedeflemiştir.

Moon, bu düşüncesine rağmen üç kez evlenmiş, yapmış olduğu ilk iki evlilik göz ardı edilip daha çok son evliliği ön plana çıkmıştır. Moon, 1945 yılında ilk evliliğini on altı yaşında olan Choe Sung Kil ile yapmıştır. Bu evlilikten "*Sun Jin*"adında bir oğlu olan Moon, bir yıl sonra eşini ve oğlunu terk etmiştir. Moon, daha resmiyette ilk eşinden boşanmamasına rağmen 1955'te Kim Myung Hee ile ikinci evliliğini gerçekleştirmiştir. Bu evliliğinden "*Hee Jin*" adında bir oğlu olmuştur fakat oğlu on üç yaşında trafik kazasından hayatını kaybetmiştir.²³ Moon'un son evliliği ise 1960 yılında Hak Ja Han ile gerçekleşmiştir. Moon'un bu evliliğinden yedisi erkek altısı kız olmak üzere on üç çocuğu olmuştur.²⁴

Her ne kadar Moon, evlenip kurtuluşu gerçekleştirmek hedefinde ise de kendisiyle çelişmektedir. O, Hak Ja Han'ı kendisi için ideal Havva olarak lanse etmek istemiştir. Moon, Havva'yı hem yanlış kişi hem de vaktinden önce gerçekleşen bir ilişki ile suçlamıştı fakat bunu kendisi de yapmıştır. Mooncular gibi Hak Ja Han'ı ideal Havva olarak kabul edersek o zaman bu durumda Moon da hem yanlış kişi ile hem de vaktinden önce ilişki yaşamıştır.

²² Bıyık, "Moonculuk", *DİA*, XXXIX/276-279.

²³ Bıyık, *Yeni Dünya Düzenine Küresel Bir Din Modeli: Moonculuk*, s. 96.

²⁴ Durst, Mose, *To Bigotry, No Sanction: Reverend Sun Myung Moon and the Unification Church*, Regnery Gateway, Chicago, 1984, s.76.

1.3. Hak Ja Han

Hak Ja Han, 6 Ocak 1923 tarihinde Kuzey Kore'nin Anju Bölgesinde bulunan Sinli'nin köyünde, Sun Myung Moon'un doğduğu yere yakın bir yerde doğmuştur.²⁵

Hak Ja Han da annesi gibi katı bir Hristiyan olarak yetişmiştir. O da annesi gibi İsa'nın ikinci gelişini bekleyen bir cemaate mensuptu. O da diğer Hristiyanlar gibi komünist güçler tarafından işkenceye maruz kalmıştır. 1948 yılında altı yaşında iken annesi ile birlikte komünistler tarafından 11 gün hapsedilmiştir. Hapis sonrası annesi ile birlikte güneyde bulunan Seul'e gitmiş, oradan da Taegu'ya oradan da dayısının bulunduğu Choon Chun'a gitmişlerdir. Burada ilkokul öğrenimi tamamlayıp diplomasını almıştır. Hak Ja Han, 13 yaşında ortaokul öğrencisiydi.²⁶ Annesi vasıtasıyla Sun Myung Moon ile tanışmıştır. Hak Ja Han 17 yaşına eriştiğinde Sun Myung Moon ile daha sık görüşmüştür. Bu görüşmeler ile birlikte Hak Ja Han, kendisini artık tamamen Sun Myung Moon'un başlatmış olduğu akıma vermiştir. Aralarında oluşan bu bağ 11 Nisan 1960 tarihinde evlenmeleriyle sonuçlanmıştır.²⁷

Hak Ja Han'ın Sun Myung Moon ile yapmış olduğu bu evlilikten 13 çocuğu olmuştur.²⁸

1.4. Sun Myung Moon'un ABD'ye Göçü

Sun Myung Moon, Kore'deki etkin faaliyetlerinden sonra 1965 ve 1969'da olmak üzere iki dünya turu gerçekleştirmiştir. 1965'te yapmış olduğu ilk turda ABD'nin de içinde bulunduğu 40 ülkeyi ziyaret eder.²⁹ ABD'ye yapmış olduğu ziyarette birkaç kişiyi kendisine bağlamayı başaran Moon, İngilizce bilmediğinden tercüman aracılığı ile görüşmelerini sürdürmüştür. ABD'de taraftarlarının artışı bu tarihle beraber başlamıştır.³⁰ Tüm bunlardan anlaşılıyor ki Moon, ABD'de kendi akımını tesis etmek üzere bir zemin oluşturmaktadır.

Moon, Washington'a ikinci kez 18 Aralık 1971'de gelmiştir. Bu seferki gelişinde "*Tanrıya Yeniden Dönüş ve Bütün Dünya'nın Birleştirilmesi*" vaatlerini

²⁵ Bkz. "Woman of True Love: Hak Ja Han", *The Holy Spirit Association for the Unification of World of Christianity*, New York 1993, s. 25.

²⁶ "Woman of True Love: Hak Ja Han", *The Holy Spirit Association for the Unification of World of Christianity* ss. 18-23.

²⁷ "Woman of True Love: Hak Ja Han", *The Holy Spirit Association for the Unification of World of Christianity* ss. 23-26.

²⁸ Durst, *To Bigotry, No Sanction: Reverend Sun Myung Moon and the Unification Church*, s. 76.

²⁹ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, ss.27-28.

³⁰ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, ss. 18-19.

barındıran düşüncelerini yaymaya çalışmıştır. Bu cazip düşünceleriyle halktan ilgi duyanların sayısı bir hayli olsa da Moon, komünizm engeliyle karşılaşmıştır.³¹

XVIII-XIX. yüzyıllarda ABD'ye bakıldığında, burada sosyal norm ve din yönünden herhangi bir fanatizmin yaşanmadığı, ülke yönetiminin de her türlü gruba müsamahakâr bir tavır takındığı, özgürlük havasının estiği görülmüştür.³² Bu özgür ortam tam da Moon'un düşüncelerini rahatça yayabileceği bir ortamdı.

Amerikan Din Araştırmaları Enstitüsü'nün paylaşmış olduğu bilgiye göre 1988 yılı itibariyle Kuzey Amerika'da 836'sı geleneksel olmayan dinler olmak üzere toplamda 1.667 farklı dini grup bulunmaktadır. Bu grupların yaklaşık 500'ü 1950-1988 yılları arasında ortaya çıkmıştır.³³

Moon, ABD'ye gelişini Tanrı'nın yönlendirmesi olarak iddia etmiştir. Tanrı ona ABD'ye gidip kendisine vahyettiklerini açıklamasını emretmişti.³⁴

Moon'un öğretilerine göre ABD seçilmiş bir millettir ve ideal Hristiyan modelini ortaya koyuyordu. Bu yönüyle ABD aslında Tanrı'nın seçkin millet olarak tarif ettiği II. İsa konumundaydı. ABD'yi ayakta tutan Hristiyan kültürüydü. Bu kültürün ortadan kalkması durumunda toplum içinde siyah-beyaz, zengin-fakir vb. ayrımlar yaşanırdı. Moon, Tanrı'nın kuracağı Tanrısal Krallığı için ABD'yi seçtiğine inanmıştır. Moon'un burada yerine getireceği iki görevi vardı: Kendisine vahyedilmiş olan ilahi mesajlarla buradaki Hristiyan ruhunu tekrardan canlandırarak ABD'ye yüklenmiş olan görevin başarıya ulaşmasını sağlamak, ikinci görevi ise bozulmuş olan ABD gençliğini ve aile yapısını düzeltmek.³⁵

1970'li yıllarda Moonculuk, ABD'nin büyük şehirlerinde varlık göstermeye başlamış ve New York şehrini kendisine merkez olarak belirlemiştir. Gün geçtikçe sayıları artan Moon taraftarı 1980 yılına gelindiğinde sayıları 6.000'i geçmiştir. Bu taraftarların çoğunluğunu kolej öğrencileri oluşturmuştur.³⁶

Moon, ABD'ye geldikten sonra özellikle ilk dört yıl aktif rol oynamış, farklı yerlerde büyük kitlelere seslenmiştir. 1973 yılında 21 şehri gezmiş misyonunu yaymaya

³¹ Sontag, *Sun Myung Moon and Unification Church*, s. 157; Durst, *To Bigotry, No Sanction: Reverend Sun Myung Moon and the Unification Church*, s. 76.

³² Özkan, Ali Rafet, *Fundamentalist Hristiyanlık: Yedinci Gün Adventizmi*, Alperen Yayınları, Ankara 2002, s. 149.

³³ Barker, Eileen, "Doing Love: Tension in the Ideal Family" *The Family and the Unification Church*, ed. Gene G. James, Unification Theological Seminary, New York 1983, s. 149.

³⁴ Sontag, *Sun Myung Moon and Unification Church*, ss. 133, 157.

³⁵ Sontag, *Sun Myung Moon and Unification Church*, ss. 156-157.

³⁶ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 20.

çalışmıştır. 1975 yılında Kore'ye de ziyaret düzenleyerek burada Kore Bağımsızlığı İçin Dünya Rallisi'ni gerçekleştirmiştir. 1976 yılında Washington anıtı önünde yapmış olduğu konuşmaya 300.000 kişi katılmıştır.³⁷

1.5. Sun Myung Moon'un Eserleri

Sun Myung Moon'un eserlerinden en önemlisi İngilizce'ye Divine Principle³⁸ (İlahi Prensip) olarak çevrilen eseridir. Bu eser ilk olarak Moon'un 1936' da aldığını iddia ettiği vahiyle başlamış olup sonraki 9 yıl içerisinde³⁹ farklı dini şahsiyetlerin, hatta Tanrı'nın yardımıyla⁴⁰ ve kutsal metinlerin sembol ve ifadelerinin tahlil edilmesiyle ortaya çıkan, bünyesinde Hristiyanlık, Yahudilik ve Kore dinlerine ait motifler barındırmaktadır. Moon'un aldığı vahiyleri kaleme alan Hyo Won Eu'nun yazmış olduğu "Wol-li Kang-ron" adlı dini metnin karşılığı *Discourse on Principle (Prensip Üzerine Söylev)* olsa da bu metin İngilizce *Divine Principle* olarak basılmıştır.⁴¹

Divine Principle müsvedde olarak 10 Mayıs 1952'de tamamlanmış, 15 Ağustos 1957 tarihinde ise ilk baskısı yapılmıştır. Eser bu beş yıllık süreçte tam olarak olgunlaşmadığı için sözlü olarak varlığını devam ettirmiştir. Zamanla eser olgunluk kazanmış vaazlar vesilesiyle öz halinden daha da teferruatlı bir hal almıştır.⁴²

Moon'un önemli eseri sayılan bir başka eseri ise 38 ayrı konuşmadan oluşan ve Birleştirme Kilisesi tarafından tercüme edilip ele alınan *God's Will and The World*'dur. İngilizce olarak 680 sayfalık olan bu eser ilk olarak 1985 yılında New York'ta basılmıştır.⁴³

³⁷ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 29.

³⁸ *Divine Principle*, The Holy Spirit Association for the Unification of World Christianity, New York, 1977.

³⁹ Borowski, Karol H., "The Vision versus the Reality of a New World: The Reverend Sun Myung Moon and The Unification Movement in Critical Perspective" *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Revend Sun Myung Moon* ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988. s. 78; Bjornstad, James, *Sun Myung Moon and the Unification Church*, Bethany House Publishers, Minneapolis 1984, s. 10.

⁴⁰ Barker, Eileen, "Unification Church" *The Encyclopedia of Religions*, ed. Mircea Eliade, vol XVI, New York 1987, s. 147.

⁴¹ Bkz. Smart, Ninian, *The World Religions: Old Traditionals and Modern Transformations*, Cambridge University Press, Hon Kong 1988, s. 437.

⁴² Borowski, Karol H., *The Vision versus the Reality of a New World: The Reverend Sun Myung Moon and The Unification Movement in Critical Perspective*, s. 85.

⁴³ Bıyık, Mustafa, *Sun Myung Moon ve Birleştirme Mezhebi*, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Samsun, 1988, s. 21.

1.6. Moonculuğun Kuruluşu ve Önde Gelenleri

Moonculuk olarak bildiğimiz bu dinsel hareketin nasıl bir ortamda vuku bulduğunu belirtecek olursak, Kore'deki Hristiyan mezhepleri, Batı'daki duygusal-mistik mezheplerin aksine daha farklı tecrübeler yaşamıştır. Kore, dini yönden senkretik (farklı inançların bir arada yaşadığı ortam) bir yapıya sahipti. Bu farklı inanç yapılarının var olabilme sebebi Korelilerin kendi içinde yaşamış olduğu iç çekişmelere dayandırılmıştır.⁴⁴

Kore'deki Hristiyan mezheplerin iç çekişmesine şahitlik eden Moon, insanların enerjilerini dini ve siyasi tartışmalarla boşa tüketmemelerini hedefleyerek dini bir hareket başlatmak istemiştir. İkinci dünya savaşı sonrasında "*mesihin ikinci kez geleceği*" düşüncesiyle doğan dini grupları örnek alan Moon, bu konumu kullanarak ve birtakım iddialarda bulunarak Tanrısal Krallığını kurmayı hedeflemiştir. Kurtuluşu ancak Tanrısal Krallığı inşa etmekte olduğunu söyleyen Moon, ikinci dünya savaşı sonrasında oluşan durumdan faydalanmak istemiştir. Moon, kurtuluşun sadece maneviyatla olamayacağını aynı zamanda taraftarlarının maddi destekte de bulunması gerektiğini söylemiştir. Böylece Moon, dünyaya hem dini hem de ekonomik olarak hükmetmek istemiştir.⁴⁵

Özgürlüğüne kavuştuktan kısa bir süre sonra Moon, beraberindeki bin mülteci ile birlikte Hungam şehrinin yüzlerce kilometre güneyinde bulunan Pusan şehrine yürümüşlerdir. Moon bu yolculuğu Jong Hwa Pak ve Won Pil Kim adında iki arkadaşıyla geçirmiştir. Bu yolculuk zorlu sahneler sahne olmuş Jong Hwa Pak ayağını kırmıştır. Kırk günün sonunda Pusan şehrine ulaşmışlardır. Moon burada Moonculuk için temel eser sayılan "*Divine Principle (İlahi İlke)*" eserini yazmaya başlamıştır. Won Pil Kim, Divine Principle eserinin nasıl yazıldığını şöyle ifade etmiştir: ⁴⁶

O, bir sabah erken saatte uyandı, yazmaya başladı ve devamında birkaç sayfa yazdı. Ben onları okumak istedim. O birkaç düzeltme ve ekleme yaptı. Bunu birkaç gün tekrar ettik. Bir defasında sabahın çok erken saatlerinde baba uyandı bana lambaları açmamı ve kâğıt, kalem hazırlamamı söyledi. Bir lamba dışında diğerleri açılmıyordu. Baba, söylediklerini yazmamı istedi. Ve bana ikinci geliş bölümünü yazdırdı. Baba, bütün bölümlere yazana kadar durmadı. Genelde yazar yazdığı bir bölümü okur gerekli düzeltmeleri yapar. Fakat baba durmaksızın bir

⁴⁴ Sontag, *Sun Myung Moon and Unification Church*, s.87.

⁴⁵ Bodur Hüsnü Ezber, "Moonculuk Hareketi ve Türkiye'de Benzer Bir Cemaat Yapılanmasının Sosyolojik Analizi" *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2003 (1), ss. 13-39.

⁴⁶ Durst, *To Bigotry, No Sanction: Reverend Sun Myung Moon and the Unification Church*, s. 69-70.

oturuşta bütün hepsini yazdı. Baba bir kitabı yüksek sesle okurmuş gibi baştan sona kadar durmaksızın konuştu.

10 Mayıs 1952'de Divine Principle eserini bitirmiş ve Pusan 'da insanlara vaaz etmiştir.⁴⁷ Moon, Pusan'a yerleştikten sonra orada şehrin yamacına yerleşik vaziyette çamurdan ilk kilisesini inşa etmiştir.⁴⁸ Pusan'daki çalışmalarını belli bir seviyeye ulaştıran Moon, Seul'e gitmiş 1954'te burada "*Birleşme Kilisesi*" olarak da bilinen "*Dünya Hristiyanlığının Birliği İçin Kutsal Ruh Birliği*" adında bağımsız bir kilise kurmuştur.⁴⁹ Birleştirme Kilisesi olarak kurulan bu kilise aynı zamanda "*Moonculuk*" olarak da tanımlanmıştır.⁵⁰

Kuruluşundan kısa bir süre sonra gelişim kaydeden Birleştirme Kilisesi büyük tartışmalara yol açmıştır. Orijinal adının yanı sıra başka adlarla da zikredilmiştir. Sözelimi Birleştirme Kilisesi, Batı'da "*Birleşik Aile, Moon Teşkilatı, Kore'de Tongll*", kendi üyeleri tarafından ise "*Mooncular*" olarak bilinir.⁵¹ Zamanla kilise bütün dünyada "*Birleştirme Kilisesi*" (Unification Church) ismiyle meşhur olmuştur.⁵²

Moonculuk'taki "*kilise*" kavramı Hristiyanlıktan farklı bir şekilde kullanılmıştır. Birleştirme Kilisesi'ndeki "*kilise*" kavramı iki farklı anlamda kullanılmıştır. Birincisi dinsel örgütlenme olarak kullanılır ki bu da SunMyung Moon önderliğinde kurulan Moonculuk'tur. İkincisi ise ibadet yeri anlamındadır. Fakat Hristiyanlardaki kilise kavramından farklı olarak ele alınmıştır. Büyük merkezler, bürolar kilise olarak sayılıp içerisinde ayrıca ibadet için bir bölüm vardır ve içinde sadece Moon ve eşinin resmi mevcuttur.⁵³

Birleştime Kilisesi'nin kendisi için kabul etmiş olduğu İlahi İlke eserine göre Tanrı kendi krallığını yeryüzünde kurmak için ilkin nesneleri daha sonra çocukları olarak Âdem ve Havva'yı yaratmıştır. Tanrı tarafından mükemmel olarak doğmayan

⁴⁷ Chryssides, *The Advent of Sun Myung Moon: The Origins, Beliefs and Practices of the Unification Church*, s. 21-22.

⁴⁸ Biermans, John T., *The Odyssey of New Religions Today: A case study of the Unification Church*, The Edwin Mellen Press, New York 1988, s. 232.

⁴⁹ Barker, Eileen, "Unification Church", *ER*, s. 142.

⁵⁰ Bıyık, "Moonculuk", *DİA*, XXXIX/276-279.

⁵¹ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 25.

⁵² Lewis, Warren, "Is the Reverend Sun Myung Moon A Heretic? Locating the Unification Church Map on the Map of Church History "A Time For Consideration: a scholarly appraisal of the Unification Church, ed. M. Darrol Bryant and Herbert W. Richardson, Edwin Melles Press, New York, 1978 s. 200; Borowski, Karol H., "The Vision versus the Reality of a New World: The Reverend Sun Myung Moon and The Unification Movement in Critical Perspective" *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Revend Sun Myung Moon* ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988, s. 233.

⁵³ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 25-26.

Âdem ve Havva kendilerine verilen "*Lüsifer*" adında baş meleklerle mükemmelleşme konumuna ulaşarak ve Tanrının gerçek kızı ve oğlu olacaklardır. Bu mükemmelleşmeden sonra Tanrı onları evlendirecek ve bu sayede onlardan Tanrının rızasına uygun hareket edecek nesiller var edecekti. Moon, Tanrının bu şekilde kendisine uyacak nesiller var etmesini "*Tanrının yeryüzünde kendi krallığını oluşturmak istemesi* " olarak yorumlamıştır.⁵⁴

İlahi İlke'ye göre Lüsifer, Tanrının Havva'ya olan sevgisini kıskanmış ve onunla ruhsal olarak ilişkiye girmiştir. Moon, Havva'nın bir meleklerle ilişkiye girebileceği düşüncesini Kitab-ı Mukaddes'ten esinlenmiştir. Yakup'un bir meleklerle olan güreşini, Lut'un kendisine ziyarete gelen iki meleğe mayasız ekmek pişirip sunması, meleklerin İbrahim'in evine gelişi gibi delillerle desteklemiştir. Moon'a göre bu ilişki ile birlikte insanlığın düşüşü başlamıştır. Gerçekleşen bu yasak ilişki sonucunda Tanrının planı bozulmuş Âdem ve Havva'nın mükemmelleşmesi tamamlanmamıştır. Lüsifer ile girmiş olduğu yasak ilişkiden kötü unsurları alan Havva, bir şekilde Âdem'i de ikna ederek onunla da ilişkiye girmiştir. Havva'nın Lüsifer ile girmiş olduğu ilişki yanlış olduğu için manevi düşüşe, Âdem ile girdiği ilişki de henüz mükemmelleşmediği ve vaktinden önce gerçekleştiği için fiziksel düşüşe sebep olmuştur. Havva'nın meleklerle olan ilişkisinden Kabil, Âdem ile ilişkisinden ise Habil doğmuştur. Kabil, şeytanı; Habil ise Tanrıyı simgelemektedir. Hristiyan anlayışına göre asli günah olarak görülen yasak meyvenin yenilmesini Moon, yasak ilişkiye dayandırmıştır. Bu ilişki sonucunda Lüsifer, Havva'yı kandıran olarak Şeytan konumuna düşmüştür. Oluşacak olan Tanrı, kadın-erkek teslisi yerine Şeytan merkezli sahte bir teslis ortaya çıkmıştır. Bu şekilde hükümlanlık Tanrı'ya değil, Şeytan'a geçmiştir.⁵⁵

Birleştirme Kilisesi ilk olarak 1958'de bir misyonerini Japonya'ya göndermiştir. 1959'da ise Amerika'ya göndermiş oldukları ilk misyoner ise Oregon Üniversitesi'nde öğrenci olan Young Oon Kim'dir. İlk olarak Amerika'da İlahi İlkeyi öğretmeye başlamıştır. Young Oon Kim daha sonra Divine Principle'yi İngilizce'ye çevirmiştir.⁵⁶

⁵⁴ Moon, Sun Myung, *Divine Principle*, , Holy Spirit Association for the Unification of World Christianity, Washington 1973, s. 41.

⁵⁵ Bıyık, *Yeni Dünya Düzenine Küresel Bir Din Modeli: Moonculuk*, s. 99.

⁵⁶ Hutchinson, *Antiquity and Social Reform: Religious Experience in the Unification Church, Feminist Wicca and Nation of Yahweh*, s. 27.

Young Oon Kim, Birleştirme Kilisesi'nin dönüşümünde önemli bir yere sahiptir. Seul'deki Ewha Üniversitesi'nde profesörlük görevinden sonra 1948-1952 yıllarında Kanada'da çalışmalarda bulunmuştur. Kim kendisindeki dönüşümü şu üç faktöre bağlamıştır: İlk olarak yaratılış ilkelerine ikna olduğunu, ikinci olarak üyelerin ifadelerinin otantik olduğunu hissettiğini ve son olarak da öğretilerle ilk karşılaştığı sırada iyileşme yaşadığını ifade etmiştir.⁵⁷

Moon, 1956,1969 ve 1971 yıllarında Amerika'daki Moonculuk merkezlerine tur düzenleyip bu ziyaretleri sırasında İlahi İlkeyi aktarmıştır. Bu ziyaretleri sırasında Moon, vahiylerini öğreten çeşitli grupların sonunda yeni dinini böleceklerinden endişe duymaya başlamıştır. Bundan dolayı Moon, Amerika'daki küçük grupları birleştirmek adına 1971 yılında Birleştirme Kilisesi'nin merkezini ABD'ye taşımıştır.⁵⁸

Moonculuk'un kuruluşu Sun Myung Moon önderliğinde gerçekleşmiştir. Moon'dan farklı olarak tarikatın diğer önemli isimlerini zikredecek olursak:

Sichanc Huan Puvak: Dünya Dinler Meclisi başkan yardımcısı olmuştur. Moon'un en önemli yardımcılarından biridir. 1985 yılında Türkiye'de yapılan kongrede Moon'un peygamber olduğunu ve vahiy aldığını açıklamıştır.⁵⁹

Yahudi Frank Kofman: New York'ta yaşamaktadır. Moon'a itaat etmiş ve kurumunda çalışmıştır. Türkiye'de gerçekleştirilen kongrede İslam âlimlerine Hinduizm, Budizm ve Yahudilik vb. diğer dinlerin tutumlarını anlamaya çalışmaları hususunda davette bulunmuştur.⁶⁰

Dr. Joseph Clark: Moon'un yardımcılığını yürüten Katolik bir papazdır. Uluslararası Dinler Meclisi idaresinin meclis üyesidir. Türkiye'de gerçekleştirilen kongrenin meclis temsilciliğini yapmıştır.⁶¹

Goza: Honduras Moon bürosunun başkanlığını yürütmektedir. Moon hareketinin Latin Amerika'da yayılabilmesi için çalışmaktadır.⁶²

Musa Dest: ABD'de Moon kilisesi başkanıdır.⁶³

⁵⁷ Hutchinson, *Antiquity and Social Reform: Religious Experience in the Unification Church, Feminist Wicca and Nation of Yahweh*, s. 28.

⁵⁸ Barker, *Making of a Moonie: Choice or Brain Washing?* s. 54.

⁵⁹ WAMY, "Uluslararası İslam Gençlik Konseyi, Çağdaş İnançlar Düşünceler", (Çeviri: M. Beşir Eryarsoy), Beka Yayınları, İstanbul, 2016, II/125-131.

⁶⁰ WAMY, II/125-131.

⁶¹ WAMY, II/125-131

⁶² WAMY, II/125-131.

⁶³ WAMY, II/125-131.

1.7. Moonculuğun Yayılışı ve Aldığı Tepkiler

1954 yılında resmi kiliseyi kuran Moon, bundan sonra da aktif çalışıp 3 yıl gibi kısa bir sürede Kore’de otuza yakın kilise daha açmıştır. Bununla yetinmek istemeyen Moon, dünyaya açılmaya karar verir ve ilk olarak 1958’de Japonya’ya Sang Ik Choi’yi adındaki misyonerini göndermiştir. Bunun ardından ise 1959 yılında ABD’ye Dr. Young Oon Kim’i göndermiştir. Bayan Kim hem doğu hem batı ilahiyatını iyi bilen, İngilizce ’ye hâkim, aynı zamanda Moon’un kendisine yüklemiş olduğu misyonerlik görevini yerine getirebilecek potansiyele sahiptir. 1984 yılından itibaren New York Birleştirme Kilisesi İlahiyat Fakültesi’nde din profesörü görevini yerine getirmiştir.⁶⁴ Bu misyonerlerden sonra yaklaşık 120 ülkeye daha misyoner gönderilmiş ve burada faaliyet göstermişlerdir.⁶⁵

Dinsel olarak kozmopolit bir ortamda ve aynı zamanda toplumsal düzensizliklerin hüküm sürdüğü bir durumda vücut bulan Moonculuk, çok geçmeden dikkatleri üzerine çekmiş, halkın korku ve savunma mekanizmalarını harekete geçirmiştir. Moon’un üyelerine sunmuş olduğu birliktelik mesajları her ne kadar onları bir arada tutsa da kurulu din ve cemaatlerin saldırısına uğramışlardır. Bu tepkiler sebebiyle dahası misyonun daha iyi yerine getirilebileceği düşüncesiyle bir müddet sonra misyon merkezi ABD’ye taşınmasına sebep olur.⁶⁶

1. 8. Akımın Teolojik Temeli

Moonculuğun inanç ve ibadet esaslarına geçmeden bu akımın ilahiyatının nasıl bir temele dayandığını iletmekte fayda olacağını düşünüyoruz. Böylece akım daha iyi anlaşılmış olacaktır.

Moonculuk akımının beslendiği üç ana kaynak bulunmaktadır. Bunları akımdaki görevlerine göre şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Presbiteryen düşüncesinin hâkim olduğu Protestanlık anlayışı, Moonculuğun ilahiyatını oluşturan unsurların başında gelmektedir.⁶⁷ Divine Principle’da hemen

⁶⁴ Durst, *To Bigotry, No Sanction: Reverend Sun Myung Moon and the Unification Church* ss. 75-76.

⁶⁵ MacGregor, *Overcoming Prejudice*, s. 80.

⁶⁶ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, ss. 26-27.

⁶⁷ Macgregor, *Overcoming Prejudice*, s. 9; Hauck, Allan, "Unificationism And The Family", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the thought and Work of the Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag & Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988, s. 212; Horton , Claire F., "A Religion For The Future: An Anthropological View", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the*

hemen her sayfada bir veya birkaç defa Kitab-ı Mukaddes'e atıfta bulunulmuştur. Presbiteryen kültürüyle yetişen Moon, Hristiyanlığı kendisine öğreten misyonerlerin bakış açısı ile öğrenmiştir. Moon, Kitabı Mukaddes'i Protestan yaklaşımıyla ele almış ve diğer dinleri de göz önünde bulundurarak farklı bir şekilde yorumlamıştır.⁶⁸

2.Uzakdoğu Felsefesi, Şamanizm,Konfüçyanizm, Taoizm, Budizm vb. Kore dinleri de akımı oluşturan önemli bir unsurdur.⁶⁹

Özellikle Konfüçyanizm ve Uzakdoğu felsefesi, Kore dinlerinden bu akımı en çok etkileyen iki unsurdur. Her ikisinin de temelinde olan Yin-Yang ile ilişkili olan ve MS 300'lü yıllarda yazılmış olan Değişmeler Kitabı (Book of Changes)adlı eser, İlahi İlke(Divine Principle)'de referans olarak gösterilmektedir. Bu eser bir Konfüçyanizm klasiği olup aynı zamanda Taoizm için de referans kaynağı olarak kabul edilmektedir. Her ne kadar Konfüçyanizm'e atfedilse de bazı bölümleri hariç daha sonraki yıllarda kaleme alınan bir eserdir.⁷⁰

Moonculuk akımının sonradan ortaya koyacağı duruş özgün olup olmadığı konusunda tartışmaya müsaittir. Çünkü Sun Myung Moon, bu öğretiyi ortaya koyarken oluşturduğu zeminde Kore'deki mevcut dinleri de göz önünde bulundurmıştır.Ayrıca Moon'un bu öğretiyi ortaya koymadan önce başka bir öğretiye yani Presbiteryen öğretisine bağlı olması da durumu daha da karmaşık bir hale sokmaktadır. Bununla ilgili olarak Doods şu ifadelerde bulunmuştur:⁷¹

Dinlerin gelişmesi jeolojik biçimde gerçekleşir. Bu gelişmeye hükmeden genellikle"*öncelikli silme*"değil "*yığılma*"dır.Çünkü yeni bir inanç yapısının ortaya çıkarak önceki yapıyı tamamen silmesi gerçekten ender görülen bir durumdur. Böylesi durumlarda şu seçenekler daha yaygın olarak görülür. Eskinin yeni içinde bir unsur olarak yaşamaya devam etmesi ki bu durumda tamamen bilinçaltında gizli kalması mümkündür. İkinci durumda, eski ile yeni birlikte yaşarlar. Uzlaşma olmaksızın birbirleriyle mücadele ederek hayatîyetlerini devam ettirirler. Mantıksal

thought and Work of the Reverend Sun Myung Moon, ed. Frederick Sontag& Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York, 1988, s. 248; Matczak, Sebastian A., "God in Unification Philosophy and the Cristian Taradition"*A Time For Consideration: a scholarly appraisal of the Unifacition Church*, ed. M.Darrol Bryant and Herbert W. Richardson, Edwin Melles Press, NewYork, 1978, s. 221. Frederick Sontag, Moonculuğu Hristiyanlığın yeni bir yorumu olarak ifade etmiştir. Thomas G. Walsh ile beraber editörlüğünü yapmış olduğu "*Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the thought and Work of the Reverend Sun Myung Moon*" kitabında kendisinin kaleme almış olduğu "The Vision of Return: America to Korea " makalesinde belirtmiştir.

⁶⁸ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birleştirme Mezhebi*, s. 23.

⁶⁹ Hauck, *Unificationism And The Family* s. 212.

⁷⁰ Bıyık, "*Sun Myung Moon ve Birleştirme Mezhebi*" s. 24.

⁷¹ El-Cabiri, Muhammed Abid, *Arap Aklının Oluşumu*, (çev. İbrahim Akbaba), İz Yayıncılık, İstanbul 1997, s. 198.

açından böyle olmalarına rağmen aynı dönemde değişik kimseler, hatta tek bir şahıs tarafından kabul görmeye devam ederler.

3. Modern bilim verileri,⁷² Sun Myun Moon, oluşturmuş olduğu ilahiyatını açıklarken modern bilimin verilerini de referans olarak göstermiştir. Bu, onun akımının zorunlu bir gereğidir. Çünkü Moon, insanlığın geçirmiş olduğu evrim gereği kapasitesini arttırmış olduğunu, artık eski vahiy ürünü kitapların yetersiz kaldığını ve gelecek vahiy sözlerinin insanlığa bir şeyler verebilmesi için modern bilim verilerine uygun olması hatta onları kullanması gerektiğini ifade etmiştir.

Akım, Hristiyanlık ve Uzakdoğu dinlerinden zikredilen diğer dinlerin hiçbirisiyle tam olarak bağdaşmadığı gibi temelde Hristiyanlık üzerine kurulmuştur. Akım tam olarak bir Hristiyan akımı değil, doğu dinlerinin Hristiyanlaşmış versiyonudur. Konfüçyanizm'den almış olduğu ve özellikle ahlaki sahada geçerliliği olan eğitim-öğretimin önemi; aynı şekilde doğuya ait olan "Ying Yang" geleneği,⁷³ Moonculuğun ilahiyat sistemini tamamen etkilemiştir. Ninian Smart'ın da ifade ettiği gibi: "Moonculuk, Kore'deki dinlerin ve Protestanlığın bir sentezi olup, Kitab-ı Mukaddes'in doğuya uyarlanmış şeklinden başka bir şey değildir."⁷⁴Bunu yaparken de Hristiyanlığa yeni bir akli yaklaşım getirmektedir.

Moon, bu sentezi gerçekleştirip Kitab-ı Mukaddesi ele alırken esas kriteri kendisine vahyedilen⁷⁵*Divine Principle (İlahî İlke)* olmuştur.

1.9. Tanrı İnancı

Moonculuk, her şeyin Tanrı tarafından yaratıldığını kabul eder, Tanrının ancak yarattıklarının anlaşılması ile mümkün olabileceğini iddia etmiştir.⁷⁶ Başta insan olmak üzere bütün canlıların Tanrının özelliklerini yansıttığı söylenir.⁷⁷ Tanrı'nın mahiyetini

⁷² Matczak, Sebastian A, "God İn Unification Philosophy and the Christian Taradition" *A Time For Consideration: a scholarly appraisal of the Unifacition Church*, ed. M. Darrol Bryant and Herbert W. Richardson, Edwin Melles Press, New York, 1978, s. 221.

⁷³ Smart, Ninian, *The World's Religions: Old Traditions and Modern Transformations*, Cambridge University Press, Hong Kong 1988, s. 437.

⁷⁴ Smart, a. g. e. s. 437.

⁷⁵ Principle'nin bir vahi ürünü olduğu konusunda bkz. Barker, Eileen, "Who'd Be A Moonie? A comprative Study of those who Join the Unification Church in Britain" *The social Impact Of New Religious Mowements*, ed. Bryan Wilson, The Unification Theological Seminary, The Rose Of Sharon Press, New York 1983, s. 60.

⁷⁶ Moon, Sun Myung, *Divine Principle*, Holy Spirit Association for the Unification of World Christianity Press, Washington 1973, s. 20; "Outline of The Principle, level 4", *Holy Spirit Association for the Unification of World Christianity(HSA-UWC)*, New York 1946. s. 1.

⁷⁷ "Outline of The Principle, Level 4", *HSA-UWC*, s. 10.

öğrenme aynı zamanda diğer varlıkların da mahiyetini öğrenme anlamına gelmektedir. Moonculuk'un tanrı anlayışını daha iyi kavrama adına Birleştirme Kilisesi'ndeki din adamlarından Chun Hwan Kwak'ın "*Birleştirme Teolojisinde Tanrı ve Yaratma*" adlı yazısını aktarmakta fayda vardır:

“Tanrı’yı nasıl bilebiliriz? Tanrı, her şeyin tek ve ezeli-ebedi İlk Sebebi olarak bu dünyanın zaman ve mekânı içerisinde yer almamaktadır. Tanrı, mükemmelliğin ve bütün düşüncelerin kaynağının ölçütü olarak mükemmel ve değişmezdir. Zaman-mekân boyutları içinde ve değişebilir bir dünyada yaşayan bizler, tek, ezeli-ebedi, mükemmel ve değişmez olan Tanrı’yı nasıl bilebiliriz? Biz Tanrı’yı onun suretinde yaratıldığımız için bilebiliriz. İsa bize Tanrı’yı Baba diye çağırmamızı ve bütün insanları erkek ve kız kardeşlerimiz olarak sevmemizi öğretti. O, gerçek mutluluğumuzun ancak Tanrısal Krallık ’ta bulunabileceği hususuna dikkatimizi çekti. Onun (İsa) kendini feda eden sevgisi, bizi gerçek mutluluğa götüren, Birleştirme Teolojisinin "*Kalp*" diye isimlendirdiği Tanrı’nın en temel niteliklerini yansıtan değişmez gayretinde kendini açıkça gösterir. Kalp, birini veya bir şeyi sevmeye vasıtasıyla sevinci aramada itici bir güçtür. Kalp, hizmet ederek, hayır işleyerek ve birine veya bir şeye canlılık vererek önemli faaliyette bulunan sevgide kendini ortaya koyar. Böyle olması hasebiyle, sevgi, duyguyu içerdiği kadar akıl ve iradeyi de içerir. Böylece kalp, akıl, duygu ve iradeden daha derin olup, her üçü için bir başlangıç noktası ve yönlendiricidir.”⁷⁸

Tanrı bir forma sahiptir. Tanrı’nın sahip olmuş olduğu bu form İlahi Karakter olarak adlandırılır.⁷⁹ Tanrı’nın ilahi karakteri, sung sang (iç karakter) ve hyung sang (dış form) adlı iki sığata sahiptir.⁸⁰ Bu sıfatlar yaratma vasıtasıyla Tanrı’dan canlı- cansız bütün varlıklara da geçer. Bu sıfatların orijinali ve en mükemmel olanı Tanrı’da bulunur. Tanrı’nın iç karakteri "*asli iç karakter*", bir diğer formu olan dış formu ise "*asli dış forum*" olarak adlandırılır.⁸¹ Tanrı’nın asli iç karakteri, Tanrı’nın manevi yönünü ifade eder ve bütün varlıkların görölmeyen iç özelliklerin kaynağı durumundadır. Asli dış form ise Tanrı’nın dış özelliklerini oluşturmakta ve varlıkların cismani yönüne kaynaklık eder. Tanrı ve ayrıca varlıklarda da bulunan iç karakter özne, dış form ise nesne konumundadır. Tanrı’nın asli dış formu, görölmeyen bir çeşit enerjidir. Tanrı’nın varlığı kendinden olan, ezeli-ebedi ve mutlak olan bu "*evrensel*

⁷⁸ Scott, Osborne E, "The Significance of Reverend Moon and the Unification Church for Our World Today", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988, s.106.

⁷⁹ Lee, San Hun, *Fundamentals of Unification Thought*, Unification Thought Institute, Tokyo 1991, s. 32.

⁸⁰ Moon, *Divine Principle*, s. 22; Lee, San Hun, *Explaining Unification Thought*, Unification Thought Institute, New York 1981, s. 6; Unification Thought Institute, *New Essential Of Unification Thought Head-Wing Thought*, Kogensha Publishing, Tokyo 2006, s. 2.

⁸¹ "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 4; Lee, *Fundamentals of Unification Thought*, s. 17.

kaynak enerji" bütün varlıkların varoluş enerjisidir. Tanrı'nın iç karakteri kendisinde bulunan dış forma göre özne (etken) olarak sayılırken, yarattıklarına karşı her iki form da özne (etken) konumundadırlar. Tanrı'nın iç karakteri Tanrı'nın aklına tekabül eder.⁸²

Bu iki sıfat da Çin geleneğinde var olan Yang ve Ying kavramları ile açıklanır. Buna göre Tanrı'daki bu iki sıfat kendi içerisinde pozitif ve negatiflik sayılan iki sıfatı taşır. Yani bu sözünü ettiğimiz iki sıfat Tanrı'nın iki sıfatında sıfatı konumundadırlar. Bütün varlıklar bu iki zıt sıfatın birbiri ile olan uyumlu birlikteliği ile meydana gelmektedir.⁸³

İç karakter ile dış form, Tanrı'nın sıfatları olmakla birlikte dış dünyada da ayrı olmak üzere birer varlık olarak yer alırlar. Bahsi geçen pozitiflik ve negatiflik ise iç karakter ve dış formun sıfatları olarak kabul edildiğinden gerçeklik dünyasında da varlık olarak yer almazlar. Bir kişinin erkek(pozitif), başka birinin de kadın(negatif) olduğunu söylemek, erkek için iç karakter ve dış formun pozitif yönünün, kadın için ise negatif yönünün daha ağır bastığını gösterir. Ayrıca bu iki özellik evrensel olarak bütün varlıklarda ortaya çıkan Tanrı'nın suretleri sayıldığından "*Evrensel Suret*" olarak adlandırılır. Bunun haricinde Tanrı'da Ferdi Suretler'in de mevcut olduğuna inanılır. Canlı- cansız bütün varlıkların bireysel özelliği, yaratma sırasında Tanrı'da var olan sayısız ferdi suretlerden gelmektedir. Tanrı'nın ferdi sureti, insan yaratılışında ortaya çıkmaktadır. İnsan mükemmelleşince Tanrı da mükemmel bir şekilde yansır ve Tanrı böylece her şeye hâkim olur. Tanrı'nın yarattıkları farklı suretlerde yaratmış olması, onlardan zevk alması ile açıklanabilir. Tanrı bütün varlıkları kendisine bir nesne olarak yaratmıştır.⁸⁴ Tanrı'nın bu temel sıfatlarının yanın da başka sıfatlara da sahiptir. Kalp, Logos ve Yaratıcılık başta gelmek üzere kadir, âlim, babalık, hâkim, iyilik ve gerçeklik gibi sıfatlardır.⁸⁵ Mooncular bu sıfatlardan ilk üç sıfata ayrı bir önem verirler.

⁸² Moon, *Divine Principle*, s. 22, 28; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 3, 4, 9; Lee, *Fundamentals of Unification Thought*, ss. 20-22.

⁸³ Moon, *Divine Principle*, s. 24; Lee, *Fundamentals of Unification Thought*, s. 66. Canlı-cansız bütün varlıkların zıt iki kutuptan(eksi-artı) var olması eski Çin geleneğindeki Yang ile Yin'e dayanır. Yang pozitif kuvvet ve aktifliktir. Yin ise negatif kuvvet ve pasifliktir. Bütün varlıkların bu iki sıfatın etkin ve edilgenlik uyumuyla ortaya çıktığı tasavvur edilir. Çin geleneğinden esinlenerek yapılan bu açıklama, Taoizm'in de benimsemiş olduğu bir yöntemdir. Bkz. Young Oon Kim, *Unification Theology & Christian Thought*, Goldon Gate Publishing, New York 1975. ss. 8-9.

⁸⁴ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 37.

⁸⁵ Lee, *Explaining Unification Thought*, s. 21.

1.9. 1. Kalp

Her şeyden önce Tanrı bir kalbe sahiptir. Kalbin herhangi bir şekli olmayıp, sevgi ve sevinci tatmayı amaçlayan itici bir güç olarak düşünülür. Moon'a göre bir kalp sevmek için nesneye ihtiyaç duyar. Bunun için Tanrı, insan ve diğer bütün varlıkları kendisi için sevinç nesneleri olsun diye yaratmıştır. Dolayısıyla insan varlığı Tanrı'nın kalbine borçludur. İnsan da Tanrı suretinde yaratıldığı için, tıpkı Tanrı gibi o da kendisinin sevebileceği nesnelere muhtaçtır. Buradaki insana veya nesneye duyulan sahte sevgi değil, Tanrı'ya duyulan saf sevgidir. İnsan, Tanrı'nın sevgi nesnesi olduğu için Tanrı'nın sevinmesi de üzülməsi de tamamen insana bağlıdır. Buradan da anlaşılacağı üzere Tanrı, bütün varlığını insana bırakmış ve aciz duruma düşmüştür. Moon'a göre insan asli görevini gerçekleştiremediği sürece Tanrı acı ve ıstırap içindedir.⁸⁶ Bu da Moonculuk'un antropomorfik bir Tanrı anlayışı olduğunu göstermektedir. Moon bu konuda kendisinden çok emindir. Bununla ilgili olarak bir konuşmasında şunları ifade etmiştir: " *Siz olmadan Tanrı'nın mutlu olamayacağını söyleyebilecek kadar kendinizden emin olabilirsiniz* ". Ayrıca Tanrı, kalbinin sevginin kaynağı olduğunu, bu kalbin özünün ise herhangi bir koşula bağlamaksızın sürekli sevgi vermenin oluşturduğunu ve o sevginin gerçek sevgi olduğunu söylemiştir.⁸⁷

1.9.2. Logos

İlahi İlke(Divine Principle)'ye göre "Kelam" kelimesi "Logos" manasına gelmektedir. İncillere bakıldığında Logos, Tanrı'nın asli iç karakter ile dış formunun bir amaç içinde alma-verme eylemi sonrasında "yeni bir beden" olarak yaratılmış olduğuna inanılır. Nasıl ki Tanrı ve diğer varlıklar iç karakter ve dış forma sahipse Logos da aynı şekilde bu sıfatlara sahiptir ve Tanrı'nın içinde onun bir nesnesidir.⁸⁸Yeni bir bedende var olan Logos (Oğul), aynı şekilde Tanrı'ya ait bir nesnedir.⁸⁹ Tanrı'nın bu Logos sıfatı, yaratma sıfatıyla da yakından ilgilidir.⁹⁰

⁸⁶ Lee, *Explaining Unification Thought*, s. 21.

⁸⁷ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 38.

⁸⁸ Lee, *Explaining Unification Thought*, s. 24; Lee, *Fundamentals of Unification Thought*, ss. 38-42; Matczak, *God In Unification Philosophy and the Christian Tradition*, s. 230.

⁸⁹ Matczak, *God In Unification Philosophy and the Christian Tradition*, ss. 242-243.

⁹⁰ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 39.

Moonculuk’da ortaya çıkan bu Tanrı anlayışında Baba ve Oğul arasında çok fazla fark yoktur. Burada Baba, özne, Oğul (Logos) ise nesnedir.⁹¹ Böylece klasik Hristiyanlıktaki teslis inancını yeniden yorumlayarak bir "*Birlik*" çabası içinde olduğu görülmektedir. Bu da Hristiyanlıktaki teslis inancını bire düşürme şeklinde yorumlanmıştır.

1.9.3. Yaratıcılık

Moon’a göre yaratma eylemi Tanrı’nın sıfatı olmasına rağmen bizzat Tanrı tarafından gerçekleştirilen bir eylem değildir. Bu eylem Tanrı’dan çok da bağımsız olmayan Logos ve kalbin itici gücü ile gerçekleşmektedir. Logos, yaratıkların suret ve düşüncelerini kendisinde bulundurulur. Yaratma sırasında Tanrı’nın kalbinin vermiş olduğu güç Kutsal Ruh olarak kabul edilir. Kutsal Ruh da Logos’un nesnesi konumundadır. Kutsal Ruh’ un varlığı da logos ve kalbin aktivitesinden meydana gelmektedir.⁹²

Yaratma eylemi pozitif ve negatif özelliklerinin enerji vasıtasıyla uygun bir ortamda alma-verme ilişkisinden ortaya çıkmaktadır. Bu iki özellik varlıkların yaratılışı, uyumu ve gelişimi için zorunludur. Yaratma için özne-nesne ve enerjinin olması da yetersizdir. Özne ve nesne arasındaki alma-verme işleminin doğrusal değil dairesel hareket içinde olması gerekir. Eğer hareket doğrusal bir şekilde gerçekleşirse bir müddet sona durur. Bu da yaratma olgusunun bir süre sonra son bulması demektir. Dairesel hareket için özne ve nesne alma-verme işleminde olmalıdır. Tanrı’nın sonsuzluğu da bu ikili özelliklerle ilintilidir.⁹³

Moonculuk’a göre Tanrı, kendisinde bulunan yaratıcılık özelliğini insana da vermiştir. Fakat insanın bu güce tam olarak sahip olabilmesi için mükemmelleşmesi şarttır.⁹⁴

⁹¹ Matczak, *God In Unification Philosophy and the Christian Taradition*, ss. 242-243.

⁹² Lee, *Explaning Unification Thought*, s. 26; Matczak, *God In Unification Philosophy and the Christian Taradition*, s. 230.

⁹³ Moon, *Divine Pinciple*, ss. 22-40; "Outline of The Principle, Level 4", *HSA-UWC*, ss. 11-13, 15-16.

⁹⁴ Richardson, Herbert, "A Lecture to Students At The Unification Theological Seminary in Babrytown, New York" *A Time For Consideration: a scholarly appraisal of the Unifacition Church*, ed. M.Darrol Bryant and Herbert W. Richardson, Edwin Melles Press, New York 1978, ss. 298-299; Lee, *Explaning Unification Thought*, s. 27.

Moonculuk'daki teslis anlayışını ele almak gerekirse, özellikle yaratma esnasında meydana gelen teslisi yukarıda zikrettiğimiz malumatlar ışığında şu şekilde açıklayabiliriz: Her şeyin merkezinde bir Tanrı vardır ve o teslisin ilk unsurudur. Birinci unsur olan Tanrı, kendisini teslisin ikinci ve unsuru sayılan aynı zamanda kendisi için sınırsız nesne olan Logos ve Kutsal Ruh' ta gösterir.⁹⁵ Kutsal Ruh, Tanrı ve İsa arasındaki sınırsız sevgi soncunda ortaya çıkar. İsa da Logos' un vücut bulmuş şeklidir.⁹⁶

Moonculuk'daki Tanrı tasavvuru ortaya koyulurken, Hristiyanlıktaki teslis anlayışı göz önünde bulundurulmuştur. Fakat Tanrı, Logos ve Kutsal Ruh arasındaki ilişki, teslisteki unsurların işlevleri özellikle de Tanrı'nın mahiyeti ortaya konurken Hristiyanlıktaki anlayışından çıkılmış tamamen Uzak Doğu motifleriyle bir yorumlaya gidilmiştir. Moon, kendi teolojisini desteklemek için Eski ve Yeni Ahit'i kullanmıştır.⁹⁷

Özetle Moonculuk'daki Tanrı tasavvuru için şunlar söylenebilir.⁹⁸

1. Tanrı'nın birliği, kendisinin ezeli sıfatları ile olan uyumu ile ortaya çıkar.
2. Tanrı, zamansal ve mekânsal boyutlarla sınırlı bir varlık değildir.
3. Tanrı, ilk Sebeptir. Mükemmeldir.
4. Tanrı, teslisin unsurlarını taşımaktadır.
5. Tanrı, Logos' dur. İsa ise Logosun vücut bulmuş halidir.
6. Tanrı, ezeli-ebedi ve değişmez, düzen ve prensip tanrısıdır.
7. Tanrı, sevgi ve kalp tanrısıdır.

1.10. Peygamber İnancı

Moonculuk'un ana kitabı olan Divine Principle (İlahi İlke) ve diğer literatüre bakıldığında, Tanrı, asli günahı işleyen ve kendi asli konumunu kaybeden insanı

⁹⁵ Moon, *Divine Principle*, ss. 14, 20, 27, 41, 215-218; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 6; Matczak, *God In Unification Philosophy and the Christian Taradition*, ss. 220, 242-244.

⁹⁶ Divine Principle, ss. 211-212, 215-216; Matczak, *God In Unification Philosophy and the Christian Taradition*, s. 220.

⁹⁷ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 40.

⁹⁸ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 38.

kurtarmaya çalışmaktadır. Divine Principle’de dörtte üçlük kısım bu konuyu işlemektedir.

Moonculuk’a göre buradaki düşünüş Tanrı ve insan ilişkisini ortadan kaldırdığından Tanrı, her dönemde insanlığı kurtarmak için belirli şahıslar göndermiştir. Bu şahıslar insanın düşüşü gerçekleşmeden doğrudan Tanrı ile irtibat kurabilen Âdem ve Havva gibi şahıslardır. Bu şahıslar doğrudan Tanrı ile irtibat kurabilmeleri, vahiy almaları ve insanlığı kurtarma görevi ile peygamber olarak düşünülebilir. Divine Principle Âdem, Nuh, Yakup, İbrahim, İshak, İsmail ve Musa gibi adı Kitab-ı Mukaddes’te geçen peygamberleri ve onarım faaliyetlerini farklı bir yorumla sunmaktadır.⁹⁹ Moon, sahip olmuş olduğu görev itibarı ile bir peygamber olarak görülse de O, kendisini Mesih olarak görür.

Moon, Tanrı’nın göndermiş olduğu peygamberlerin insanlarla iç içe yaşaması gerektiğini ancak günahlardan uzak durması, dünyevi makamlara iltifat etmemesi, sağlam bir iman sahibi olması, dünyada şöhret peşinde olmaması gerektiğini ve bu yolda yürümemesi gerektiğini ifade eder. Moon, bununla ilgili olarak Nuh’u örnek verir ve şöyle der: *"Tanrı ona bir dağın tepesinde gemi yapmasını emretmiştir. Tanrı'nın bu emri insanlara gülünç gelmiş, birçok insan onu alaya almıştır."* Moon’a göre Tanrı, Nuh’un inancını böyle denemiştir. İbrahim de bir put imalatçısının oğluydu. Tanrı ona *"Bir an önce evi terk et."* diye emretmiştir.¹⁰⁰

1.11. Kutsal Kitap İnancı

Moonculuk, Kitab-ı Mukaddes’i vahiy ürünü olarak görür. Divine Principle’de neredeyse her sayfada Kitab-ı Mukaddes’e bir veya birkaç referans yer almaktadır. Moon, Kitab-ı Mukaddes’i özgün bir kitap olarak görmekle birlikte onu zamansal olarak mensuh olduğunu ifade eder. Moon, Kitab-ı Mukaddes’i yorumlarken alışılmışın dışında bir yorumlamaya gitmiştir. Moon’a göre Eski ve Yeni Ahit her ne kadar vahiy

⁹⁹ Moon, *Divine Principle*, ss. 221-371.

¹⁰⁰ "God's Will and The World: Sun Myung Moon", *The Holy Spirit Association for The Unification of World Christianity* (HSA-UWC), New York 1985, ss. 204-205.

ürünü olarak kabul edilseler de o döneminin sözleriydiler. Bu dönem için ise geçerli olan sözler, "*Tamamlanmış Ahit Çağı Sözleri*" olan Divine Principle (İlahi İlke)'dir.¹⁰¹

Moon, konuşurken kendi arzu ve isteklerine göre konuşmadığını, Konuştuklarının ve bildirdiklerinin Tanrı'nın izin verdiği ölçüde gerçekleştiğini ve bunu da muhatabın algı seviyesi ya da içinde bulunmuş olduğu şartların belirlediğini savunur. Bu konuda İsa kendisine: "*Şimdi sana birçok şey söyleyeceğim., fakat sen bunları şimdi açıklamayacaksın*" diye tembihlemiştir.¹⁰² Bu ifadeler aslında Divine Principle'nin eksik olduğu izlenimini vermektedir.

Divine Principle'nin İngilizceye tercüme edilmiş hali yaklaşık 536 sayfa olup giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sırasıyla olmak üzere Yaratma Prensibi, İnsanın Düşüşü, İnsanlık Tarihinin Tamamlanışı, Mesih'in Gelişi, Yeniden Diriliş, İrade ve Kristoloji bulunmaktadır. İkinci bölümde ise Onarım Esası için Hazırlık Dönemi, Musa ve İsa Merkezli Onarım Dönemi, Onarım Tarihinde Her Bir Dönemin Oluşum ve Gelişmesi, Zaman –Kimlik açısından Onarımın Hazırlık ve Uzatma Dönemi, Mesih'in İkinci Gelişi İçin Hazırlık Dönemi ve Mesih'in İkinci Gelişi başlıkları yer almaktadır.¹⁰³

1.12. Yaratılış İnancı

1.12.1. Yaratmanın Amacı

Yaratılış 1,4-31 'de geçen yaratılış sürecinde Tanrı yaratmış olduğu her yeni şeyin iyi olduğunu görmek istemesi, Moon'a göre Tanrı'nın yaratmış olduğu her şeyin iyi olması gerektiğini anlamına gelmektedir. Moonculuk'daki anlayışa göre Tanrı bütün yarattıklarını, mutlu olmak için yarattığı¹⁰⁴ göz önünde bulundurulsa bunun çok doğal olduğu görülebilir.

Buna göre Tanrı, insanı kendi suretinde yaratmış ve insana "*semereli olun, çoğalın ve yeryüzüne hâkim olun* " şeklinde üç büyük kutsama sunmuştur. İnsan bu üç

¹⁰¹ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, ss. 39-40.

¹⁰² Sontag, *Sun Myung Moon and Unification Church*, ss. 147-150.

¹⁰³ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 40.

¹⁰⁴ Moon, *Divine Principle*, s. 41.

kutsamayı yerine getirerek hem Tanrı'nın Göksel Krallığı'nda mutlu olabilecek, hem de Tanrı'yı sevindirecektir.¹⁰⁵

Moon, burada yüce ve biricik olarak kabul ettiği veya o şekilde göstermeye çalıştığı Tanrısını öyle bir konumda göstermektedir ki kendi yarattıklarıyla sevinçli olan, kendi yarattıklarına muhtaç edilen bir Tanrı tasavvuru ortaya koymaktadır.¹⁰⁶ Burada da görüldüğü gibi Moon, Hristiyanlıktaki teslis inancını doğu kültürü ile birleştirerek birliğe indirgeme peşindedir.

1.12.2. Evrenin Yaratılışı

Akım, yaratma olgusu olarak Eski Ahit'teki Yaradılış Kitabındaki ilk bölümde geçen yaratılış olayını olduğu gibi benimser. Buna göre evrenin yaratılması, boşlukta ışığın yaratılmasıyla başlar. Tanrı ilk olarak suyu yaratmış daha sonra suları karadan ayırmıştır. Devamında bitkileri, kuşları, balıkları ve memeli hayvanları; en son insanı yaratmıştır. Bütün bunlar altı günlük bir zaman içinde olmuştur.¹⁰⁷

Kitab-ı Mukaddes'in kaydetmiş olduğu bu yaratma süreci, Moon'un ifadesine göre modern evrim kuramına da uygundur. Başlangıçta evren gaz halindedir. Daha sonra susuz dönem ve kaostan çıkışla birlikte göksel bedenler oluştu. Sağanak yağışlı bir dönemle birlikte dünya sulu döneme geçmiş oldu. Volkanik sarsıntılar sonucunda karalar meydana gelmiştir. Devamında bodur bitkiler ve hayvanlar yaratılmış, bunu kanatlı- memeli hayvanların ve balıkların yaratılması takip etmiştir. Nihayet bütün bunlardan sonra insan yaratılmıştır. Moon'a göre modern bilimin elde etmiş olduğu veriler Kitab-ı Mukaddes'te geçmekte idi. Buna dayanarak Moon, Kitab-ı Mukaddes'i bir vahiy ürünü olarak kabul eder. Yaratma esnasında geçen altı günlük süreç, altı dönem olarak yorumlanır.¹⁰⁸ Moon'un buradaki gayreti Kitab-ı Mukaddes ve modern bilimi birbiriyle uyumlu hale getirmek olarak yorumlanabilir.

Yaratılmış olan insan da Tanrı ve diğer varlıklar gibi bünyesinde Sung Sangile Hyung Sang özellikleri taşır. Sung Sang, varlıkların iç karakterini (insanda kalp ve akıl; hayvanda hayvan aklı), Hyung Sang ise dış formlarını(beden) oluşturmuş olduğu

¹⁰⁵ Moon, *Divine Principle* s. 41.

¹⁰⁶ Bıyık, "Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi", s. 41.

¹⁰⁷ Moon, *Divine Principle*, s. 51.

¹⁰⁸ Moon, *Divine Principle*, ss. 51-52.

söylenir. Buna göre varlıklarda bulunan Sung Sang, aynı şekilde kendilerinde mevcut olan Hyung Sang karşısında özne konumundadır. Tanrı'da var olan bu her iki özellik ise yaratmış olduklarına karşı özne konumundadır.¹⁰⁹

Varlıkların taşıdığı bu iki özellik dışında kendisinde var olan iki özellik vardır ki bunlar pozitiflik ve negatifliktir. Tanrı'da da bulunan özellik Sung Sang ve Hyung Sang'da olduğu gibi varlıklar karşısında özne konumundadır.¹¹⁰ Pozitiflik ve negatiflik müstakil bir sıfat olmayıp Tanrı'da da ve varlıklarda da var olup onların gerçek sıfatı kabul edilen Sung Sang ve Hyung Sang'ın sıfatıdır.¹¹¹ Daha öncede zikrettiğimiz gibi yaratma eylemi bu iki özelliğin kendi aralarında yapmış olduğu alma-verme olayından sonra gerçekleşmektedir.¹¹² Yaratma eyleminin sürekli olması için bu özelliğin sürekli bir alma-verme eylemi ve enerjisi yetersizdir. Bu alma-verme olayının doğrusal değil, dairesel olması gerekmektedir. Çünkü hareket doğrusal olursa bu bir süre yaratmanın son bulacağı anlamına gelir. Bu iki özellik dairesel bir hareket içinde olmalıdır. Tanrı'nın sonsuzluğu bu iki özelliğin hareketine bağlıdır.¹¹³ Varlıkların yaratılışı, gelişimi ve uyumu için pozitiflik ve negatiflik gerekli görülmüştür.¹¹⁴

Moonculuk'a göre erkek de kadın da pozitiflik ve negatiflik özelliği taşır. Aralarındaki tek fark erkeğin pozitiflik özelliğinin kadının pozitiflik özelliğinden, kadının taşıdığı negatiflik özelliğinin de erkekte bulunan negatiflik özelliğinden daha fazla olmasıdır.¹¹⁵

1.12.3. İnsanın Yaratılışı

Moon'a göre Tanrı son olarak insanı yaratmıştır.¹¹⁶ İnsan, Sung Sang ve Hyung Sang'ın birleşiminden meydana gelen Birleşik Beden'dir.¹¹⁷ Bunun yanında o, pozitiflik ve negatiflik özelliklerinin muhteşem uyumunun bir ürünüdür.¹¹⁸ İnsan Tanrı'ya ait kalp, logos ve yaratıcılık sıfatlarına hissedar, ilahi tabiattan ise pay alan bir varlık olarak

¹⁰⁹ "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, ss. 3-4; Moon, *Divine Principle*, ss. 21-22.

¹¹⁰ Moon, *Divine Principle*, ss. 22-23.

¹¹¹ "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 8.

¹¹² "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, ss. 11-13, 15-16; Moon, *Divine Principle*, s. 24.

¹¹³ Moon, *Divine Principle*, s. 40.

¹¹⁴ Lee, *Explaining Unification Thought*, s. 55.

¹¹⁵ Lee, *Explaining Unification Thought*, s. 52.

¹¹⁶ Moon, *Divine Principle*, ss. 41, 44.

¹¹⁷ Lee, *Explaining Unification Thought*, s. 99.

¹¹⁸ Lee, *Explaining Unification Thought*, s. 101.

yaratılmıştır.¹¹⁹ Moon, Hristiyanların kullanmış olduğu kavramları aynı şekilde kullanarak bir baba olarak kabul edilen Tanrı'nın, insanı kendisine sevinç verecek bir çocuk olarak yarattığını savunur.¹²⁰ İnsanın konumu diğer varlıklarından farklıdır. Şöyle ki Tanrı tarafından nesne konumunda iken diğer varlıklar karşısında özne konumundadır. İnsanın Tanrıyı sevindirmesi ve onu mutlu kılabilmesi ancak dört konum esası (Kalp, Sung Sang, Hyung Sang ve Birleşik Beden) ile mümkündür. Dört konum esasının oluşabilmesi de Tanrının insana vermiş olduğu üç büyük kutsamanın gerçekleşmesi ile mümkündür.¹²¹

Üç kutsama ile ilgili olarak Kitab-ı Mukaddes'te insana *"meyvalı olun (ferdi mükemmelliğe varın), çoğalın (bir aile kurun) ve tüm yaratıklara hâkim olun "* şeklinde üç kutsama verilmiş olduğu yazılır. Moon'a göre ilk kutsama insanın kendisini olgunlaştırmasına yöneliktir. Tanrı, insanın akli ve bedeni ile oluşturacağı Tanrı merkezli bir birlikten sevinç duyar. İnsan da kendi bedenine karşı özne durumunda olan akli sayesinde büyük mutluluk duyar ve Kitab-ı Mukaddes'te belirtildiği şekilde Tanrı'nın mabedi olur.¹²² Böylece kutsal olur. Artık mükemmellik seviyesine ulaşan insan Tanrı ile aynı iradeye sahip olur ve Tanrı'nın nasıl bir hayat sürdürmesi gerektiğini bilir. Bunu bildiği için de hiçbir günah işlemez.¹²³ Bu aşamada herhangi bir suç işlemez.¹²⁴ Böyle bir insan ancak Tanrı için mükemmel bir nesne olma isteği içindedir. Moon, bu anlayışını destekler nitelikte ABD'de yapmış olduğu bir konuşmasında şunları dile getirmiştir: *"Bizler Tanrı'nın mabetleri (oturma yeri) olarak planlandık. Bu duruma eriştiğimiz zaman, O'nun ruhu tamamen içimize yerleşir. O zaman mükemmel oluruz. Çünkü bize yol gösteren ve bizi yöneten güç mükemmeldir.*

¹²⁵ Bir başka konuşmasında ise mükemmelliğe dair şu açıklamada bulunmuştur:¹²⁶

Mükemmellikte duaya ihtiyacınız yoktur. Tanrı ile kalp kalbe yaşarsınız. Dine veya bir kurtarıcıya daha fazla ihtiyaç duymazsınız. Bütün bunlar onarım ve düzeltme işleminin parçalarıdır. Sağlığı mükemmel olan kişinin doktora ihtiyacı yoktur.

Moonculuk anlayışına göre ferdi mükemmelleşmenin gerçekleşmesiyle birlikte ilk kutsama tamamlanmış olur. Bu mükemmelleşme gerçekleşince sıra ikinci kutsama

¹¹⁹ Lee, *Explaining Unification Thought*, s. 104.

¹²⁰ Moon, *Divine Principle*, s. 39; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 25.

¹²¹ "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 25.

¹²² Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 42.

¹²³ Moon, *Divine Principle*, s. 43; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, ss. 26-27.

¹²⁴ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 44.

¹²⁵ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 44.

¹²⁶ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 44.

olan aile düzeyinde mükemmelleşmeye gelmiştir. Moon'a göre başlangıçta Tanrı, Âdem ve Havva'yı yarattı ve onların mükemmellik seviyesine gelip günahsız tabiatlarıyla evlenmesini hedeflemiştir. Bu evlenmeyle birlikte onlar günahsız bir aile oluşturacaktı. Bunun gerçekleşmesiyle birlikte dört konum esası gerçekleşecekti. Eğer Âdem ve Havva bu hedefi gerçekleştirebilip günahsız çocuklar doğurabilseydi, bütün insanlık için Tanrı merkezli "*Gerçek Anne ve Gerçek Baba*" olabileceklerdi. Onlar bu sayede Tanrı'nın asıl hedefi olan Göksel Krallığı kurabileceklerdi. Âdem ve Havva ise bu Göksel Krallığın Ebedi Ebeveynleri ve Gerçek Ataları olacaklardı. Böylece Tanrı'nın iradesi hâkim olacaktı.¹²⁷

Son olarak üçüncü kutsama ise insanın diğer bütün yaratıklara hâkim olmasıdır. Fert ve aile düzeyindeki mükemmelleşmeden sonra sıra diğer bütün diğer yaratıklara gelmiştir. Tanrı'nın sevinçli olması için insanın daima sevinçli olmasına bağlıdır. Tanrı, bunu sağlamak için ise diğer bütün varlıkları insana nesne olarak yaratmıştır. İnsan kendisi için nesne olan bütün diğer varlıkların insanda bulunan iç karakter ve dış formunu yansıtarak sevinç duyar. İnsanın duyacağı bu sevinç sayesinde Tanrı da sevinç duyar. İnsanın diğer varlıklar üzerinde kuracağı hâkimiyetle birlikte Tanrı'nın da sevinç duyması üçüncü kutsamayı oluşturmaktadır. Başka bir deyişle insan diğer varlıklarla birlikte Tanrı merkezli bir birlik kurduğunda insan ve Tanrı sevinç duyar. Ancak bu gerçekleşirse insan Tanrı için iyi bir nesne olabilir. Bununla birlikte Tanrı'nın yaratma amacı da gerçekleşir ve günahsız bir dünya kurulmuş olur. Bu da Tanrı'nın kurmaya çalıştığı Tanrısal Krallığın kurulması demektir.¹²⁸

1.13. İnsanın Düşüşü

Moon'a göre insan, atalarının yerine getiremediği vazifesinden dolayı düşmüş ve bununla beraber asli konumunu kaybetmiştir. Buradaki düşüş motifi farklı da olsa günümüzdeki büyük dinlerin ortak anlayışıdır.¹²⁹

İlahi İlke (Divine Principle)'ye göre Tanrı tarafından Âdem ve Havva'nın hizmetini yapmak üzere kendilerine tahsis edilen melek Lüsifer, Tanrı'nın Âdem ve Havva'ya olan sevgisini kıskanmıştır. Bu duruma razı olmayan Lüsifer, bir şekilde Havva'yı kandırarak onunla ruhsal bir şekilde cinsel ilişkiye girmiştir. Moon, burada bir

¹²⁷ Moon, *Divine Principle*, s. 43; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, ss. 26-27.

¹²⁸ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, ss. 42-43.

¹²⁹ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 50.

melek ve bir insanın cinsel ilişkiye girebileceğini delillendirmek için Kitab-ı Mukaddes'teki Yakup'un melekle gürüşmesini ve Yakup'un meleği yenmesini, meleklerin İbrahim'in evine misafir olup İbrahim'in onlara ikram etmesini, iki meleğin Lut'u ziyaret ederek Lut'un da onlara mayasız ekmek pişirip yedirmesini argüman olarak kullanmıştır. Havva ile melek arasında gerçekleşen bu yasak ilişki yüzünden Tanrısal plan bozulmuştur. Havva hem mükemmelleşmeyi beklemeden hem de yanlış kişiyle ilişkiye girerek insanlığın düşüşüne sebep olmuştur.¹³⁰

Havva, ilişki yoluyla almış olduğu kötü unsurları bu sefer Âdem ile ilişkiye girerek ona bulaştırmıştır. Lüsifer ile yapmış olduğu bu yasak ilişki Âdem ile ilişkiye girmesiyle birlikte tüm insanlığa asli suç olarak geçmiştir. Havva, yanlış kişiyle ilişkiye girdiğinden dolayı insanlık manevi düşüş, Âdem ile de vaktinden önce ilişkiye girdiği için fiziksel düşüş yaşanmıştır. Havva'nın Lüsifer ile olan ilişkisinden Kabil, Âdem ile olan ilişkisinden ise Habil doğmuştur. Kabil, kötülüğü yani şeytanı temsil ederken; Habil ise iyiliği yani Tanrı'yı temsil etmektedir.¹³¹

Geleneksel Hristiyanlık anlayışında asli günaha sebep olan yasak meyvenin yenilmesine karşın Moon, asli günahın yasak ilişkiden kaynaklandığını savunur. Moon'a göre bu ilişki ile birlikte Lüsifer şeytan konumuna düşerek insanlığın Tanrı ile olan doğrudan irtibatın kesilmesine sebep olmuştur. Kadın-erkek ve Tanrı merkezli bir teslis oluşup Tanrı hâkimiyeti sağlanacakken, yasak ilişki ile birlikte Şeytan merkezli sahte teslis oluşmuştur. Hükümlanlık ise Tanrı'dan şeytana geçmiştir.¹³²

Moon, asli günahın sebebini yasak ilişki olarak gösterirken başta Hristiyanlık olmak üzere diğer dinler bakımından dikkat çeken hususlar içermektedir. Moon, öğretisinde her ne kadar kadın-erkek ilişkisi ve aile kurumuna önem veriyor gibi görünse de Havva'yı asli günah unsuru olarak görmüş, Hristiyanlık ve diğer doğu dinlerinde olduğu gibi kadını ikinci plana atan bir tutum sergilemiştir.

1.13.1. Ruhsal (Manevi) Düşüş

Moon'a göre Tanrı'nın Âdem ve Havva için yasak meyveden yememelerini söylemesi sadece onları düşüşten kurtarmak için değil, onların Başmelek dahil bütün

¹³⁰ Bıyık, *Yeni Dünya Düzenine Küresel Bir Din Modeli: Moonculuk*, s. 93-114.

¹³¹ Moon, *Divine Principle*, ss. 72-80, 217.

¹³² Moon, *Divine Principle*, ss. 72-80, 217.

evrene hâkim olmalarını sağlamak içindi. Tanrı bundan dolayı emri Başmeleğe değil insana vermişti.¹³³

Moonizm'deki inanışa göre Tanrı melekler alemini yaratmış ve daha sonra Lüsifer'i "*Başmelek*" konumuna getirmiştir. Lüsifer, Tanrı ve melekler arasında Tanrının sevgisini kendi tekeline almış konumda bulunuyordu. Tanrı, çocukları olarak yarattığı insanı Lüsifer'den daha çok seviyordu. Tanrı yine de Lüsifer'i eskisi kadar seviyordu. Fakat Lüsifer, bu durumdan rahatsız olmuş artık Tanrının kendisini eskisi kadar sevmediği hissiyatına kapılmıştır. Lüsifer, zevk alabilme adına Havva'yı kandırmak istemiştir. Lüsifer'in bu hali insanlığın manevi düşüşünün başlangıcı olmuştur. Her şey sevgi yoluyla Tanrının hâkimiyetini sağlamak için yaratılmıştı. Bundan dolayı sevgi hayatın kaynağı ve özü sayılmıştır. Tanrı'nın sevgisini alan daha güzel olduğundan Havva, Lüsifer'in gözüne güzel geliyordu. Başmelek'de Havva'ya karşı güçlü bir zevk uyanmıştır. Hayatını tehlikeye atma pahasına da olsa Havva'yı kandırmaya kalkıştı. Sonunda Lüsifer ve Havva karşılıklı olarak bir esas oluşturarak bir alma- verme eylemine girerek cinsel ilişkiye girdiler.¹³⁴ Moon'un ifadesine göre Havva 16 yaşındaydı.¹³⁵ Sevgi vasıtasıyla Lüsifer ile tek beden olan Havva, ondan bazı kötü unsurlar almıştır. Havva bu ilişki sonrası ilk olarak yapmış olduğu ihlalden dolayı korkuya kapılacak, ikinci olarak ise aslında kendisi için ideal eşi Âdem olduğunu anlayacaktı.¹³⁶

1.13.2. Fiziksel Düşüş

İlahi İlke (Divine Principle)'ye göre Havva, Başmelekle ilişkiye girdiği için kendisi de Başmelek konumuna geçmiştir. Başmelek konumuna geçen Havva, Âdem'e çok güzel görünmektedir. Havva için Âdem düştüğü konumdan kendisini kurtaracak ve Tanrı'ya ulaştıracak tek ümitti. Havva, Başmeleğin kendisini kandırdığı gibi Âdem'i kandıracaktır. Yasak ilişki Âdem'in düşüşüne de sebep olmuştur. Âdem, Havva ile ilişkiye girerek onun Lüsifer'den almış olduğu kötü unsurları kendisine transfer etmiştir. Âdem'in de almış olduğu bu unsurlar nesilden nesile geçmeye devam edecektir. Âdem, Havva ile ilişkiye girmeden mükemmelleşmeyi bekleydi kendi başına bir özne olarak durabilecekti. Havva'nın yaşamış olduğu düşüşün onarımı da daha kolay olacaktı. Fakat

¹³³ Moon, *Divine Principle*, s. 82.

¹³⁴ Moon, *Divine Principle*, ss. 78-79.

¹³⁵ "God's Will and The World: Sun Myung Moon", *HSA-UWC*, s. 23.

¹³⁶ Moon, *Divine Principle*, s. 78.

bunların aksine Havva ile Âdem de ilişkiye girince Âdem'in de düşüşü gerçekleşmiştir. Bunun sonucunda ise günümüze kadar devam eden bu asli günahın etkilerini devamlılığını korumakta ve nesiller Şeytan'ın çizgisinden çoğalmaya devam etmektedir.¹³⁷

1.14. Günah Anlayışı ve Çeşitleri

Moonculuk öğretisine göre günah, kişinin şeytan ile karşılıklı olarak bir alma-verme eylemine girerek Tanrısal Krallığa karşı gelmektir.¹³⁸ Moon, günümüze kadar kimsenin günahın kaynağını bilmediğini savunur. Hristiyanların, bütün insanlığa bulaşan günahın kaynağı olarak Âdem ve Havva'nın İyiliği ve Kötülüğü Bilme Ağacı'ndan meyve yemesine bağlasa da Moon,¹³⁹ Tanrı'nın kendi çocukları konumunda olan insan için onların zararına olacak bir meyve yaratmayacağını savunur.¹⁴⁰

Moon'a göre günahın kaynağı insanın yasak meyveden yemesi değil, Havva'nın, yılan olarak sembolize edilen başmelek ile yasak ilişkiye girmesidir.¹⁴¹ Böylece insan tanrı merkezli bir soy yerine şeytan merkezli bir soy oluşmasına sebep olmuştur. Ayrıca zina kökenli olan ilk suç nesilden nesle geçmeye devam etmektedir. Zina bütün dinlerce büyük günah görülmüştür. Zinaya bulaşmaktansa asketik bir yaşam sürmenin vurgulanması, zinanın günahın kaynağı olduğuna delil olarak gösterilmiştir.¹⁴²

Moon, insan günahını dört kısma ayırmıştır.¹⁴³

1. Asli günah: Âdem ve Havva'nın manevi ve fiziki düşüşünden kaynaklanan günahdır. Aynı zamanda bu günah bütün günahların da kaynağıdır.

2. Kalıtsal günah: Ataların işlemiş olduğu günahın kalıtsal olarak nesilden nesile geçmiştir. Bu günaha delil olarak ise on emirde geçen ayetler gösterilmektedir.

3. Ortak günah: Bu günah insanlığın ne kendi işlediği ne de miras olarak aldığı bir günahdır. Herkesin sorumluluğu olan bir günahdır. Örneğin İsa'nın çarmıha gerilişi bu günahtan sayılabilir. Yahudiler, hahamlar ve fakihler İsa'nın çarmihine sebep oldukları için ebedi azaba maruz kalacaklardır. Aynı zamanda insanlık Mesih'in İkinci Gelişine kadar ıstırap altındadır ve genel bir sorumluluk içindedir.

¹³⁷ Moon, *Divine Principle*, s. 80.

¹³⁸ Moon, *Divine Principle*, s. 88.

¹³⁹ Moon, *Divine Principle*, s. 66.

¹⁴⁰ Moon, *Divine Principle*, s. 67.

¹⁴¹ Moon, *Divine Principle*, s. 75.

¹⁴² Moon, *Divine Principle*, s. 75.

¹⁴³ Moon, *Divine Principle*, ss. 88-89.

4. Ferdi günah: Her bir ferdin kendi başına işlemiş olduğu günahdır.

1.15. Mesih İnancı

Moonculuk öğretisine göre, insanlığın Âdem ve Havva'nın düşüşünden almış olduğu şeytani soydan Tanrı merkezli bir soya geçişi ancak günahsız bir şekilde gelecek olan Mesih yoluyla mümkündür. İnsanlığın düştüğü bu durumdan kurtulabilmesi için bir kurtarıcıya ihtiyaç vardır. İnsanın kendi kendine kurtuluşu mümkün değildir. Mesih, insanlığın kurtuluşunu gerçekleştirecek ve Tanrı'nın yaratma amacını da tamamlayacak olan kişidir.¹⁴⁴ Tanrı'nın yaratma amacı ise Tanrısal Krallığı yeryüzünde gerçekleştirmektir.¹⁴⁵

Akıma göre kurtuluşun gerçekleşebilmesi için yapılması gereken ilk şey ise günahkâr bir şekilde hayatını sürdüren insanı şeytanın hâkimiyetinden kurtarmaktır. Bunu da gerçekleştirebilecek tek kişi Gerçek Ebeveynleri olarak nitelenmiş olan Mesih ile mümkündür. Dolayısıyla kurtuluşun merkezinde Mesih bulunmaktadır.¹⁴⁶ Moon'un ifadesine göre Mesih olacak olan kişi dünyanın bütün sorumluluğunu üstlenir, kendisini insanlığın kurtuluşu için feda eder.¹⁴⁷

Mesih, mükemmel Âdem, eşi ise mükemmel Havva konumunda olan kişiler olup, başlangıçta tasarlanmış olan asli insan modelini gerçekleştireceklerdir. Asli günahtan beri olan bu ebeveynler sayesinde ise günahsız çocuklar dünyaya gelecektir. Aile düzeyinde gerçekleşmiş olan bu onarım aşama aşama bütün dünyaya yayılacaktır.¹⁴⁸

Moon'a göre gerçek bir şekilde gelmiş olan İsa, çarmıha gerildiği için evlenme imkânı bulamamış ve amacını gerçekleştirememiştir. Ona göre İsa'nın da dediği gibi kurtuluş için mesihin ikinci kez gelişi gereklidir. Gelen Mesih mükemmel Âdem, eşi de mükemmel Havva konumunda olacaktır. Âdem ve Havva aynı zamanda doğrudan Tanrı ile irtibat kurabileceklerdir. Moon'un ifadesinden anladığımız mükemmele Âdem'in yanında ikinci bir kişi önem kazanmaktadır ki bu da eşi olacak olan Havva'dır.¹⁴⁹

¹⁴⁴Moon, *Divine Principle*, s. 139.

¹⁴⁵ Moon, *Divine Principle*, s. 140.

¹⁴⁶ Moon, *Divine Principle*, s. 154.

¹⁴⁷ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 59.

¹⁴⁸ Kim, *Unification Theology & Christian Thought*, s. 103.

¹⁴⁹ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 60.

Moon, her ne kadar kendisinin Mesih olduğunu açık bir şekilde ifade etmese de akımda o ve eşi Gerçek Baba ve Gerçek Anne olarak bilinir.

İnsanı düştüğü bu durumdan kurtarmak için gönderilen Mesih'in aynı zamanda ilahi bir tabiatı vardır. Mesih, Tanrı'nın çok sevdiği ve onun katında yüce bir yere sahip olan biridir. Mesih, Tanrının biricik oğludur. Tanrının oğlu olan Mesih, Tanrı'dan doğrudan sevgiyi almaktadır. İsa da aynı şekilde Tanrı'nın oğluydu. Tanrı'nın Mesih ile ilişkisi tıpkı bir babanın oğluna karşı olan ilgisi gibidir. Mesih geldiği zaman insanlara düşen görev ise Mesih ile bir olup ona destek vermektir.¹⁵⁰

Mesih'in gelip kendi misyonunu gerçekleştirebilmesi için gerekli olan zemin oluşmalıdır. Bundan dolayı ortam onun gelebileceği şekilde ayarlanmalıdır. Bu sağlanmaz ve Tanrı da Mesih'i gönderirse, şeytan ile birlikte düşüşe geçmiş olan insan onun için bir tehlike olabilir. Tanrı'nın amacı yine gerçekleşmemiş olur. Bunları göz önünde bulunduran Tanrı, Mesih'i göndermeden önce kendisiyle çalışacak dürüst ve itaatkâr birini seçer. Seçtiği bu kişi de aileden başlayıp millet düzeyine ulaşan daha sonra bütün dünyayı kapsayan bir onarım faaliyeti yürütür ve Mesih'in geleceği ortamı oluşturur. Daha sonra Tanrı, Mesih'i gönderir. Mesih de daha önce oluşturulmuş olan bu seçkin milletle birlikte misyonunu tamamlar. Düşüşleri ile birlikte Gerçek Baba ve Gerçek Anne konumlarını kaybeden Âdem ile Havva'nın rolleri artık Kurtarıcı Mesih'e geçecektir.¹⁵¹ Mesih aynı zamanda günümüze hitap eden sözleriyle gelecektir.¹⁵² Akımın kutsal kitabı olan Divine Principle'nin "*Tamamlanmış Ahit*" olarak kabul edilmesi bu noktada dikkat çekicidir.

Moon'a göre Tanrı, Âdem ve Havva'nın düşüşünden sonra hiç vakit kaybetmeden çalışmalara başlamıştır. Çalışmaya Âdem ve Havva'nın oluşturmuş olduğu aileyi onarım faaliyetleriyle başlatmıştır.¹⁵³ Bu faaliyetlerin merkezinde başlangıçta mükemmel baba olarak tasarlanmış olan baba ve mükemmel anne konumunda yer alan Havva bulunmaktadır. Bu çift önce kendi aralarında mükemmel bir aile oluşturup ardından sırasıyla mükemmel bir millet, toplum ve dünya oluşturacaklardır.¹⁵⁴

¹⁵⁰ "God's Will and The World: Sun Myung Moon", HSA-UWC, ss. 596-598.

¹⁵¹ "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 154-155.

¹⁵² "God's Will and The World: Sun Myung Moon", HSA-UWC, s. 226.

¹⁵³ Moon, *Divine Principle*, s. 239.

¹⁵⁴ Cromwell, Thomas, *Essentials of the Unification Church: Teachings of Sun Myung Moon*, The Interreligious Leadership Seminar, New York 1993, s. 88.

Onarım sürecinde sadece insana değil Tanrı'ya da sorumluluklar düşmektedir. Tanrı'nın sorumluluğu olan Kurtuluş ve en sonunda Göksel Krallığın kurulması amacıyla Mesih'i göndermek olup, bu bütün sorumluluğun %95'i iken, gönderilmiş olan Mesih'i ve getirdiği hakikati kabul etmek ise %5 olup insana düşmektedir.¹⁵⁵

1.16. Yeniden Doğuş İnancı

Moon literatürüne göre yeniden doğuş, "*ikinci defa doğmak*" anlamına gelmektedir. Öncelikle Âdem ve Havva'nın yaratma amacını gerçekleştirmeli, bununla birlikte onların gerçek birer insan, birer eş ve gerçek birer ebeveyn olmaları gerekmektedir. Birlikte kurarak kendileri gibi günahsız çocuklar doğurmalıydılar. Bunun devamında ise Tanrısal Krallığın yeryüzünde gerçekleşmesini mümkün kılmalıydılar. Fakat düşüşle birlikte onlar sahte ebeveyn oldular. Doğurmuş oldukları çocuklar da kendileri gibi asli günaha sahip oldular. Bu asli günah nesilden nesle geçmeye devam etmektedir. Tanrısal Krallık kurulması gerekirken Cehennem Krallığı kurulmuştur. Düşmüş olan insan için Tanrısal Krallığı görebilmek ancak yeniden doğuşla mümkündür.¹⁵⁶

1.16.1. Yeniden Doğuş Açısından İsa ve Kutsal Ruh

Moon'un öğretilerine göre nasıl ki bir çocuğun doğabilmesi için bir anne ve babaya ihtiyaç varsa, düşmüş olan insanlığın tekrardan Tanrısal Krallığa girebilmesi için onları gerçek bir şekilde doğuracak bir ebeveyne ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacı karşılayacak olan da Gerçek Baba konumunda olan İsa'dır. Bu konuda Kitab-ı Mukaddes'te şu ifadeler yer almaktadır:¹⁵⁷ "*Rabbimiz İsa Mesih'in Allah'ı ve Babası mübarek olsun ki, kendi büyük inayetine göre İsa Mesih'in ölümlerden kıyamı ile diri bir ümide, çürümez ve lekesiz ve solmaz... "*

Moon, bu ayetten hareketle İsa'nın yeniden doğumun kaynağı olduğunu ifade eder. Gerçek baba konumunda olan Âdem, görevini yerine getirememiş bu görev için İsa, Gerçek Baba olarak görevlendirilmiş ve "*Son Âdem*" olarak adlandırılmıştır.¹⁵⁸

¹⁵⁵ Moon, *Divine Principle*, s. 198; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, ss. 129-130; *Introduction to the Principle: An Islamic Perspective*, Holy Spirit Association for the Theology, ed. Darrol Bryant, New York 1980, s. 114.

¹⁵⁶ Moon, *Divine Principle*, s. 214; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 143.

¹⁵⁷ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk* s. 79.

¹⁵⁸ Moon, *Divine Principle*, s. 214; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 144.

İnsanlığın düşüşünü kurtarmak için Gerçek Baba'nın yanında bir de Gerçek Anneye ihtiyaç vardır. Kutsal Ruh, diriltlen İsa ile birlikte Gerçek Anne rolünü oynamaktadır. Kutsal Ruh'un dışı olduğuna dair Kitab-ı Mukaddes'te ifadeler olduğu kabul edilir. Kutsal Ruh insanların kalbini avutmakla ve onları teselli etmekle meşguldür. Moon'a göre İsa pozitif, Kutsal Ruh ise negatif özellik taşımaktadır.¹⁵⁹

1.16.2. Logos' un Özellikleri Açısından İsa- Kutsal Ruh İlişkisi

Tanrıya göre nesne konumunda olan Logos, Tanrı gibi ikili özelliğe sahiptir. Logos'ta bu ikili özellik olmasaydı onun sayesinde yaratılan varlıklar da bu özelliği taşıyamazdı. Âdem ile Havva, Tanrı'nın gerçek nesneleri konumundadırlar. Onlar da Logos'un taşıdığı ikili özelliğe sahiptirler.¹⁶⁰ İsa, Logos'un veya Kelam'ın bir hululüdür. Logos, Tanrı'nın planıdır ve Tanrı tarafından yaratılmıştır. Logos, Tanrı ile iş birliği içindedir.¹⁶¹

Moon'un ifadesine göre İsa, insanlığın düşüşüne dur demek için Kitab-ı Mukaddes'te belirtilmiş olan Hayat Ağacı misyonu ile insanlığın Gerçek Babası olarak Tanrı tarafından gönderilmiştir. Bunun yanında İyiliği ve Kötülüğü Bilme Ağacıyla sembolize edilmiş olan bir misyon ile gönderilecek olan Gerçek Anneye ihtiyaç vardır. Moon'a göre Gerçek Anne konumunda Kutsal Ruh bulunmaktadır.¹⁶²

1.16.3. İsa ve Kutsal Ruh Aracılığıyla Ruhsal Olarak Yeniden Doğuş

İnsanlar, Kutsal Ruh'un çabalarıyla İsa'ya "*Kurtarıcı*" olarak inanmış olduğunda Ruhsal Gerçek Baba İsa ile Ruhsal Gerçek Anne olarak kabul edilen Kutsal Ruh arasında oluşacak ilişkiden Gerçek Ebeveynlerinin sevgisini alırlar. Moonizm'de bu Ruhsal Yeniden Doğuş olarak adlandırılır. İnsanın düşüşü hem fiziksel hem de ruhsal olduğu için kurtuluşu da hem fiziki hem de ruhsal olmalıdır. Bu da ancak "*Fiziksel ve Ruhsal Yeniden Doğuş*" ile mümkündür. İsa, ilk gelişinde başaramamış olduğu fiziksel yeniden doğuşun ikinci kez geldiğinde başaracağına inanılır.¹⁶³

¹⁵⁹ Moon, *Divine Principle*, s. 215; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 144.

¹⁶⁰ Moon, *Divine Principle*, s. 215.

¹⁶¹ Kim, *Unification Theology & Christian Thought*, ss. 136-137.

¹⁶² Moon, *Divine Principle*, s. 214; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 143.

¹⁶³ Moon, *Divine Principle*, s. 216; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 144.

1.17. Teslis İnancı

Moonculuk'a göre tarih boyunca birçok tartışmaya maruz kalan teslis inancının mahiyetini tam olarak anlaşılabilmesi için yaratma amacını göz önünde bulundurmak gerekir. Yaratma amacının gerçekleşmesi için de Dört Konum Esasının oluşması gerekmektedir. Bu da Tanrı'nın ikili özelliğini taşıyan ve ayrıca onun nesnesi konumunda olan İsa ve Kutsal Ruh'un Tanrı merkezli bir alma-verme işlemiyle tek beden olmalarıyla mümkündür. Bu bağlamda İsa, Kutsal Ruh ve Tanrı teslisi oluşturmaktadır.¹⁶⁴

Moon'a göre Tanrı'nın ilk yaratmış olduğu Âdem ve Havva düşüşe neden olmasaydı tekrardan İsa ve Kutsal Ruh'un gönderilmesine gerek kalmayacaktı. Âdem ve Havva düşmüş olamamaları durumunda Âdem, " *Tanrı'nın Gerçek Oğlu*", Havva ise " *Tanrı'nın Gerçek Kızı*" konumuna erişmiş olacaktı. Tanrı merkezli oluşacak gerçek bir çift ile daha o zaman bile "Asli Teslis" gerçekleşebilirdi. Oluşacak olan bu Asli Teslis sayesinde yaratma amacı ve Dört Konum Esasının temeli atılmış olunacaktı. Onlardan gelen çocuklar da tanrı merkezli bir şekilde gelişir ve devamında gelen nesiller de teslisi bu şekilde devam ettirebilecekti. Bu düşüşe rağmen teslis gerçekleşti. Fakat oluşan bu teslis Tanrı merkezli değil, Şeytan merkezli olmuş oldu. Sonrasında gelen nesiller de bu asli günaha ortak olarak Şeytan merkezli teslislerin oluşmasına sebep oldular. Sonuç olarak bozuk bir toplum oluşturdular.¹⁶⁵

Mesih, düşmüş olan insanlığı hem fiziki hem de ruhsal olarak onarmak için " *Gerçek Baba* " rolünde bir beden içinde normal bir insanın dünyaya geldiği gibi gelecektir. Mesih, ikinci gelişinde insanlara fiziki ve ruhsal yeniden doğuş verip, onlarla birlikte Tanrı merkezli teslisler oluşturacaktır. Düşmüş olan insanlar Dört Konum Esasını oluşturacak, Tanrı'nın da kendilerine üç büyük kutsamayı gerçekleştirmesiyle birlikte Tanrısal Krallık yeryüzünde gerçekleşecektir.¹⁶⁶

Moonculuğa göre kurtuluş ancak " *Gerçek Ebeveyn*" olan Mesih'in asli günahı kurtarmasıyla mümkündür. Bu yeniden doğuş hali de insanın yaratma amacının yeniden tamamlanacağı ve aynı zamanda yeniden yaratma işlemi olduğundan Tanrı bu süreçte bizzat rol almaktadır ve sorumluluğunu yerine getirmektedir.¹⁶⁷ Her ne kadar düşüşün

¹⁶⁴ Moon, *Divine Principle*, ss. 216-217.

¹⁶⁵ Moon, *Divine Principle*, s. 217; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 145.

¹⁶⁶ Moon, *Divine Principle*, ss. 218, 369, 511-512.

¹⁶⁷ Moon, *Divine Principle*, ss. 211-212.

yaşanmasına insan sebep olduysa da insanı yaratan Tanrı olduğu için Tanrı da düşüşe sebep olmuştur. Çünkü Tanrı insanı yaratmasaydı, insan düşmek için imkân bulamayacaktı. Hâlbuki insan Tanrı için bir zevk nesnesi olarak yaratılmıştır. Tanrı'nın insanı yarattıktan sonra ona üç büyük kutsama verdiğiine dair vaatte bulunduğuna ve Kitab-ı Mukaddes'deki ayetlerin de bu sorumluluğunu yerine getireceğine dair delil olarak gösterilmektedir.¹⁶⁸

1.18. Yeniden Diriliş İnancı

"Ölümden tekrar hayata dönmek" manasına gelen "yeniden dirilişi" anlamak için öncelikle "ölüm" denen olgunun Moonizm'de ifade ettiği anlamı tespit etmek gerekmektedir.

Moon, genel anlayıştan farklı olarak yeniden dirilişin kaynağı olan ölüm olgusunu iki şekilde anlar. Birincisi, fiziki bedeninin süresini doldurarak ölmesi ve toprağa dönmesidir.¹⁶⁹ İkinci anlam ise farklıdır. Fert burada fiziki fonksiyonlarını yerine getiren diri varlıktır. Fakat kişi burada Tanrı'nın sevgisinden yoksun, şeytanın da egemenliğinde olduğu için ölü olarak nitelenir. Buna ruhsal ölüm denir. Moon'un ifadesine göre Kitab-ı Mukaddes ölümün bu her iki çeşidine de işaret etmektedir. Bununla ilgili olarak İsa, ölen babasını defnetmek için eve gitmek isteyen öğrencisine: "Bırak ölümler kendi ölümlerini gömsünler..." der. Moon'a göre söz konusu ölümün iki anlamı da vardır. Fiziki anlamdaki ölü, öğrencinin babasıdır. Kastedilen ikinci ölü ise sağ olduğu halde ölü defnetmeye gelmiş olan halktır. İsa'ya göre bu halk, Tanrıdan bihaber ve Şeytan'ın egemenliğinde olduğu için ölüdür. Ölümün zıttı olarak kullanılan "diri" ifadesi ise yaratma amacını tamamlayabilmek ve Tanrı'nın egemenliğinde olmaktır.¹⁷⁰

1.18 1. Yeniden Diriliş ve Prensipleri

Moonizm'e göre ruh, fiziki ölümün gerçekleşmesiyle birlikte ruh dünyasına gider ve sonsuza kadar orada kalır. Oysaki insan bedeni zamanı geldiğinde ruhunu terk edip toprağa karışır. Zaten Tanrı, insanın bu dünyada sonsuza kadar kalmasını isteseydi ruh dünyasını yaratmazdı. Tanrı, fiziksel ölümden önce ruhsal ölümü yaratmıştır.

¹⁶⁸ Moon, *Divine Principle*, s. 104.

¹⁶⁹ Moon, *Divine Principle*, ss. 166, 170.

¹⁷⁰ Moon, *Divine Principle*, s. 166; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 107.

Böylece fiziki ölümü gerçekleşen insanın ruhu buraya giderek sonsuza kadar orda yaşar. Düşüşe sebep olan ölüm ruhsal ölümdür. Fiziki ölüm ise düşen veya düşmeyen her insan için geçerli olup gerçek ölüm ruhsal ölümdür.¹⁷¹

Yeniden diriliş, fiziki olarak yaşayan fakat manen ölü olan ve şeytanın egemenliğinde olan insanın Tanrı egemenliğine geçme süreci olan bir fenomendir. Düşmüş olan insan ruhsal olarak ölüdür. Diriliş, insanın düştüğü bu durumdan asli konuma dönüşünü ele alan bir olgudur. İnsan yaptığından pişmanlık duyar ve tövbe ederse günden güne yeniden diriliş konumuna yaklaşır. Moon, bu görüşü Kitab-ı Mukaddes'te geçen şu ifadelerle destekler: *"Benim sözümü dinleyip beni görenlere iman edenin ebedi hayatı vardır ve hükme gelmez, fakat ölümden hayata geçmiştir."* Bu, yeniden dirilişin Şeytan'ın egemenliğinden çıkıp İsa'ya inanmak ve Tanrı'nın sevgisini tekrar elde etmek olduğunu gösterir.¹⁷²

Yeniden diriliş, düşen insanlığın tekrardan asli konumuna erişebilmesi adına meydana gelen bir fenomen olduğundan onarım çalışmaları olarak da değerlendirilebilir. Yeniden diriliş çalışmaları bir bakıma yeniden yaratma amacı olarak da görülebilir. Moon, yeniden diriliş için üç ana prensip sunar. Bunlar:¹⁷³

1. Yaratma prensibine göre Tanrı, kendi sorumluluğun bir parçası olan insanı sözlerine inanma ve gereğini yapmakla mükemmelleşecek bir şekilde yarattı. Bunun gerçekleşebilmesi için sözlerin gelmesi gerekir. Tanrı'nın iradesi ancak bu sözlerin gelip insanların da onlara inanmalarıyla gerçekleşecektir.

2. Ruhların gelişimi ve mükemmelleşmesi ancak fiziki bir bedenle mümkündür. Onarım sürecinde ruhun yeniden dirilişi ise ancak fiziksel yaşam aracılığıyla gerçekleşebilir.

3. Mükemmelleşme için nasıl ki üç ana aşama gerekiyorsa insanın yeniden dirilişi de aynı şekilde bu üç aşamanın aşılmasıyla gerçekleşebilir. Âdem'den İbrahim'e kadar olan süreç, onarım ve yeniden dirilişin bir esasının oluşturulabilmesi için hazırlık dönemidir. Bu süreç İbrahim'in ailesi ile tamamlanmıştır. Bir sonraki aşama oluşum safhasıdır. Bu safha İsa'ya kadar sürmüştür. İsa'nın yeniden dirilişi ile de gelişim

¹⁷¹ Moon, *Divine Principle*, ss. 168-169; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, s. 108.

¹⁷² Moon, *Divine Principle*, s. 170; Cromwell, *Essentials of the Unification Church: Teachings of Sun Myung Moon*, s. 96; Kim, *Unification Theology & Christian Thought*, s. 312.

¹⁷³ Moon, *Divine Principle*, s. 17; "Outline of The Principle, Level 4", HSA-UWC, ss. 111-112; *Introduction to the Principle: An Islamic Perspective*, ss. 101-103.

safhası başlamıştır. Mükemmellik safhası ise üçüncü Âdem konumunda olan Mesih'in gelmesiyle gerçekleşecektir.

1.19. İbadet Sistemleri

Moonculuk, daha çok öğretiler üzerine kurulu bir grup olmasıyla göze çarpar. İnanç sistemlerinde kurtuluş için yerine getirilen ibadetler çok azdır. Bu birkaç taneyi geçmeyen ibadet çeşitleri Moonculuğun ibadet yapısını oluşturmaktadır. Kutsal Şarap Ayini'nin yanında günlük ve haftalık ibadetler Moonculuk'daki ritüellerdir.

1.19.1. İbadet Yerleri

Mooncular, Hristiyanlardan farklı olarak ibadet yerlerini sadece Kilise ile sınırlı tutmaz. Moon'un ortaya atmış olduğu dinin kilise ile ilgisi yoktur. Moonculuğun öğretilerine göre ibadetler bireysel veya toplu yapılsın, yapılan bu ibadetin kilisede yerine getirilme zorunluluğu yoktur. İbadet edilen yerin mimarisi hiçbir şekilde önemli değildir. Mooncular genelde büyük kent merkezlerinde lüks misyon merkezlerine sahiptirler. Bu merkezler Moonculuk'a girecek olan adayları cezp edecek şekilde dizayn edilmiştir. Bu merkezler daha çok toplu ibadetlere hizmet eder. Küçük yerleşim yerlerinde böyle yerler varsa bu büyük görevler burada yerine getirilir. Fakat böyle bir merkez mevcut değilse orada bulunan üyelerden hangisinin evi müsaitse orada yerine getirilir. İbadet açısından bakıldığında ibadet için herhangi bir mimarinin gerekmemesi işleri oldukça kolaylaştırır. Bununla birlikte toplu şekilde yerine getirilecek ibadetler için genelde büyük yerleşim yerlerinde olan merkez evler tercih edilir. İbadetin gerçekleştirileceği mekân için en önemli unsur orada Gerçek Ebeveyn sayılan Moon ve eşinin resimlerinin bulunmasıdır.¹⁷⁴

1.19.2. Kutsal Şarap Ayini

Moonculuğun en önemli etkinliklerinden biri de farklı din, dil ve ırklar arası düzenlemiş olduğu toplu nikâhtörenleridir. Moon, 1960 yılında Hak Ja Han ile kutsal evliliğini gerçekleştirmiş ve toplu nikâh törenleri tertip etmeye başlamıştır. Her geçen gün bu nikâh törenleri artış göstermiştir.¹⁷⁵ İlk zamanlarda stadyumlarda gerçekleştirilen toplu nikâh törenleri dinsel bir boyut içerir. Bu tören Hristiyan ayinleri olan

¹⁷⁴ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 111.

¹⁷⁵ Moon tarafından gerçekleştirilen toplu nikâh törenleri hakkında geniş bilgi için bkz. "God's Will and The World: Sun Myung Moon", *HSA-UWC*, ss, 11, 107-110, 306-307, 351, 464, 475, 647.

Komünyon, Vaftiz ve Evliliği anımsatır. Mooncular için bu törenler dünyevi günahkârlardan kurtularak yeniden doğuş için Tanrıyla birleşmeyle özdeşleştirilir. Bu sayede kişi kutsanarak "*gerçek*" olma yolunda sorumluluklarını resmen yüklenmiş olur.

176

Nikâh törenleri, Mooncu üyelerin hayatlarındaki en önemli olay olmasının yanında dinsel bağlamda ise en büyük ritüelleridir. Zira kutsama esnasında içilen şarapta Mesih'in kanından damlacıklar bulunur, üyeler bunu içerek kendilerine özgü olan yeminleri dile getirip devamında diğer ritüelleri de yerine getirerek şeytanın egemenliğinden kurtulup artık Tanrı'nın tarafına geçtiğine ve asli günden kurtulup kendileri için yeni bir hayatın başladığına inanırlar.¹⁷⁷

Nikâh törenleri esnasında gerçekleşen ayinlerden en önemli olanı Kutsal Şarap Ayinidir. Bu ayinin araçları Kutsal Şarap ile uygun bir çifttir. Nikâh törenini gerçekleştiren Moon ve eşi Hak Ja Han, Tanrı ve insan arasındaki aracı olarak düşünülür. Düşmüş olan insan bu kutsama ile günden temizlenir ve artık Tanrı ile temaşa edecek seviyeye gelir. Böylece bu çiftler Tanrı'nın kaybolmuş olan çocukları konumunu onarır ve Tanrısal Krallığın birer vatandaşı olurlar.¹⁷⁸

Moon'un birbirleri için uygun gördüğü çiftler uygun bir alanda toplanır ve Kutsal Şarap Ayini başlamış olur. Her çift gerçek Âdem olarak kabul edilen Moon'un önüne sırasıyla gelir. Moon, ilk olarak içinde kendi ve eşinin kandamları bulunan bir fincan şarabı çiftlerden Havva'yı simgeleyen gelin adayına verir. Bu şarap yeni bir hayatı simgeler. Fincandan bir miktar içen gelin, Lüsifer'i temsil eden damada fincanı uzatır. Damat da aynı şekilde fincandan şarabı içer. Sembolik olarak burada Moon, babayı gelin Anneyi, damat ise çocuğu temsil eder. Şarap içildikten sonra çiftler ellerini birleştirir. Moon da ellerini onların ellerinin üzerine koyar ve dua eder. Bütün çiftler bu şekilde kutsandıktan sonra Moon, töreni genel bir dua ile sonlandırır. Bu tören sayesinde çiftler yeniden doğduklarına inanır. Kuramsal olarak Âdem ile Havva yeniden yaratılmış olur. Kişi asli günahı da dâhil olmak üzere bütün günahlarından kurtulur. Bu

¹⁷⁶ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, ss. 111-112.

¹⁷⁷ Bıyık, *Yeni Dünya Düzenine Küresel Bir Din Modeli: Moonculuk*, s. 93-114.

¹⁷⁸ Phan, Peter C., "Sexuality and Marriage in the Unification Movement", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Revend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988, s. 228.

kutsama bir mooncunun da ifadesiyle günahlardan arınmak ve Tanrısal Krallığa gidiş için bir pasaporttur.¹⁷⁹

Moon'un ifadesine göre İsa, ekmek ve şarap için şunları dile getirmiştir: "*Bu benim bedenimdir. Bu benim kanımdır.*" Kutsal şarabın da aynı anlamda olduğunu söyler. Moon'a göre kutsal şarabı içen biri Gerçek Ebeveyn ile birlikte olur. Gerçek Ebeveyn ile birlikte olan biri de Şeytan ile birlikte olamayacağından sonsuza kadar şeytandan uzaklaşmış olur.¹⁸⁰

Nikâh töreninde eşler kendilerine özgü olan kıyafetleri giyer ve aynı yemini ederler. Her ikisi de Moonculuğun ilahiyatını simgeleyen yüzüğü takar ve karı-koca olarak ilan edilirler.¹⁸¹

1.19.3. Haftalık İbadet: Pazar Ayini

Pazar Ayini, Mooncular için büyük önem arz etmektedir. Ayin toplu olarak gerçekleştirilir. Ayin için sabah erkenden uyanılır ve ayin için hazırlıklar yapılır. Erkekler ve kadınlar ibadet yerinde ayrı ayrı köşelerde otururlar. Evli olan çiftler beraber oturur. Tören Tanrı'ya olan sevgi ve bağlılığı sembolize eden Moon'un ve eşine yapılan üç secde ile başlatılır. Töreni yürüten kişi genellikle kutsaması daha eski olan üye ya da o bölgenin seçilmiş lideridir. Törenin lideri duaya başlar o sırada diğer üyeler de yeminini ezberinden okur. Bunu genellikle lider tarafından verilen ve birleştirici gücü olduğuna inanılan duanın okunması takip eder. Son olarak kapanış ilahisi ya da Tanrı, erkek ve kız kardeşleri selamlayarak tören sona erer.¹⁸²

Pazar ayinleri, her ayın ilk günü ve önemli törenlerde okunan yemin metni önceden 5 madde iken daha sonra bu sayı sekize çıkmıştır. Kajong mengse(Aile Bütünlüğü Andı) şu şekildedir:¹⁸³

1. Gerçek sevgiye merkezli aileler olarak; öz vatanınızı aramaya, Allah'ın sevgi egemenliğini ve yaradılışın asli idealini hem cennette hem de yeryüzünde gerçekleştirmeye ant içeriz.

¹⁷⁹ Spurgin, Hugh and Nora & Eves, Artur, "Engagement, Marriage And Children", *Lifestyle Conversations with Members of The Unification Church*, ed. Richard Quebedeaux, Unification Theological Seminary, The Rose of Sharon Press, New York 1982, s. 5.

¹⁸⁰ "God's Will and The World: Sun Myung Moon", *HSA-UWC*, s. 461.

¹⁸¹ Phan, *Sexuality and Marriage in the Unification Movement*, s. 229.

¹⁸² Zulkosy, Patricia, "Piety and Spirituality", *Lifestyle Conversations with Members of The Unification Church*, ed. Richard Quebedeaux, New York 1982, s. 55.

¹⁸³ Bkz. KajongMengse (Aile Bütünlüğü Andı) (Erişim: 15.05.2020).

<http://www.unification.net/turkish/pledge.htm>.

2. Gerçek sevgiye merkezli aileler olarak; Allah’a ve Gerçek Ebeveynlere katılarak cennet ve yeri temsil edip onların merkezi olarak ailede iyi bir evlat, milletimize iyi bir vatandaş, dünyada ermişler, cennet ve yerde kutsal oğullar ve kızlar olmaya ant içeriz.

3. Gerçek sevgiye merkezli aileler olarak; dört yüce gönül sahasını, üç büyük egemenliği ve asal aile sahasını mükemmelleştirmeye ant içeriz.

4. Gerçek sevgiye merkezli aileler olarak; dünyanın özgürlük, barış, birlik ve mutluluğunu mükemmelleştirmeye, cenneti ve yeri içine alarak Allah’ın *"yaratılış ideali"* olan evrensel aileyi kurmaya ant içeriz.

5. Gerçek sevgiye merkezli aileler olarak; özne ve nesne bütünlüğü içinde olan ruhsal ve fiziksel âlemlerin birleşimleri uğruna her gün uğraş vereceğimize and içeriz.

6. Gerçek sevgiye merkezli aileler olarak; Allah’ın ve Gerçek Ebeveynlerin tecellileri olup, cennetin iyi şansını harekete geçirip, bu iyi şansını çevremizdekilere de veren aileyi mükemmelleştirmeye ant içeriz.

7. Gerçek sevgiye merkezli aileler olarak; başkaları uğruna yaşayıp, orijinal soya bağlı olan gönül kültürü dünyasını mükemmelleştirmeye ant içeriz.

8. Gerçek sevgiye merkezli aileler olarak; hoşgörü ve serbestlik sahasını hem yeryüzünden hem de göklerde, Allah’ın sevgi ve egemenliği uğruna tamamlamaya, mutlak iman, mutlak sevgi ve mutlak itaat vasıtasıyla gerçekleşeceğine inandığımız, Allah ve insanlığın sevgi dolu ideal birlik ve beraberliğini, girmiş bulunduğumuz tamamlanmış ahit çağında oluşturmaya ant içeriz.

1.19.4. Günlük İbadet

Resmiyet açısından diğerlerine göre daha az dikkat çeken günlük ibadet, sabah, akşam ya da sadece sabah yerine getirilen bir ibadettir. Günlük ibadet de sözünü ettiğimiz merkezlerde de yerine getirilse de genellikle evlerde yapılır. Her ibadet eda edilirken olması gereken Moon ve eşinin resmi bu ibadeti de yerine getirirken olmalıdır. İbadet olarak ilahiler söylenir, dualar edilir ve kutsal metinler okunur. İbadet için okunan ilahiler ilk dönem Mooncular tarafından kaleme alınmıştır. İbadet için kutsal

metin olarak Divine Principle(İlahi İlke)'den pasajlar okunur. Akşam yapılan tören ilahi ve dua ile sona erdirilir.¹⁸⁴

İbadetin yapılışı oldukça dikkat çekicidir. Üyelerin dua ederken Moon resminin önüne geçip onun önünde eğilmeleri ve öpmeleri, dualarına aracı olarak onu kılmaları ve gittiği önemli toplantılara onun resmini koruyucu muska gibi taşımaları putperestliği anımsatmaktadır. Moon, bu noktada İsa'nın bile yapmadığını yapmakta ve kendisini bir Tanrı gibi lanse edip tasarrufta bulunmuştur.

1.19.5. Oruç

Moonculuk'daki ilgi çeken bir diğer ibadet ise oruçtur. Evlilik öncesi üyeler üç veya yedi gün (bu durum bazen daha da uzayabilir) oruç tutmak zorundadırlar. Kutsal günlerde de oruç tutulmalıdır. Dua amacıyla da kişi oruç tutabilir. Moonculuk'daki oruç ibadeti kişinin kendisini 24 saat boyunca dünya nimetlerinden sakındırması olarak tanımlanır. Dikkat çeken başka bir husus ise oruç tutarken su, şekersiz kahve ve şekerin orucu bozmadığına inanılır.¹⁸⁵

1.19.6. Kutsal Gün ve Bayramlar

Moonculuk'da kutsal günler olarak kabul edilen haftanın, ayın ve yılın ilk günlerinde herkes yeminlerini okur ve herkesin bu günleri oruçlu bir şekilde geçirilmesi istenir. Moonculuk'da bunun dışında bayramların sayısı da oldukça fazladır. Moon'un doğan her çocuğunun doğduğu günü bayram olarak algılaması ve son eşinden de 13 çocuğu olduğu düşünülürse bu daha iyi anlaşılacaktır. Moonculuk'da kutlanması gereken en büyük bayramlar şunlardır: Gerçek Ebeveynler Günü, Gerçek Tanrı Günü, Gerçek Yaratıklar Günü ve Gerçek Çocuklar Günü.¹⁸⁶

1.19.6.1. Gerçek Ebeveynler Günü

Mesih, Tanrı ve düşen insanlık arasında aracı konumundadır. Mesih ve eşi burada Tanrı'nın oğlu ve kızı sayılmaktadır. Mesih yeni bir çağı başlatmıştır. Bu anlayışa göre 1 Mart 1960 tarihi Gerçek Ebeveynler Günü olarak ilan edilmiştir. Buna binaen her yıl bugün bayram olarak kutlanır.¹⁸⁷

¹⁸⁴ Zulkosky, *Piety and Spirituality*, s. 55.

¹⁸⁵ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, ss. 115-116.

¹⁸⁶ "God's Will and The World: Sun Myung Moon", *HSA-UWC*, s. 357.

¹⁸⁷ "God's Will and The World: Sun Myung Moon", *HSA-UWC*, ss. 12-13.

1.19.6. 2. Gerçek Tanrı Günü

Âdem ve Havva düşüşle birlikte Tanrı'nın oğlu ve kızı olma konumunu kaybettiler. Bu nedenle Tanrı ile insan arasındaki ilişki de kesilmiş oldu. Moon, 1 Ocak 1968 tarihinde Gerçek Tanrı Günü'nü ilan etti. Bununla birlikte Tanrı ve insan arasındaki kopukluk onarılmış oldu. Böylece Moon, kendi, misyonunu tamamlamıştır. Her yıl bugün bayram olarak kutlanır.¹⁸⁸ Moon'a göre günümüzde birçok bayram mevcuttur. Fakat hiçbir Tanrı'ya zevk vermek amacıyla kutlanmaz. Bütün bayramlar şeytana zevk vermek için kutlanır. Halbuki Gerçek Tanrı günü sadece Tanrı'ya sevinç veren bir bayram olarak kutlanır.¹⁸⁹

1.19.6. 3. Gerçek Yaratıklar Günü

26 Temmuz 1963 tarihi Moon tarafından Gerçek Yaratıklar Günü olarak ilan edilmiştir. Moonculukta bugün de bayram olarak kabul edilir ve kutlanır. Moonculuk'daki anlayışa göre Tanrı'nın hâkimiyetinde yaratılan insan düşüşle birlikte Şeytan'ın hâkimiyetine geçmiştir. Moon'un çabalarıyla birlikte bu hâkimiyet tekrardan Tanrı'ya geçmiştir. Böylece onarım gerçekleşmiş oldu. Varlıklara yönelik olan onarım bu günde gerçekleştiği için bugün Gerçek Yaratıklar Günü olarak kutlanır.¹⁹⁰

1.19.6.4. Gerçek Çocuklar Günü

Moon, 1 Ekim 1960 tarihini Gerçek Çocuklar Günü olarak ilan etmiştir. Moon, gerçek ebeveynlerden sonra gerçek çocuklara ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir. Her yıl bugün bayram olarak kutlanır.¹⁹¹

1.20. Cemaat Yapısı, Kilise Yönetimi ve Faaliyetleri

1.20.1. Cemaat Yapısı

Moon üyeleri, intisap ettiği bu cemaati yeni aileleri olarak görürler. Moon, İsa'nın başaramadığı asli mükemmel aileyi kendisi uygun bir eş seçerek

¹⁸⁸"God's Will and The World: Sun Myung Moon", HSA-UWC, ss. 357,374.

¹⁸⁹ "God's Will and The World: Sun Myung Moon", HSA-UWC, s. 357; Haack, Friedrich Wilhelm, "Sun Myung Moon'un Birleştirme Kilisesi" *Die Neunen Jugendreligionen*, çev. Ekrem Sarıkcıoğlu, München 1980, s. 34. (Yayınlanmamış Çeviri).

¹⁹⁰ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 151.

¹⁹¹"God's Will and The World: Sun Myung Moon", HSA-UWC, s. 14.

gerçekleştirmiştir. Bununla beraber kendisi Gerçek Baba eşi ise Gerçek Anne olmuştur. Yeni Hakikat olarak kendisine Kutsal Sözler vahyedilmiştir.¹⁹²

Moon, "ebeveyn" ifadesini kendi ilahiyatında farklı bir şekilde yorumlar. Ona göre kişinin fiziksel tabiatı olduğu gibi ruhsal tabiatı da vardır. Buradaki Gerçek Ebeveyn de kişinin ruhsal tabiatına hitap eder ve onların asli konumuna dönüşünü ifade eder. Moon, Tanrı'yı ruhsal ve manevi bir varlık olarak görüp onu Gerçek Baba konumunda görür. Moon, Tanrı ve insan arasında aracılık yapacak seçkin bir varlığı arar. Tanrı, bu iş için Âdem ve Havva'yı göndermiş ancak onlar asli günahın işlenmesine sebep olmuş ve bu görevi yerine getirememişlerdir. Tanrı devamında ise İsa'yı göndermiş fakat o da uygun ortam oluşmadan çarmıha gerdirilmiştir. Moon, bunlara dayanarak zorunlu bir Mesih'e ihtiyaç duyulduğunu iddia etmiştir. Moon, kendisinin Mesih olduğunu iddia etmiş ve seçmiş olduğu eşiyle Gerçek Ebeveynliği oluşturmuştur. Moon'un oluşturduğu bu model aile ile birlikte Tanrı merkezli aileler oluşacak ve sonunda bütün insanlar gerçek kız ve erkek kardeşler olacaktır.¹⁹³

Moon, kurtuluşu ancak kendisine katılmakla mümkün olduğunu ve kendisine katılanların Tanrı taraftarı olduğunu, bunun dışındakilerin ise şeytanın hâkimiyetinde olduğunu ifade eder.¹⁹⁴ Moon, dünyevi günahları affetme yetkisine sahiptir ve cemaatin tartışmasız tek lideridir. Kendisine yöneltilen diktatörlük eleştirilerine karşılık olarak şöyle der: *"Ben üyelerin babasıyım. Ebeveynler çocuklarını yönetmez, sever. Tanrı sever, yönetmez."*¹⁹⁵

Mooncular iki farklı gruba ayrılır. Birinci grup kendisini tamamen Moonculuğa adanmış kişilerden oluşmaktadır. Bunlara fultaymcılar (Full-time) da denilir. Bu grup onarımın gerçekleşmesi için bütün vakitlerini bu amaç uğruna harcarlar. Asıl görevleri ise cemaatin mal varlığını arttırmak ve cemaate yeni üyeler kazandırmaktır. Bunlar genelde şehir merkezlerinde otururlar. Moonculuğun ikinci grubunu ise Ev Kilisesi Üyeleri oluşturmaktadır. Bu grup Moonculuğun genel akidesini kabul eder ve toplumsal yaşantısına devam eder. Bu grubu Kiliseye sempati duyan kimseler olarak da

¹⁹² Sontag, Frederick, *The God of Divine Principle: A Critical Evaluation, Ten Theologians Respond to the Unification Church*, ed. Herbert Richardson, The Unification Theological Seminary, New York 1981, ss. 129-130.

¹⁹³ Sontag, a. g. e. s. 150.

¹⁹⁴ Bkz. Testa, Bart , "Making Crime Seem Natural: The Press And Depromramming" , *A Time for Consideration: A Scholarly Apprasial of the Unification Church*, ed. M. Darrol Bryant & Herbert Richardson, Edwin Mellen Press, New York 1978, s. 78.

¹⁹⁵ Sontag, *The God of Divine Principle: A Critical Evaluation, Ten Theologians Respond to the Unification Church*, s. 148.

değerlendirebiliriz. Bu gruptakiler başka kiliseye de gidebilir, başka bir kilisede gerçekleştirilen ibadet törenlerine de katılabilirler.¹⁹⁶

Mooncular, düzgün tıraşları, iyi giyimli olmalarıyla ve güzel konuşmalarıyla hemen tanınırlar. Bu kimseler ABD caddelerinde şekerleme, mum, kendi yayınlarını ve doğal ve suni çiçek satışında bulunurlar.¹⁹⁷

1.20.2. Kilise Yönetimi

Moonculuk'da kilise yönetimi denince akla ilk gelen Moon liderliğinde organize edilen organizasyonlar ve gruplardır. "*Yeni Dünyanın Hâkimi Mesih*" olarak nitelenmesinin yanında "*Gök ve Yerin Hâkimi*" olacağına inanılan Moon, eşi ile birlikte bütün insanlığın idarecisi olarak düşünülür. Moon'un iradesi aynı zamanda Tanrı'nın iradesi olarak kabul edildiğinden Tanrı ile ilişkiye girebilmek ancak onun vasıtasıyla mümkündür.¹⁹⁸

Moon üyeleri, Mesih olarak gönderilen Moon'un asli iradeyi gerçekleştirebilmesi için çok zengin olacağına ve şeytandan bütün zenginlikleri alıp şeytanın hâkimiyetinde bulunan ülkeleri yeniden fethedeceğine inanır.¹⁹⁹

ABD merkezli örgütlenmiş olan Moon tarikatı, dini ve siyasi bağlamda güçlü bir teşkilat yapısına sahip ve uluslararası etkin olan vakıf, şirket, holding, gazete, dernek vb. kuruluşlara sahiptir. Moonizm, sahip olduğu mal varlıkları ve basın yayınları sayesinde başta Amerika olmak üzere dünya siyasetinde etkin rol oynamaktadır. Bunun yanında bilgi şöleni, bilimsel kongreleri ve toplantılarla kendisine yeni sempatizanlar kazandırma ve iş alanı açma hedefindedirler. Moon öncülüğünde yürütülen bu faaliyetlerin tamamına ulaşmak oldukça zordur. Bu faaliyetleri başlıklar halinde aşağıda zikretmeye çalışacağız.²⁰⁰

¹⁹⁶Barker, Eileen, "Unification Church", *ER*, s. 142; Barker Eileen, "Doing Love: Tension in the İdeal Family"*The Family and The Unification Church*, ed. Gene G. James, The Rose of Sharon Press, New York 1983, s. 215; Barker Eileen, "New Religions: New Religions and Cults in Europe" *The Encyclopedia of Religions*, ed. Mircea Eliade, c. 10. Macmillan Publishing, New York 1987, s. 409; Sontag, *The God of Divine Principle: A Critical Evaluation*, *Ten Theologians Respond to the Unification Church*, s. 28.

¹⁹⁷ Barker, *Unification Church*, s. 142.

¹⁹⁸ Haack, *Sun Myung Moon'un Birleştirme Kilisesi*, s. 15.

¹⁹⁹ Robbins, Thomas and Anthony, Dick, " *New Religions: New Religious and Cult in the United States*, *The Encyclopedia of Religions*", ed. Mircea Eliade, c. 10. s. 395'den Harris, Marvin, *America Now: The Anthropology of a Changing Culture*, Simon and Schuster Publishing, New York 1981, s. 149.

²⁰⁰ Moonculuğa ait vakıf, dernek, kurum ve kuruluşlar her geçen gün artmaktadır. Bütün bunların tam olarak sayılarını bilmek ve zikretmek oldukça zordur. Yukarıda zikrettiğimiz vakıf, dernek, basın-yayın, şirket ve sempozyumlar çeşitli kaynaklardan alınmıştır. Bkz. Bell, Jeanne Viner, "The

1.20.3. Moonculuğa Bağlı Bazı Vakıf, Dernek ve Kurumlar

1. International Friendship Foundation (Uluslararası Dostluklar Vakfı): Bu vakıf 1976 tarihinde kurulmuştur. Yapılan açıklamalara göre bu vakıf gönüllü ihtiyaç sahiplerine giyecek ve yiyecek, gerektiği durumlarda ise ilaç yardımıyla bulunmaktadır. Kültür, sağlık, eğitim ve tarımın gelişmesi ve felaketler karşısında alınabilecek önlemler için gerekli finansmanı sağlayacak kısa ve uzun vadeli planlar uygular.

2. Collegiate Association for the Research of Principles (Prensiplerin Araştırılması İçin Üniversite Derneği): 1955'te Kore'de kurulmuş olan bu vakıf Moonculuğa inanan öğrencilerden kurulmuş olan uluslararası bir öğrenci birliğidir. Kilise'nin açıklamalarına göre vakıf, manevi diriliş, ahlaki olgunluk ve evrensel haksızlıkların giderilmesi için çaba sarf eder. 1988 yılı itibarıyla 70 üzeri ülkede faaliyetlerini sürdürmektedir.

3. Unification Theological Seminary (Birleştirme Kilisesi İlahiyat Fakültesi): Moonculuğun İlahiyat okuludur. Moon tarafından 1875 yılında New York'ta kurulmuştur. Okul, akımın öğretilerini iki yıllık bir program içerisinde öğrencilerine uygular. Bu okullar zamanla başka yerlerde de açılmıştır.

Reverend Moon and His Work: A Personal Observation", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, New York 1988, ss. 18-21; Salonen, Neil Albert, "The Significance of Reverend Moon's Vision", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988, ss. 48-50; Nyang, Sulayman S, "Reverend Moon's Vision and the Activities of the Unification Movement in Contemporary World", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, New York 1988, ss. 97-100; Scott, Osborne E, "The Significance of Reverend Moon and the Unification Church for Our World Today", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988, ss. 104-105; Sanchez, Phillip V, "The Vision of the Rev. Sun Myung Moon in Twentieth Century America", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988, ss. 113-114; Rubenstein, Richard L, "A New Vision for the Pacific Era", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988, s. 172; Ellsaesser, Hugh W, "The Vision of Reverend Moon: A Catharsis for the Counter Culture", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988, s. 197; Hauck, a. g. m., ss. 16-17; Barker, Eileen, "Who'd Be A Moonie? A Comparative Study of those Who Join The Unification Church in Britain", *The Social Impact of New Religious Movements* ed. Bryan Wilson, Unification Theological Seminary, The Rose of Sharon Press, New York 1983, s. 60.

4. The World Research Institute for Science and Technology (Dünya Bilim ve Teknik Araştırmaları Enstitüsü): 1984 yılında yüksek teknolojinin yeni ve pratik yöntemlerini geliştirmek amacıyla kurulmuştur.
5. International Pioneer Academy (Uluslararası Öncü Akademisi): San Francisco'da kurulmuştur.
6. International Christians for Unity and Social Action (Birlik ve Sosyal Faaliyetler İçin Uluslararası Hristiyanlar Birliği): Bu vakıf 1985 yılında kurulmuştur.
7. International Cultural Foundation (Uluslararası Kültür Vakfı): 1968 yılında kurulan bu vakıf bütün dünya genelinde bilimsel, kültürel ve dini anlamda ilerlemeyi hedefleyen bir vakıftır. Moonculuk'taki kültürel faaliyetleri sürdürür.
8. Professors World Peace Academy (Dünya Barışı İçin Profesörler Akademisi): Hedefinin dünya barışı olduğunu ifade eden bu örgüt hemen hemen dünyanın her tarafına yayılmış durumdadır. Hedefi doğrultusunda çeşitli seminerler ve konferanslar düzenlemektedirler. Bu vakıf 1968'te kurulmuştur.
9. International Religious Foundation (Uluslararası Din Vakfı): Merkezi New York'ta olan vakıf, dinler arası diyalog oluşturarak dünya barışını sağlama hedefindedir. Tanınmış din adamı ve âlimleri çağırarak konferans ve seminerler düzenlerler. Davet ettikleri âlim ve din adamlarını en iyi şekilde ağırlarlar. Akımın isteklerini gerçekleştirebilecek uzmanlarla iş yaparlar.
10. The International Federation for World Peace and Unification (Uluslararası Dünya Barışı ve Birliği Federasyonu): 1961 yılında kurulmuştur.
11. The National Prayer and Fast Committee (Milli İbadet ve Oruç Komitesi).
12. The International One World Crusade (Uluslararası Tek Dünya Mücadelesi): Moon hareketinin misyon merkezi olup 1972 yılında kurulmuştur.
13. The Freedom Leadership Foundation (Bağımsız Liderlik Vakfı): Bu vakıf 1969 yılında kurulmuştur.
14. Women's Federation for World Peace (Dünya Barışı Kadın Federasyonu): 1992 yılında kurulmuş başkanlığını da Bayan Moon yürütmüştür. Kadınlara yönelik faaliyetlerde bulunur.
15. World Freedom Institute (Dünya Özgürlük Enstitüsü).

16. New Ecumenial Research Association (Yeni Hristiyan Birlikçi Araştırma Cemiyeti): Dinler arası diyalog ve uzlaşi hedefindedir. New York'ta kurulmuştur.

17. The International Federation for Victory Over Communism(Uluslararası Komünizm'e Karşı Zafer Federasyonu): 1967 yılında Moon tarafından kurulmuş olup hedefi komünizmi yıkmaktır. Asya kıtasında faaliyet göstermektedir.

18. The Citizen's Federation for the Unification of the Fatherland(Anayurt Birliği Halk Federasyonu): Bu teşkilat 15 Mart 1987 yılında Kore'de kurulmuştur. Amacı ise bölünmüş olan Kore halkını demokrasi çatısı altında birleştirmektir.

19. International Re-Education Foundation (Uluslararası Eğitimden Geçirme Vakfı).

20. Causa International: Komünizme karşı durmak için kurulmuş olan uluslararası politik bir organizasyondur. Faaliyet alanı Latin Amerika olup, yirmiden fazla Amerika ülkesinde etkin rol oynar.

21. Association for The Unity of Latin America (Latin Amerika Birliği Derneği): Latin Amerika'nın iş birliği ve entegrasyonu için çalışır.

22. The Washington Institute for Values in Public Policy (Halk Siyasetindeki Değerler İçin Washington Enstitüsü).

23. World Media Association (Dünya İletişim Araçları- Medya Birliği).

24. Artist Association International (Uluslararası Sanatçılar Derneği). Sanat alanında ilerlemeyi amaçlayan bir dernektir.

25. American Constitution Committee (Amerikan Anayasa Komitesi).

26. American Youth for a just Peace (Barış İçin Amerikan Gençliği).

27. Religious Youth Service (Dindar Gençlik Kurumu).

28. Judaism: In Service to the World (Yahudilik: Dünya Hizmetinde).

29. Committee for Responsible Dialogue (Diyalog Sorumlu Komitesi).

30. Center for Ethical Management and Planning (Ahlaki Yönetim ve Planlama Merkezi).

31. Korean Cultural and Freedom Foundation (Kore Kültür ve Bağımsızlık Vakfı).

1.20.4. Moonculuğun Düzenlemiş Olduğu Bazı Seminer, Konferans ve Geziler

1. Concil of The World Religions (Dünya Dinleri Konseyi)
2. Assembly of The World's Religions (Dünya Dinleri Parlamentosu)
3. Youth Seminar on World's Religions (Dünya Dinleri Gençlik Semineri): Her yaz profesör ve öğrencilerden oluşan bir grup dinlerce kutsal sayılan mekânları ziyaret eder. Bu bir çeşit hacdır.
4. Day of Hope Tour (Ümit Turu Günü)
5. The International Conference on the Unity Sciences (Uluslararası Bilim Adamları Birliği Konferansı): Bu konferanslar 1972 yılında başlamış olup uluslararası senelik ilim adamları toplantıları serisidir.
6. Council for United Research and Education (Ortak Araştırma ve Eğitim Kurulu).
7. Creative Community Project, New Education Development Corporation (Özgün Cemaat Projesi, Yeni Eğitim Kalkınma Kurulu).
8. Interdenominational Conferences for Clergy (Rahipler İçin Mezhepler Arası Konferanslar): Bu konferanslarla Hristiyan mezhepleri ve diğer kültürler arasında birlik ve anlayışı sağlama hedeflenmiştir.
9. The International Security Council (Uluslararası Güvenlik Konseyi).
10. The Summit Council for World Peace (Dünya Barışı İçin Zirve Konseyi).
11. The World Students Conference (Dünya Öğrenciler Konferansı).
12. The Japan-Us Goodwill Seminar.
13. An Analysis of the Korean Elections (Kore Seçimlerinin Bir Analizi): 8 Haziran 1988'de Capitol Hill'de (ABD Kongresinin toplandığı bina) yapılmıştır.
14. Project Unity (Birlik Projesi).

15. True Parent's and the Completed Testament Age (Gerçek Ebeveynler ve Tamamlanmış Ahit Çağı): Hak Ja Han'ın 41 ülkede sunmuş olduğu bildiri olup, birini de 28 Kasım 1993 tarihinde İstanbul'da sunmuştur.

1.20.5. Moonculuğun Oluşturduğu Bazı Kültürel Gruplar

1. The Little Angels (Küçük Melekler): 1962 ve 1965 yıllarında kurulan ve dünyanın çeşitli ülkelerinde gösterilerini sunan, özel televizyon kanallarına çıkarak bale gösterilerini yapan kız çocuklardan oluşan bir gösteri grubudur.
2. Universal Ballet Company (Evrensel Bale Topluluğu): Kore'de kurulmuş olan bir bale grubudur.
3. New York City Symphony (New York Şehir Senfonisi): 1926 yılında kurulmuş olan bu orkestra grubu 1972 yılında Moonculuğun başka bir teşkilatı olan Internatioanal Cultural Foundation (Uluslararası Kültür Federasyonu)'un yetkisi altına girmiştir.
4. The New Hope Singers İnternational (Uluslararası Yeni Umut Şarkıcıları).

1.20.6. Moonculuğa Bağlı Önemli Haber Alma Servisleri, Yayınları, Gazete ve Dergiler

1. Free Press International (Uluslararası Özgür Basın): Bir tür haber ajansıdır.
2. Paragon House Publishers: Moonculuğun kendi yayınevidir.
3. The Washington Times: Bu gazete 17 Mayıs 1982'de yayına başlamıştır. Akım içerisinde söz sahibidir.
4. The Middle East Times: Evrensel haber yapma misyonuna sahip olan bu gazete ilk yayını 7 Mart 1983'te gerçekleştirmiştir.
5. The International Journal on World Peace (Dünya Barışı İçin Uluslararası Gazete): Gazete üç ayda bir yayınlanır.
6. New York City Tribune (New York Şehir Platformu): Moonculuğun bizzat çıkardığı bir gazetedir.
7. Noticias del Mundo: Moonculuğun kendi çıkarmış olduğu bir gazetedir.
8. The News World (Dünya Haberleri): New York'ta yayını gerçekleştirilen günlük bir gazetedir.
9. The Rising Tide (Yükselen Akım): Barış Vakfı'na ait bir gazetedir.

10. The Way of the World (Dünyanın Rotası): Moonculuğun aylık gazetesidir.
11. Noticias del Mundo: 1984 yılında San Fransisko’da yayın hayatına başlayan gazete, İspanyolca ve İngilizce dillerinde basılmaktadır.
12. Sae Gae Ilbo: Seul’de Kore diliyle basılan ve finansmanı Moonculuk tarafından sağlanan bir gazetedir.
13. Insight on the News (Haberlerin İç Yüzü): Haftalık çıkan bir magazin dergisidir.
14. Die Neue Hoffnung: Moonculuğun Federal Almanya’da çıkarılan aylık dergisidir.
15. New Tomorrow (Yeni Yarın): Büyük Britanya’da çıkarılan aylık bir dergidir.
16. Doorbraak: Akımın Hollanda’da çıkarılan bir dergisidir.
17. The World & I (Dünya ve ben): Sanat, kültür, fikir vs. hemen her alanı muhtevasında bulunduran aylık çıkan başka bir dergidir.

1.20.7. Moonculuğun Gelir Kaynakları

Moonculuk, kuruluşu ile beraber güçlü bir ivme kazanmış ihtiyaçlarını karşılayabilmek için ticaret yaparak güçlenmiştir. Birçok alanda söz sahibi olan akım, özellikle balıkçılık, lokantalar zinciri ve otomotiv sektöründe etkindir.

Dünyalık eşyaların Tanrı’nın kendi oğlu ve kızına hediye olarak verildiğini düşünen Moonculuk, bunların Tanrısal Krallık yolunda harcanması gerektiğini savunmuştur.²⁰¹ Moonculuğun gelir kaynakları tespit edebildiğimiz kadarıyla şunlardır:

1. II Hwa: Sağlık alanında bir şirkettir.
2. International Oceanic Enterprises (Uluslararası Okyanus Yatırımları): Kaliteli balık mamulleri firmasıdır. Haziran 1978’de kurulmuştur.

3. Master Marine (Deniz Hâkimi): Deniz ticareti filosudur.

4. Saeilo Machinery: Bir makine şirkettir.

Bunlardan ayrı olarak Abd’nin küçük bir alanında şu faaliyetleri de yürütmektedirler:

1. Aladdin Deli Restoran (Oakland’da).

²⁰¹ Sontag, *The God of Divine Principle: A Critical Evaluation, Ten Theologians Respond to the Unification Church*, s. 140.

2. Rose Shop (Gül Mağazası- Berkeley’de).
3. International Travelers Limousine Service (Uluslararası Limuzin Yolcuları Servisi- Dal City’de).
4. Seno Travel (San Francisco’da).
5. International Exchange Carpet Cleaning(Uluslararası Halı Yıkama ve Değişme- Oakland’da)
6. Warehouse Auto Shop (Araba Galerisi- Berkeley’de)
7. The Flower Shop (Çiçek Mağazası- Oakland’da)
8. Tiffany Building ve New York’taki geniş araziler.²⁰² Bunun yanında Headquarters Building, World Mission Center ve Manhattan Center ²⁰³ve The East Sun Building adlı binalar akıma aittir.

Akımdaki full-taymcı üyeleri arasında her gün 600 dolar getirmesi gereken gruplar vardır. Mobile Fundraising Teams, bir kişinin emrindeki dokuz kişilik takımdır. Bu grubun çalışma şekli seyyar satıcılar gibidir. Bu gruptaki kişiler kendisinden istenilen meblağı elde edebilmek için gece geç saatlere kadar çalışırlar. Akıma yöneltlen eleştirilerin biri de bu uygulamadaki abartıdır. Buradaki akıma para kazandırma zorunluluğu her üyeyi kapsamaz.²⁰⁴

1.20.8. Taraftar Kazanma Yolları ve Misyonerlik Faaliyetleri

Akımin hedeflerini gerçekleştirebilmek için taraftara ihtiyaç duyan Moon, öncelikle mevcut üyelerin mükemmelleşmesini amaçlar. Onlara öğretilerini öğretirken hiçbir muğlâklık bırakmadan, en ince detayına inerek aktarmaya çalışır. Bunu yaparken çevresindeki üyelerle uzun saatler geçirir. Burada ve moonculuğun diğer merkezlerinde bu eğitimden başarılı bir şekilde geçenler akım içerisinde daha büyük sorumluluklar üstlenir.²⁰⁵

²⁰² Haack, *Sun Myung Moon’un Birleştirme Kilisesi* ss. 17-18; *"New Vision for World Peace: Reverend Sun Myung Moon"*, ed. John Biermans, Michael Giampaoli, Jonathan Gullery, Holy Spirit Association for Unification of World Christianity, New York 1988, ss. 52-55; Barker, "Unification Church", *ER*, c. 15, s. 142.

²⁰³ "God’s Will and The World: Sun Myung Moon", *HSA-UWC*, s. 375.

²⁰⁴ Galvan, Esteban, "Fundraising", *Lifestyle Conversation with Members of the Unification Church*, ed. Richard Guebedeaux, The Rose of Sharon Press, New York 1982, ss. 128-133; Judah, Stillson, "Belief and Behavior Amid Cultural Change: Some Thoughts on the Dynamics of New Religious Movements Like the Unification and Others", *Lifestyle Conversations wih Members of the Unificaion Church*, ed. Richard Quebedeaux, The Rose of Sharon Press, New York 1982, s. 194.

²⁰⁵ "God’s Will and The World: Sun Myung Moon", *HSA-UWC*, s. 462.

Moon, akımın her üyesinin bulunduğu misyonerlik faaliyetlerinin önemini şu şekilde ifade eder.²⁰⁶

Moon ailesine yeni üyeler toplamaktan daha önemli bir şey yoktur. İnsanları, şeytanların esiri olmaktan kurtarmak gerekir ki onlar da sırası gelince başkalarını bizzat kurtarabilsinler. Bu konuda makul bir program vardır. Bu program, 1+1+1'dir. Her mürit ayda yeni bir üye bulmalıdır. Tabii ki bu yeterli değildir. Müteakip ay, mürit, iki üye bulmaya çalışmalıdır. Bu, böylece devam edip gitmelidir.

Evlenmek isteyen Moonculuk üyeleri bazı şartları yerine getirmek zorundadırlar. Bu şartlardan biri evlenecek olan Mooncu üyenin en az üç manevi çocuk edinmesi yani akıma üç yeni üye kazandırmasıdır. Evliliğin mükemmel bir toplum ve aynı zamanda mükemmel bir dünya oluşturacağına inanan Mooncular, kendileri için düzenlenen evlilik törenleriyle birlikte günahlarından arınacaklarına ve yeniden doğmuş gibi olacaklarına inandıkları için bu şartı yerine getirmek için büyük önem arz etmektedirler.²⁰⁷

Moon üyeleri, cemaate gelir sağlamak amacıyla caddelerde şekerleme, çiçek ve mum satarken²⁰⁸ bir yandan da cemaate yeni taraftar kazandırmanın peşindedirler.²⁰⁹ Çeşitli sayılarla oluşan bu gruplar ayrıca alışveriş merkezlerinde, metro istasyonlarında ve okul bahçelerinde faaliyetlerini sürdürmektedirler. Moon adına misyonerlik faaliyetlerini bu grupların en asıl amaçları ise akıma kazandırabilecekleri hedef üyeyi kendi merkezlerinde akşam yemeğine katılmalarını sağlamaktır.²¹⁰

Büyükşehir ve merkezi yerlerde misafirlerin ağırlanması için akıma ait evler bulunur. Gelen misafirle iyi bir diyalog kurma hedeflenir. Akımın her öğretisi paylaşılmaz bununla beraber misafire ekstra bir ilgi gösterilerek misafirin sempatisini kazanmak isterler. Evlere davet ettikleri kişilerden ilgisi olanı hafta sonu düzenlemiş oldukları etkinliklere davet ederler. Hafta sonu etkinlikleri için düzenlenmiş olan mekânlar fiziki açıdan cazip edici mekânlardır. Küçük yerlerdeki mekânlar merkezdeki bu çekici mekânlara nazaran daha basit ve mütevazıdır. Davet edilen misafirler diğer

²⁰⁶ Aydın, Mehmet, *Türkiye'ye Yönelik Batı Kökenli Dini Cereyanlar*, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, Konya 2010, s. 83.

²⁰⁷ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 126.

²⁰⁸ Barker, "Unification Church", *ER*, c. 15. s. 142.

²⁰⁹ Barker, "Unification Church", *ER*, c. 15. s. 142; Barker, *Who'd Be A Moonie? A Comparative Study of Those Who Join The Unification Church in Britain*, s. 60.

²¹⁰ Aydın, *Türkiye'ye Yönelik Batı Kökenli Dini Cereyanlar*, s. 51.

üyeler ve eğitim programları ile karşılaşır. Burada geçirilen hoş vakit bir sonraki aşama için basamak oluşturmaktadır. Hafta sonunu burada geçiren misafirlere bir sonraki hafta sonu tertip edilecek olan etkinlikler için de davetiye vermek ihmal edilmez.²¹¹

Akıma ait olan Collegiate Association for Research of Principles (Prensiplerin Araştırılması İçin Üniversite Birliği) başta olmak üzere akımdaki diğer öğrenci grupları komünist gruplara karşı faaliyetlerde bulunmaktadır. Kendilerine katılan kişileri de şehit olarak nitelerler.²¹²

Akımın bölgesel faaliyetlerinin yürütüldüğü merkezlerde akıma ilgi duyanlara yönelik birbirine bağlı yedi eğitim programı vardır. Bu programlar 3, 7, 21, 40, 120 günlük ve 6 ile 12 aylık kurslardır. Eğitimin ilk kursu olan üç günlük eğitimde 8-9 saat metin dersi işlenir, vaaz, konuşmalar yapılır ve toplu bir şekilde ilahiler söylenir. Burada eğitime tabi tutulan kursiyerler hiçbir şekilde kendi hallerine bırakılmaz. Ayrıca soru sormalarına da müsaade edilmez. Kursiyere eğitimle birlikte almış oldukları dünya görüşünün, önceden bildikleri dünya görüşünün ise yanlış olduğu dikte edilir. Kursiyerlere bu cemaate girerek kendilerinden gurur duymaları gerektiği ifade edilir.²¹³

Akıma katılan birinin akımı terk etmesi oldukça zordur. Akımdan ayrılan kişiye her türlü baskı uygulanır. Akımı terk edenlerin bu konuda anlattıkları oldukça ilginçtir.

Akımdan ayrılmış olan Richard Greenwald, akıma yeni üye kazandırırken hipnoz, sarhoş etme, cinselliği kullanıp baştan çıkarma ve uyuşturucu kullandırma yöntemlerine başvurulduğunu ifade etmiş kendisinin de akıma girerken bir kadın tarafından tahrik edildiğini ve akıma kazandırıldığını söylemiştir.²¹⁴ Akıma dâhil olduktan sonra kendisine de hipnotize etme yönteminin öğretildiğini söyleyen Greenwald, Berkeley’de hemen hemen her gün 30 kişiyi akşam yemekleri ve derslerle akıma bağladıklarını belirtmiştir.²¹⁵ Moon’un çelişkiye düştüğü burada açık bir şekilde

²¹¹ Sontag, *The God of Divine Principle: A Critical Evaluation, Ten Theologians Respond to the Unification Church*, s. 28.

²¹² Haack, *Sun Myung Moon’un Birleştirme Kilisesi*, s. 27.

²¹³ Haack, *Sun Myung Moon’un Birleştirme Kilisesi*, ss. 27-28.

²¹⁴ Shupe, Anson D.- Bromley, David G. "Apostates and Atrocity Stories Some Parameters in the Dynamics of Deprogramming", *The Social Impact of New Religion Movements*, ed. Bryan Wilson, Rose of Sharon Press, New York 1983, s. 199.

²¹⁵ Shupe- Bromley, *Apostates and Atrocity Stories Some Parameters in the Dynamics of Deprogramming* ss. 202-203.

görülmektedir. Bir yandan zinayı kesin yasak olarak görmesi ve üyelerinin mutlak surette uzak durmasını söylerken akıma üye kazandırırken cinselliği kullanmaktadır.

Akımdan ayrılmış olan David Geisler de akımda özgür düşüncenin olmadığını ve tek taraflı bir eğitimin olduğunu ifade etmiştir.²¹⁶

Akım üyelerini tutabilmek için her yola başvurabilmektedir. Bu konuda Larry Gumbiner'in ifade ettiğine göre akım aleyhinde çalışmaları durumunda torunlarının kendilerinin ölü kemiklerini çıkararak üzerine tüküreceğini nakletmiştir. Bir başka üye Michael Englebert ise tanık olmuş olduğu bir cinayet üzerine "*Hayatımdan endişe ediyorum. Bana tekrar tekrar kiliseyi terk ettiğimde öldürüleceğim söyleniyordu.*" demektedir.²¹⁷

Üyeler günün 18-20 saatini akımın faaliyetleri için harcamaktadırlar. Üyeler buna karşın yedikleri yiyeceklerin azlığından ve bu yiyeceklerin düşük kalitede olduklarında da şikâyet etmektedirler.²¹⁸

1.20.9. Moonculuk ve Türkiye

Dünyanın her tarafında çalışmalarını aktif bir şekilde sürdüren Mooncuların faaliyet alanlarından birisi de Türkiye olmuştur. Her ne kadar 20 Mart 2002 tarihinde Ankara Sheraton Otel'de düzenledikleri toplantı ile yoğun bir tartışmaya maruz kalsalar da benzer faaliyetlerini sürdürme konusunda geri adım atmamışlardır.²¹⁹

Moonculular, 1975 yılından sonra Türkiye üzerindeki önemini arttırmış ve burada etkin rol oynayabilecekleri kanısına varınca da 1980'li yılların başında İstanbul merkezli olmak üzere yapmış oldukları faaliyetler neticesinde de 1983 yılından itibaren de Uluslararası toplantı zincirlerini başlattılar.²²⁰

²¹⁶ Shupe, Bromley, *Apostates and Atrocity Stories Some Parameters in the Dynamics of Deprogramming*, ss. 200.

²¹⁷ Shupe, Bromley, *Apostates and Atrocity Stories Some Parameters in the Dynamics of Deprogramming*, ss. 200.

²¹⁸ Shupe, Bromley, *Apostates and Atrocity Stories Some Parameters in the Dynamics of Deprogramming*, ss. 202.

²¹⁹ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 150.

²²⁰ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 150.

Moonculuğun Türkiye'ye akıma mensup dört üyesini aileleri ile birlikte Türkiye'ye göndermiştir.²²¹ Türkiye'ye gelen bu üyelerden en ilginç olan şüphesiz ki bir Türk kızı ile evli olan ve Türkiye'ye geldiğinde Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne kaydolarak buradan mezun olmuş olan Muhammed Yahya Thompson'dur. Bir müddet sonra Thompson ve diğer iki arkadaşı ABD'ye dönmüştür. Thompson'un kendi ifadesine göre O hem mooncu hem de müslümandır.²²²

ABD'ye gitmeyip Türkiye'de kalan dördüncü üye Yoshihiro Yamazaki'dir. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına sahip olmuş faaliyetlerini sürdürmektedir.²²³ 1990 yıllarda başlatmış olduğu çalışmalar sayesinde Mooncular ve Türkiye arasındaki ilişki üst düzeye çıkmıştır. Bu çalışmalar esnasında Yamazaki değil de beraber çalışmış olduğu bir diğer üye olan Mehmet Rıza Özkan'dır. Bu ikisi Türkiye'de Moon faaliyetlerini sürdürmektedirler.²²⁴

Akım, kendi vakfı aracılığıyla 1984-1986 yılları arasında Türkiye'de İslamiyet'i araştırmıştır. Moonculuğun periyodik olarak düzenlemiş olduğu uluslararası ilmi konferanslarından biri de "*Hıristiyan- Müslüman Diyalogu*" adıyla Türkiye'de 22-26 Eylül tarihlerinde gerçekleştirdiği konferanstır. Hak Ja Han'ın 41 ülkede yapmış olduğu konuşmalardan bir tanesi de 28 Kasım 1993'te Türkiye'de yaptığı konuşmadır. Akım, 1996 yılında gerçekleştirdiği uluslararası toplantının haricinde Türkiye'deki diğer üyeleriyle küçük çaplı toplantılar ve sohbetler düzenlemektedir.²²⁵

Akım, Ocak 1992 tarihinde Türkiye'den çağırdıkları ilim, siyaset adamları ve 40 gazeteci için seminerler düzenlemiş ve bütün masraflarını karşılamışlardır. Günümüzde de benzer faaliyetlerini sürdüren akımın uluslararası düzenlemiş olduğu gençlik kamplarına ülkemizden de katılanlar mevcuttur.²²⁶

1.20.10. Moon Tarikatının Evrenselliği Bağlamında Fetö

İçinde bulunduğumuz küreselleşme sürecinde iletişim teknolojisindeki baş döndürücü değişimler dünyanın çeşitli bölgelerindeki ortaya çıkan dini inanç ve

²²¹ Akyol, Esmahan, *Amerikan Moon Tarikatı Türkiye'yi Örgütüyor*, (3. Baskı), Nokta Yayınları, İstanbul 1991, s. 36; Günay T.ve A. Küçük, "*Dinler Tarihi*", (2. baskı), Ocak Yayınları, Ankara 1993, ss. 355-356.

²²² Günay, T.- A. Küçük, *Dinler Tarihi*, ss. 355-356.

²²³ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 182.

²²⁴ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 152.

²²⁵ Bıyık, *Sun Myung Moon ve Birlik Mezhebi*, s. 182.

²²⁶ Günay T. - A. Küçük, *Dinler Tarihi*, ss. 355-356.

düşünceleri ortaya çıktıkları mahalli sınırlarının da ötesine taşıyarak bunların bütün dünya ile tanışmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda modern dünyanın sunmuş olduğu şartlar karşısında farklı dini oluşumların aralarında cereyan eden birtakım benzerliklerine bakıp bunların orijin bakımından aynı kaynaktan beslendikleri sonucunu elde etmemiz doğru değildir. Fakat bu dini oluşumların aralarındaki paralelliklerin varlığı vasıtasıyla bu tür oluşumların ortaya çıkmasında benzer şartların benzer sonuçları doğurabileceği yönünde mantıksal bir ilişki kurulabilir. Bu çerçevede Moon ile Gülen'in mesajlarındaki ortak konulara bakarak bu iki hareket arasında gerek üye toplama stratejileri gerekse üyelerinin grupsal bağlılığını temin edebilmek için geliştirmiş oldukları metotlara bakarak bu iki dini oluşum arasında çok ilginç benzerliklerin olduğunu söyleyebiliriz.

Her iki hareketin çıkış noktasındaki dini geleneğin farklı olması sebebiyle Moonculuğu yeni dini hareketler şeklinde değerlendirmemize sebep olan kendine özgü kutsal metin ortaya koyma çabaları Fethullah Gülen Cemaati'nde görülmeyebilir. Bunun ötesinde gerek Kore'nin inanç geleneğinde gerekse Hristiyanlık inancında Tanrı ve peygamber kavramlarının müphem bir karakter arz etmesi ve bu nedenle bu kültürlerdeki dini oluşumların daha çok doktrine yönelik itirazlardan kaynaklandığı göz önünde bulundurulursa Moonculuk'un doktriner gelişiminin farklı bir şekilde ilerlediği düşünülebilir. Oysa İslami kültürde de bulunan bu kavramların açık olarak ortaya konulduğu göz önünde bulundurulursa gerek Said-i Nursi'nin başlatmış olduğu "*Nurculuk Hareketi*" gerekse bu hareketten doğan "*Fethullahçılık Hareketi*" kendilerine özgü dini metin oluşturma girişiminde toplumda var olan bu konudaki duyarlılığı göz önünde bulundurarak hassas davranmış olabilecekleri düşünülebilir.²²⁷

Geniş kitleler tarafından tanınmak ve bilinmek için lobi çalışmaları yapma konusunda FETÖ ile benzerlik gösteren en önemli hareket, 20. yüzyılın ilk yarısında Sun Myung Moon tarafından kurulmuş olan Moonculuk veya diğer bir ifadeyle "*Birleştirme Kilisesi*" dini-siyasi ve mesihanik bir harekettir. Hristiyanlık kökenli olan bu hareket, Moon'un, İsa-Mesih'in çarmıha gerilmesinden dolayı yarım bırakmak zorunda kaldığı Tanrı'nın kurtuluş planını tamamlamak için bizzat İsa-Mesih tarafından göreve çağrıldığı iddiasından hareketle tüm insanlığın tek din, tek dil ve kültüre sahip

²²⁷ Bodur, Hüsnü Ezber, "Moonculuk Hareketi ve Türkiye'de Benzer Bir Cemaat Yapılanmasının Sosyolojik Analizi" *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2003 (1), ss. 13-39.

bir millet oluşturma hedefindedir. 1971 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ne giden Moon, New York'u hareket merkezi yapmış ve günümüzde yaklaşık 160'ın üzerinde ülkede faaliyet gösterir olmuştur.²²⁸

Her iki hareketin lideri mümkün olduğu kadar siyaset dışında kalmaya özen gösterebilirler de Moon'un Amerika'nın ileri gelen siyasetçileriyle iş birliği içinde olduğu, buna karşılık Gülen'in de zaman zaman Türkiye'deki siyasi liderlerle görüşmeler gerçekleştirdiği bilinmekteydi. Bu çerçevede Türkiye'de cumhurbaşkanlığı ve başbakanlık yapmış birçok siyasetçinin Gülen'in aktivitelerini ve dünya görüşünü desteklediğini belirten açıklamalarının basında yer aldığını görebilmemiz mümkündür. Söz konusu oluşumların, cemaatçi karakterde olmaları, karizmatik liderlerin çevresinde oluşmuş olan kapalı grup görüntüsü vermeleri ve belirli yazılı metinlerini sık sık tekrar etmeleri dolayısıyla şeyh mürit ilişkisini yeni bir form adı altında yeniden üretmek suretiyle bireyselliğin gelişmesine engel olabilmektedirler. Gülen, belli bir amaç doğrultusunda toplanmış olan bireylerden meydana geldiğini söylediği cemaatinin bireysel hak ve özgürlükleri geliştirmediğini, grup içi disiplin ve hiyerarşik yapısıyla önceliğin cemaate verildiğini itiraf etmektedir.²²⁹ Her ne kadar bazı araştırmacılar Gülen'i demokratik ve liberal bir şahıs olarak lanse etse de Gülen'in yazmış olduğu metinler ve aktivitelerini göz önünde bulundurursak bunun çok gerçekçi olmadığı aşîkârdır. O halde her iki oluşumun karizmatik liderlerinin otoritesine dayalı organizasyon şekliyle, üyelerin bireysel ilgileri ve gündelik hayatları üzerinde sıkı bir kontrol mekanizması vasıtasıyla hiyerarşik bir yapının mevcut olduğunu söylememiz mümkündür.

Küreselleşmeyle birlikte dünya genelinde yaygınlık kazanmaya başlamış olan neo-liberal ekonomik modelin erdemlerinden bahseden her iki dini hareket mensuplarını çok farklı alanlarda yatırım yapmaya teşvik etmiştir. Böylece grupsal gelişmeler için gerekli finansal desteğin elde edilmesi hedeflenirken diğer yandan da taraftarların düşük ücret karşılığında çalıştırılmasıyla rekabetçi bir güce ulaşılmaya çalışılmaktadırlar. Bu bağlamda Moon, çeşitli işletmeler vasıtasıyla yatırımlarını ABD, Kore ve Japonya'da yoğunlaştırırken Gülen de cemaate bağlı olan bazı iş adamlarını Orta Asya'da yatırım

²²⁸ Aydın, Mahmut, "Melez ve Senkretik Bir Yapılanma Olarak Fetullahçı Terör Örgütü", *Eskiye Anadolü İlahiyat Akademisi Araştırma Dergisi*, 2017, (34), ss. 75-94.

²²⁹ Sevindi, Nevval, *Fethullah Gülen ile Global Hoşgörü ve New York Sohbeti*, Timaş Yayınları, İstanbul 2002, ss. 134-135.

yapmaları için teşvik etmekte, böylece grup yeni pazar arayışlarıyla birlikte belli bir açılım elde etmektedir. Mooncular'ın Uzak Doğu'da başlattığı büyük projeler hatta Çin'de bazı Koreli iş adamlarıyla birlikte önemli yatırımlara girişmeleri, buna karşılık Fethullah Gülen Cemaati üyelerinin de Orta Asya, Balkanlar ve Kafkaslar'daki bağlantılarının önemini burada vurgulamakta fayda vardır.²³⁰

Moonculuk ve Fetö hareketlerinin kurucularının maddi dünyayı algılayış biçimleri ve bunu kendi görüşleri çerçevesinde değiştirme arzuları, bunlara bağlı olarak çeşitli sosyal, kültürel, ekonomik ve akademik kuruluşlarla birlikte faaliyet alanlarının çeşitlendirilmesini sağlamıştır. Her türlü faaliyet çeşitliliğın yanında mensuplarına istihdam imkânı ve fırsatları yaratılırken öte yandan da bazı kamusal kurumlara ait misyonlarını yüklenmek suretiyle harekete meşruluk kazandırılmaya çalışılmıştır. Moon'un ABD ve diğer ülkelerde kültürel ve ticari bağlantılarla belli bir üne kavuşmayı amaçlaması, buna bağlı olarak Seul Olimpiyatlarını düzenlemesi ve Fethullah Gülen'in de Dinler Arası Diyalog kapsamında papa ile buluşması gibi etkinlikler her iki hareketin küresel bir fenomen haline dönüştürülmesi teşebbüsünde atılmış olan adımlar olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bu hareketlerin kurmuş olduğu çeşitli organizasyon ve birlikler vasıtasıyla ulusal ve uluslararası seviyelerde olan hayati sorunları ve meseleleri gündemine alarak liderlerinin ideal ve vizyonlarını tamamlamaya yönelik her araçtan üst seviyede yararlanmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Bu çerçevede her iki hareket lideri de medyaya çok büyük önem vererek, (Örneğın, Mooncular'ın Washington Times'ı, Fethullahçılar'ın ise Zaman Gazetesini yayınlamaları) düşüncelerini ve görüşlerini görsel ve yazılı geniş medya ağıını kontrol edebilmek suretiyle yaymaya çalışmaktadır.²³¹

Görüldüğü gibi Fetö'nün Moonculuk Hareketi'nden etkilendiğine yönelik elimizde somut veriler olmamasına rağmen, her iki oluşumun da çeşitli kuruluş ve faaliyetlerden yararlanarak düşüncelerini yaymaları, kendi medya, eğitim kuruluşları ve şirketleri yoluyla uluslararası bir ağ oluşturmuş olmaları, küreselleşme eğilimini taşımaları ve organizasyon şekillerindeki benzerlikler aralarında etkileşim ihtimalini güçlendirmektedir.

²³⁰ Bodur, Hüsni Ezber, "Moonculuk Hareketi ve Türkiye'de Benzer Bir Cemaat Yapılanmasının Sosyolojik Analizi" *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2003 (1), ss. 13-39.

²³¹ Bodur, Hüsni Ezber, "Moonculuk Hareketi ve Türkiye'de Benzer Bir Cemaat Yapılanmasının Sosyolojik Analizi" *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2003 (1), ss. 13-39.

II. BÖLÜM

OPUS DEI

2.1. Tarihsel Arka Planı

Teşkilatların tarihini ve yapısını daha iyi anlayabilmek için o teşkilatın kurulmuş olduğu dönemin sosyo-politik yapısını ele almak gerekir. Opus Dei'nin kurulmuş olduğu on dokuzuncu yüzyıl Liberalizm, Marksist Sosyalizm ve Bakuninist anarşizm kavramlarının doğmuş olduğu bir dönemdir. Devletin resmi din mercii olmasına rağmen İspanyol Katolik Kilisesi'ne karşı bir tavır takınarak doğmuştur. Opus'un kuruluş merkezi olan İspanya, on dokuzuncu yüzyılda mutlak monarşinin, askeri baskının, meşrutiyet ve cumhuriyet rejimlerinin çatışmasının ve iç savaşların baş gösterdiği bir dönemdir.²³²

Bu açıdan bakmak gerekirse İspanyol Katolik Kilisesi için iki unsur göze çarpmaktadır. Birincisi on dokuzuncu yüzyıl boyunca ve yirminci yüzyılın başlarında hızlı bir şekilde yükselen anti-klerikalizm ve politik radikalizmdir. Katolik Kilisesi liberal hareketin ilk zamanlarında elinde bulundurduğu topraklardan ve ticarete teşebbüs alanlarından arındırılmıştır. İspanya'da anarşizm, sosyalizm ve anarko-sosyalizmin etkinleşmesiyle birlikte Katolik Kilisesi'nin kitlesel temeli de sarsılmıştır. Bu hareketlerin canlanmasıyla ve bu hareketlerle birlikte işçi sınıfı silahlanmaya başlamış ve burjuva sınıfı bu durum karşısında güç kaybetmiştir.²³³

İkinci unsur ise, 1923'te Bourbon Restorasyonunun ciddi bir şekilde kriz geçirmesidir. Bourbon Restorasyonu askeri müdahalenin olmadığı Kilise ve İspanya Krallığı'nın anlaşmasına dayanıyordu ve bu durum parlamentoda etkin bir durumdaydı. Bu düzen General Primo de Rivera'nın 1923'te Kral Alfonso'nun da desteğiyle gerçekleştirdiği hükümet darbesine kadar sürmüştür. Toplumu "*monarşi, din ve vatan*" sloganı etrafında toplamaya çalışan milliyetçi ve otoriter bir rejim oluşturmayı hedefleyen Rivera'nın diktatörlüğü, atlatmış olduğu üç darbe girişiminden sonra 1928'de ordunun desteğini de yitirmesiyle son bulmuştur. İkinci kez Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte halkın, ruhban sınıfı ve meşrutiyet karşıtı duyarlılığı kendi mücadeleleri ile birlikte başarıyla sonuçlanmıştır.²³⁴

²³² Koçak, Zeynep, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 8.

²³³ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 8.

²³⁴ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 9.

2. 2. Opus Dei'nin Kuruluşu ve Tarihsel Gelişimi

Escriva de Balaguer tarafından kuruluşu 1928'de gerçekleşen Opus Dei, eski ve yeni düzenin çatışmış olduğu, siyasi istikrarın sağlanmadığı ve Katolik Kilisesi'nin Avrupa'da ve İspanya'da eş zamanlı olarak güç ve itibar kaybına uğradığı bir döneme denk gelmiştir.²³⁵

Opus Dei, Katolik Kilisesi'nin bir şahsi piskoposluğudur. (Prelature of the Catholic Church). Opus Dei, "*Tanrı'nın İşi*" anlamına gelmektedir. Opus Dei'nin ismi tam olarak "*Kutsal Haç Piskoposluğu ve Opus Dei*" olmakla birlikte, çoğu zaman Opus Dei Piskoposluğu veya sadece Opus Dei olarak da anılmıştır. Cemaatin kurucusu olan Escriva her zaman organizasyonun isminin "*Escrivá'nın Eseri*" değil, "*Tanrı'nın Eseri*" olduğunu ifade etmiştir.²³⁶

Opus Dei üyeleri teşkilatın kuruluş tarihini, Josemaria Escriva'nın genç bir rahipken Madrid'deki Vincentian Manastırı'nda inzivaya çekilmiş olduğu zaman rüyasında görmüş olduğu "*Tam ve Bütün*" olarak adlandırdığı ve sonradan Opus Dei olarak şekil alan Tanrı'nın vasiyetinin görülme tarihi olan 2 Ekim 1928'in olduğunu belirtmişlerdir. Escriva rüyası için bir bütünlükten bahsetmiş olsa dahi Opus Dei'de bir kadın grubun olması ve bunun 1930'da kurulmuş olması aynı şekilde bir papaz grubunun varlığının gerekliliğinden bahsetse de bu da ancak 1943 tarihinde gerçekleşmiştir. Birbiri ardınca gerçekleşen bu olguların aslında rüyada bir bütünlük olmadığını ortaya koymaktadır.²³⁷ Escriva, Opus Dei tasarımı ile ilgili şunları dile getirmiştir:²³⁸

2 Ekim 1928 tarihinde Kutsal Guardian of Angels Yortusu'nda –günümüze göre 40 yıl geçmiş oluyor. Tanrı dünyadaki her insanın kutsallaşması her işin her dürüst çalışmanın her dünya işinin ilahiyata ulaşması için diğerleri uğruna kendilerini feda edecek bir Hristiyan seferberliğini Opus Dei'nin oluşturacağını vasiyet etti.

Opus Dei mensupları ve Escriva Opus Dei'nin kuruluşunun Tanrı'nın vasiyeti oldukları konusunda kendilerinden emindirler. Escriva bu konuda şöyle demiştir: "*Opus*

²³⁵ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 9.

²³⁶ Yel, Ali Murat, "Bir katolik tarikatı: Opus Dei ", *Divan Dergisi*, 2000(2), ss. 151-165.

²³⁷ Allen John L. *Opus Dei* , (çev. Şeref Mercan), (1.Baskı), Nokta Kitap Yayınları, İstanbul 2006, s. 24.

²³⁸ Allen, *Opus Dei*, s. 24.

Dei'yi ben kurmadım. Opus Dei bana rağmen kuruldu."²³⁹ Hatta "*Opus Dei*" ismi kuruluşu Escriva tarafından verilmemiştir. Bir gün günah çıkartan bir papazın Escriva'ya "Tanrının işi nasıl gidiyor? " diye sormasıyla birlikte Latince'de "*Tanrının İş'i*" anlamında olan "*Opus Dei*" ismi benimsenmiştir.²⁴⁰

Roma'da Escriva ile yaşamış olan Opus Dei'nin eski üyelerinden Peder Vladimir Feltzman Escriva'dan söz ederken şu sözleri sarf etmiştir: "*Bir gün kendisine ilham geldiğini söyledi*" diye konuştu.²⁴¹ Bu sese göre:²⁴²

Sadece kendilerini dine adanmış olan keşişler rahipler ve rahibeler yani profesyoneller değil, St Paul'un söylediği gibi her Hristiyan Tanrı'nın evladıdır, herkes nerede olursa olsun ne yapıyorsa yapсын sevgi için gayret etmelidir ve bunu yapabilir.

Yani bu sese göre insanlar rahip, rahibe veya haham olmak gibi özel şeyler olmak mecburiyetinde değildirler. Çok iyi bir profesyonel olup aynı zamanda iyi bir insan olman da mümkündür.

Venedik Kralı Luciani de Escriva için " O, Bir konuşma sırasında bile aklına bir şey geldiğinde hemen not alır ve onu daha sonra anılarına yazardı." ²⁴³ Deyip devamında şu ifadelerde bulunmuştur:²⁴⁴

Kitaplar yazmanın yanında (bugün bile çok okunur) ilahi projesini yerine getirebilmek, yani Opus Dei'yi kurmak için bütün gayreti ve enerjisiyle çalışırdı. Bir deyim vardır, "*Aragon'lu bir adama bir çivi verin, onu başıyla bile çakar*" der. Escriva da 'Ben Aragon'luyum ve çok inatçıyım' derdi. Hiç vakit kaybetmedi.

Opus Dei'nin Tarihsel gelişimine değinecek olursak 1933'te Madrid'te DYA Akademisindeki hukuk ve mimarlık öğrencileri için Opus Dei'nin ilk merkezi açıldı.²⁴⁵

1936 yılında başlayan İspanya iç savaşı Josemaria Escriva'nın başlatmış olduğu hareketi diğer ülkelere yayabilmesi için büyük bir engel oldu.²⁴⁶ Cumhuriyetçilerin

²³⁹ Estruch, Joan, *Saints and schemers: Opus Dei and its paradoxes*, Oxford University Press, New York, 1995, s. 19.

²⁴⁰ Allen, *Opus Dei*, s. 25.

²⁴¹ Friedlander, Noam, *Opus Dei Nedir?* (Çev. Enver Günsel), (1. Baskı), Neden Kitap Yayınları, İstanbul 2006, s. 19.

²⁴² Friedlander, *Opus Dei Nedir?*, s. 19.

²⁴³ Friedlander, *Opus Dei Nedir?* s. 19.

²⁴⁴ Friedlander, *Opus Dei Nedir?* s. 19.

²⁴⁵ Historical Overview, (Erişim: 25.05.2020), <https://opusdei.org/en/article/historical-overview/>

başlatmış olduğu iç savaşta hedefte Katolik Kilisei ve üyeleri de bulunmaktaydı. Katolik Kilisesi'nin şahsi bir piskoposluğu olan Opus Dei de bu iç savaştan dolayı olarak etkilenmiştir. Escriva ve arkadaşları dağılmış hepsi canını kurtarma adına kaçmışlardır. Escriva son olarak Burgos'a yerleşti burası Cumhuriyet rejimine karşı olan Franco ve milliyetçilerin mücadele için üs olarak kullandığı bir şehirdi. Escriva burada boş durmayıp dağılmış olan arkadaşlarına mektup gönderip onlarla irtibatı koparmamaya çalışmıştır. Escriva burada "Yol" adlı eserini tamamlamıştır. 1939'da Escriva ve arkadaşlarına Madrid'e dönebilecekleri söylendi. Onlar henüz savaşın bitmiş olduğu resmen açıklanmadan iki önce 28 Mart günü Madrid'e döndü.²⁴⁷

1939 yılında savaşın bitmesiyle Opus Dei, İspanya'nın diğer şehirlerine yayılmış artık İspanya dışına da yayılması istense de II. Dünya Savaşı'nın başlaması buna engel olmuştur. 19 Mart 1941'te Madrid piskoposu Leopoldo Eijoy Garay Opus Dei'nin ilk piskoposluk onayını vermiştir. 14 Şubat 1943'te Escriva, rahiplerin Opus Dei'ye de atanabilmesi için hukuki bir çözüm olacak Kutsal Haç Rahipler Derneği'ni (The Priestly Society of the Holy Cross) kurmuştur.²⁴⁸

25 Haziran 1944 yılında Madrid piskoposu Alvaro del Portillo Jose Maria Hernandez de Garcia ve Jose Luis Muzguiz'i Opus dei papazlığına atamıştır.²⁴⁹ Escriva'ya göre Opus Dei topluma damardan yapılmış bir iğne gibidir. Bir Opus Dei üyesi veya rahibi de bir doktor, avukat veya toplumdaki bir başkası gibi hareket etmeli ve bu yolla kutsalını diğer insanlara da nakşetmeliydi. Bu görüşüyle ilgili Opus Dei'ye atanan bu üç rahip hakkında bir hikâye rivayet edilir. Şöyle ki Escriva bu üç rahibin de sigara içmediğini öğrenir ve bunlardan birinin sigara içmesi ister. Böylelikle Opus Dei'nin dünyadan el etek çekmiş bir grup olmadığını bilakis hayatın içinde dinamik bir yapı olduğunu göstermek istemiştir. Zamanla Escriva'nın yerine geçecek olan rahip Portillo bu isteği kabul eder. Opus dei'nin rahiplik dışındaki üyeleri dini giysi giymez manastıra kapanmaz ve herhangi bir ayrıcalık talep etmezlerdi. Günlük ihtiyaçlarını karşılayarak inzivaya girmeden dünyayı Hristiyanlaştırarak kurtarmaya çalışırlardı.²⁵⁰

²⁴⁶ Historical Owerview, (Erişim: 25.05.2020), <https://opusdei.org/en/article/historical-overview/>

²⁴⁷ Friedlander, *Opus Dei Nedir?* ss. 32-35.

²⁴⁸ Historical Owerview, (Erişim: 25.05.2020), <https://opusdei.org/en/article/historical-overview/>

²⁴⁹ Historical Owerview, (Erişim: 25.05.2020), <https://opusdei.org/en/article/historical-overview/>

²⁵⁰ Allen, *Opus Dei*, ss. 26-27.

1946 yılında Escriva Roma'ya taşındı. Escriva, iki üç yıl boyunca Avrupa'ya birçok seyahat düzenleyerek Opus Dei'yi yayma çabasında bulunmuştur. 16 Haziran 1950'de Roma'da papalık görevini yürüten XII. Pius Opus Dei'ye onay verdi. Bu onayla birlikte evli insanların Opus Dei'ye katılmaları ve laik din adamlarının da Kutsal Haç Rahipler Derneği'ne kabul etmeleri sağlandı.²⁵¹

1969 yılında Opus Dei'nin özel bir genel kongresi Opus Dei'nin kişisel bir ayrıcalık tanınması içi bir araya geldi. II. Vatikan Konseyi de Opus Dei'nin durumunu incelemek için Roma'da toplandı.²⁵²

Escriva, 1970-1975 yılları arasında Avrupa ve Amerika'da çeşitli geziler düzenleyip Hristiyan inancı hakkında konuşmalar düzenlemiştir. Escriva'nın bu çabaları sonucunda Opus Dei'nin üye sayısı yaklaşık 60.000 kişiye ulaşmıştır. Escriva 26 Haziran 1975 tarihinde ölmüştür.²⁵³

15 Ekim 1975 tarihinde Alvaro del Portillo, Opus Dei'nin yönetildiği tüzüklere uygun olarak Opus Dei üyelerinin toplanmış olduğu kongrede kurucunun yerine geçmesi için seçildi.²⁵⁴

28 Kasım 1982'de II. John Paul, Opus Dei için bir başrahiplik kurulmasına onay verdi²⁵⁵ ve Alvaro del Portillo'yu başrahip olarak atadı. 6 Ocak 1991'de ise onu piskopos olarak atadı. 23 Mart 1994 tarihinde Piskopos Alvaro del Portillo seksen yaşında gerçekleştirmiş olduğu bir geziden saatler sonra ölmüştür.²⁵⁶

Alvaro'nun ölümünden sonra Roma'da yapılan genel seçimler sonucunda Javier Echevarria seçilmiş ve II. John Paul de onu rahip olarak atamıştır. 6 Haziran 1995 yılında Javier Echevarria II. John Paul tarafından piskopos olarak atanmıştır.²⁵⁷

²⁵¹ Historical Owerwiew, (Erişim: 25.05.2020), <https://opusdei.org/en/article/historical-overview/>

²⁵² Historical Owerwiew, (Erişim: 25.05.2020), <https://opusdei.org/en/article/historical-overview/>

²⁵³ Historical Owerwiew, (Erişim: 25.05.2020), <https://opusdei.org/en/article/historical-overview/>

²⁵⁴ Historical Owerwiew, (Erişim: 25.05.2020), <https://opusdei.org/en/article/historical-overview/>

²⁵⁵ Stephen Koepp, *The Hidden world of secret socities*, Life Books Press, New York 2012, s. 112.

²⁵⁶ Historical Owerwiew, (Erişim: 25.05.2020), <https://opusdei.org/en/article/historical-overview/>

²⁵⁷ Historical Owerwiew, (Erişim: 25.05.2020), <https://opusdei.org/en/article/historical-overview/>

2. 3. Opus Dei'nin Misyonu

Katolikler yüzyıllarca modern kapitalist ekonomiye karşı çıkmış, bilim ve tekniği ciddiye almayarak dogmatik doktrinleri benimsemişlerdir. Katolik Kilisesi'nin bir psikoposluğu olan Opus Dei ise tam aksi bir tavır ortaya koymuştur. Opus Dei, eski Protestan anlayışı olan *"Tanrıya hizmet etmenin en iyi yolu karlı bir şirket kurmaktır"* sloganını yaşantıya uyarlamayı hedeflemiştir.²⁵⁸

Opus Dei'nin amacı toplumun her kesimiyle ilgilenip toplumda Hristiyanlık inancını canlı tutmak, bu inançla uyumlu bir hayat tarzı oluşturmak ve dindarlaşan bir toplum oluşturma şeklinde özetlenebilir.²⁵⁹

Bu amacını gerçekleştirebilmek için Piskoposluk, Katoliklere *"İşi ve bu dünyadaki durumu ne olursa olsun"*(Statutes of Opus Dei, madde 2)²⁶⁰ diğer bütün insanlara eğitimsel, manevi ve dini olarak yardım etmeyi kendisine vazife edinmiştir. Bu yardım sayesinde İncil'in günlük hayatta uygulamasına yönlendirilmek istenmiştir. Piskoposluk mensupları için *"İşin kutsallaştırılması"* ise şu dört ilkenin yerine getirilmeye çalışılmasıdır:²⁶¹

1. İş elden geldiğince iyi yapılmalıdır.
2. İş yapılırken kanunlara ve ahlaki kaidelere azami dikkat edilmelidir.
3. Çalışırken Tanrı ile bir nevi iletişim kurulmalıdır.
4. Kişi işini yerine getirirken vatandaşlarına hizmet etme ve toplumunun ilerlemesine katkıda bulunma iştiyakı içinde bulunmalıdır.

2. 4. Josemaria Escriva

Josemaria Escriva, 9 Ocak 1902 yılında İspanya'nın Aragon bölgesinde bulunan Barbastro kasabasında dünyaya gelmiştir. Ailesinin maddi durumu iyi olup altı kardeşten biriydi.²⁶² Jose ve Dolores Escriva 1899 yılında evlendiler. Escriva ailesinin

²⁵⁸ Demirci, Ali Serdar, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, Eftalya Yayınları, İstanbul 2009, s. 134.

²⁵⁹ Yel, *Bir katolik tarikatı: Opus Dei*, s. 151-165.

²⁶⁰ Statutes of Opus Dei, (Erişim: 10.06.2020), https://odan.org/statutes_1982.

²⁶¹ Statutes of Opus Dei, (Erişim: 10.06.2020), https://odan.org/statutes_1982.

²⁶² Walsh, Michael J., *Opus Dei: An investigation into the secret society struggling for power within the Roman Catholic Church*, Harper San Francisco Publishing, San Francisco, 1992, s. 15.

ikinci çocuğuydu. İlk kardeş olan Carmen 1899 yılında doğmuş, kendisinden sonra Asuncion 1905, Maria de Los Dolores 1907, Maria del Rosario 1909 ve Santiago 1919 yılında doğmuştur.²⁶³ Asuncion, Dolores ve Maria del Rosario, 110-1913 yılları arasında öldü.²⁶⁴

Escriva iki yaşında şiddetli bir hastalık geçirmiştir. Doktorlar yaşamasının mümkün olmadığını ifade etmiştir. Annesi onu iyileşmesi için Our Lady of Torreciudad Tapınağı'na götürmüştür. Bu vesileyle Escriva sağlığına kavuşmuştur.²⁶⁵

Her ne kadar hastalığını atlattıysa da bu hastalık Escriva'da derin izler bırakmıştır. Şöyle ki Escriva bu hastalıktan sonra içine kapanık, katı ve öfkeli bir bireye dönmüştür. Ailesi bu hastalığından sonra ona karşı korumacı bir tavır sergilemiştir. Escriva annesine takıntılı bir şekilde bağlı kalmış, babasına olan ilgisi ise gittikçe azalmıştır.²⁶⁶

Escriva farklı kişiliği ile ön plana çıkmıştır. Şöyle ki Escriva adı ve soyadıyla bazı oynamalar yapmıştır. Aslında "*Escriva*" olan soyadı Escriba'dır. Josemaria bu değişikliği daha küçük yaşındayken yapmıştır. Bu durum İspanya'da yadırganmazdı. Josemaria bu değişikliği yaparken "*Escriva*" ifadesinin daha ayırt edilir olduğunu düşünmüştür.²⁶⁷

Escriva soyadındaki bu küçük değişiklikle yetinmemiş adı ve soyadının sonuna "*y Albas*" ifadesini eklettirmiştir. Adının Josemaria Escriva y Albas olduğunda kendisinin daha soylu olacağına inanmıştır. Fakat bunun alay konusu olabileceğini düşündüğü için kullanmayı pek tercih etmemiştir.²⁶⁸

Escriva son olarak 1940 yılında ise adı ve soyadına ailesinin bağlı olduğu kasaba olan "*Balaguer*" ifadesini eklemiştir.²⁶⁹ Böylelikle o kökeni olan bir aileye ait

²⁶³ Bernal, Salvador, *Monsenor Josemaria Escriva De Balaguer: A profile of the founder of Opus Dei*, New York Secepter Publishing, London, 1977, s. 17.

²⁶⁴ Allen, *Opus Dei*, s. 62; Walsh, *Opus Dei: An investigation into the secret society struggling for power with in the Roman Catholic Church*, s. 15.

²⁶⁵ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 11; Allen, *Opus Dei* s. 62.

²⁶⁶ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 130.

²⁶⁷ Streeter, Michael, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, New Holand Press, London 2008, ss. 179-180.

²⁶⁸ Streeter, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, s. 180.

²⁶⁹ Streeter, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, s. 32.

olacaktı.²⁷⁰ Daha sonra ise Ayrı duran "Jose" ve "Maria" isimlerinin "köylü, banal" anlamlarına gelip yoksulları çağrıştırdığı için adını birleştirerek bu durumu gidermeye çalışmıştır.²⁷¹

Escriva maddi durumu iyi olan bir aileye sahipti. Fakat bu durum çok fazla sürmedi. Babası Jose Escriva ve iki İspanyol ortağının işletmiş oldukları tekstil fabrikası finansal zorluklara direnemeyerek batmıştır. İspanyol bankalara kendilerine iflas hakkı tanımlarına rağmen, Jose çalışanlarına ve alacaklarına ödeme yapmakta ısrar etti ve işler daha da zor duruma sürüklendi. Sonunda işçilerini işten çıkarıp hayatlarını başka bir yerde sürdürmeye karar verdiler. 1915 yılında İspanya'da şarap üretim alanının merkezi sayılan Rioja'nın merkezinde bulunan Logrona'ya taşındılar.²⁷² Barbastro'da refah içinde bir yaşamı olan Escriva ailesi rezil olmamak adına çaba sarf etmişlerdir. Isıtması olmayan bu evin ev işlerini de artık anne Dona Dolores ve kızı Carmen yapmak zorunda kaldı.²⁷³

Escriva ilk Komünyonunu Barbastro'da geçirmişti. Escriva ailesi Papa X.Pius'un kutsal ekmek ayinine katılma yaşını aşağı çekmesinden yararlanmış ve Josemaria Escriva da bu sayede 1917 Noel'i ve 6 Ocak 1918 Yortusu sürecinde kendisi için dönüm noktalarından biri olan ilk mistik deneyimini yaşamıştır. Sonradan dile getirmiş olduğu ifadelerde olduğu gibi O, bir Karmelit keşişin karda bırakmış olduğu ayak izleri ve Tanrı'ya hizmet edecek olan bir kalbin deneyimiydi.²⁷⁴ Escriva bu deneyimden sonra Hristiyanlık diniyle daha da yakında ilgilenmeye başlamıştır. İnanma Nedeni'nin yazarı Michael Clark bu konuya şu şekilde değinmiştir: "Ayak izlerini görünce Tanrı'nın kendisinden bir şey istediğini düşündü, "Escriva daha sonra, "Tanrı sana sesleniyor, senden hizmet bekliyor, " diye konuştu²⁷⁵. "Basit şeylerde... kutsal, ilahi bir şeyler vardı, en doğal durumlarda gizli bir şeyler..."²⁷⁶

²⁷⁰ Streeter, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, s. 180.

²⁷¹ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 130.

²⁷² Le Tourneau, Dominique, *What is Opus Dei*, Mercier Press, Dublin 1989, s. 11; Allen, *Opus Dei*, ss. 14-15; Bernal, *Monsenor Josemaria Escriva De Balaguer: A profile of the founder of Opus Dei*, s. 25.

²⁷³ Friedlander, *Opus Dei Nedir?* s. 17.

²⁷⁴ Allen, *Opus Dei*, s. 63; Le Tourneau, *What is Opus Dei?* ss. 11-12.

²⁷⁵ "Vocation" denilen süreç hristiyan din adamı alabilmek için Tanrı'dan bir mesaj, çağrı alma zorluluğudur. Katolisizm'de her isteyen kişi din adamı olmaya kendisi karar veremez. Bu ancak Tanrı'nın kendisini çağırdığından emin olabilmesiyle mümkün olup daha sonra rahip olma sürecine başlanabilir.

²⁷⁶ Friedlander, *Opus Dei Nedir?* s. 17.

Escriva on altı yaşında Logrono'daki papaz okuluna kaydolmuştur. Bu anormal bir durumdu. Çünkü papaz olmak isteyen biri en geç on iki yaşında okula başlamış oluyordu. Escriva, 1924'te papaz yardımcı olarak atanmadan önce babasını kaybetmiş ve ailesine bakmak durumunda kalmıştır. Escriva'nın annesi 1925'te onun diğer kardeşlerini alarak Zaragoza şehrine taşınmıştır. Escriva, 28 Mart 1925'te rahip olarak atanmıştır.²⁷⁷ Bu atanmadan iki gün sonra bir defasında bütün gecesini dua ile geçirmiş olduğu Our Lady of Pilar Katedrali'ndeki Madonna Kilisesi'nde ilk Kudas ayinini gerçekleştirmiştir.²⁷⁸ Perdiguera kilisesinde görevine başlamış fakat iki ay sonra tekrar Zaragoza şehrine tekrar dönmüştür.

Escriva, 1927 yılında piskoposundan hukuk doktora eğitimini almak için izin istemiş ve bunun için Madrid'e taşınmıştır.²⁷⁹ O, burada ailesine destek olabilmek için hukuk dersleri verip başka işlerle de uğraşmıştır.²⁸⁰

Josemaria Escriva'nın Madrid'deki ilk temaslarından birisi de daha çok aristokrat kadınların yer almış olduğu Apostolik Bayanlar Cemaati olmuştur. Escriva bu hareketi sayesinde zengin ve aristokrat kesime yaklaşmakla yetinmeyip, evlerinde çocuklarına Latince dersi de vermiştir.²⁸¹

2 Ekim 1928 tarihinde Escriva için hayatının dönüm noktası olan ve Katolik Kilisesi'nde de derin etkiler bırakan ilahi mesaja tanıklık etti.²⁸² Bu tarihte Escriva'ya gelen bu çağrıyı yorumcular daha sonra şu şekilde ifade etmiştir:²⁸³

Odasında dua ederken Opus Dei'yi gördü ve Our Lady of Los Angeles'ın yakınındaki kilisesindeki çanların seslerini duydu. Şeffaf bir netlikte farkındaydı ki, 26 yaşında hiç kimse tarafından tanınmayan bir papaz olarak, Tanrı tarafından dünyada Opus Dei adındaki kutsal girişimin aracı olarak seçilen kişiydi.

Escriva, almış olduğu bu ilahi mesajdan hemen sonra taraftar toplamak için çaba sarf etmiştir. O, Madrid'deki öğrenci kafelerine sık sık uğrayıp ilahi mesajı orada bulunan öğrencilere aşılamaya çalışıyordu. Escriva'ya göre öğrenciler de bu dünyada

²⁷⁷ Friedlander, *Opus Dei Nedir?*, s. 18.

²⁷⁸ Allen, *Opus Dei*, ss. 63-64.

²⁷⁹ Yel, *Bir katolik tarikatı: Opus Dei*, ss. 151-165.

²⁸⁰ Friedlander, *Opus Dei Nedir?* s. 18.

²⁸¹ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 130.

²⁸² Streeter, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, s. 181.

²⁸³ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 13.

kutsallaşmanın mümkün olabileceğini benimsemiştir. Escriva da böylece onlara günlük yaşantının gerektirdiği ders çalışırken, evde dinlenirken, yolculuk yaparken vs. tanrı ile ne şekilde temas kurulabileceğini öğretiyordu. Genç öğrencileri anneleriyle yaşamış olduğu eve götürüp onlara aile yaşantısını gösteriyordu.²⁸⁴

Escriva'nın bu çabası 1930 yılında en büyük atağı gerçekleştirmiştir. Nitekim Malaga'da Endülüs demiryollarında makinistlik görevi yapan İsidoro Zorzona bir Opus Dei üyesi olmuştur. O ruhani bir arayışa girdiğinde Escriva ile karşılaşmış, Escriva'nın da çabası ile bu üyelik gerçekleşmiştir. Escriva'nın erkek kardeşi Santiago, Zorzano'nun ağabeyinin Liseden arkadaşı olduğunu ifade etmiştir. Santiago'nun ifadesine göre Zorzona saatlerce çalışırken abisi az bir çalışmayla da yüksek notlar alabiliyordu.²⁸⁵ Çoğunluğu Escriva'nın Madrid Üniversitesi'nden oluşan arkadaşları ve hocaları olmak üzere artık Opus Dei kendisine taraftar kazanmaya başlamıştır. Bernal'in almış olduğu kayıtlara bakıldığında ilk takipçiler İsidoro Zorzona, Luis Gordon, Juan Jimenez Vargas ve Ricardo Fernandez Vallespin'dir.²⁸⁶

14 Şubat 1930'da Escriva Tanrı'dan yeni bir ilham almış. Bu ilhama göre Opus Dei'de kadınların da üye olması gerektiğini ifade edilmiştir. Bu kutsallığın bütün dünya kadınları için geçerli olduğunu vurgulamıştır.²⁸⁷

1936-1939 yılları arasında çıkan İspanya'da çıkan iç savaş Escriva'nın rahiplik görevini etkin şekilde yerine getirmesinde büyük engel teşkil etmiştir. Şehri ele geçiren din karşıtı Cumhuriyetçilerin ilk iş Katolik Kilisesi üyelerine saldırı olmuştur. Escriva hemen kaçmayarak beş ay süre kadar arkadaşının çalıştırmış olduğu bir akıl hastanesinde deli rolü yapmıştır. Daha sonra ise Honduras Konsolosluğuna sığınmıştır. Escriva ve arkadaşları Pireneler üzerinden Andorra'ya oradan da İspanya'ya geri dönen uzun bir yolculuk neticesinde Ulusalcıların kalmış olduğu bölgeye kaçmayı başarmışlardır. İspanya'nın Kuzeydoğusunda bulunan ve aynı zamanda Ulusalcıların da başkenti sayılan Burgos şehrine varmışlardır. Escriva faaliyetlerini buradan rahat bir

²⁸⁴ Friedlander, *Opus Dei Nedir?* ss. 23-24; Streeter, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, s. 181.

²⁸⁵ Friedlander, *Opus Dei Nedir?* s. 24.

²⁸⁶ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, ss. 13-14.

²⁸⁷ Le Tourneau, *What is Opus Dei*, s. 14.

şekilde yürütmüştür. İç savaş sonrası dağılmış olan Opus Dei üyelerine mektuplar göndererek irtibatı koparmamaya özen göstermiştir.²⁸⁸

Franco'nun galip gelmesiyle birlikte Escriva ve arkadaşları Madrid'e geri dönmüştür. Escriva, kendisin daha sonra bir klasiğine dönüşecek olan 999 ruhani dileğin koleksiyonu olan Comino veya "*Yol'un*" ilk basımını gerçekleştirmiştir. Bu kitap 25 dilde 125 kez basılmıştır. Daha sonra ise Escriva'nın *The Forge, Christ is Passing By* ve *Furrow* adlı kitapları yayınlanmıştır.²⁸⁹

Escriva 1935 yılında Paris'e iki üye göndermişti. İspanya'daki iç savaş ve ikinci dünya savaşı bittikten sonra Opus Dei artık İspanya dışına çıkmış birçok ülkede üye kazanmıştır:Portekiz (1945), İngiltere ve İtalya (1946), Fransa ve İrlanda(1947), Amerika Birleşik Devletleri ve Meksika (1949), Şile ve Arjantin (1950), Kolombiya ve Venezuela (1951), Almanya (1952), Peru ve Guatemala (1953), Uruguay ve İsviçre(1956), Brezilya, Avusturya ve Kanada(1957), El Salvador, Kenya ve Japonya (1958), Kosta Rika (1959), Hollanda(1960), Paraguay (1962), Avustralya (1963) Filipinler (1964), Nijerya ve Belçika (1965), Porto Riko(1969).²⁹⁰

Escriva, 1946 yılında artık Opus Dei'nin yeni ufuklara açılması gerektiğini düşünmüş ve bu sebeple Roma'ya taşınmıştır. Lateran Üniversitesi'nde ilahiyat alanında doktora yapmış ve Vatikan'ın çeşitli komitelerinde yer almıştır. Papa XII. Pius'un da en güvendiği elemanlarından biri haline gelmiştir. Escriva, Opus Dei'yi daha da yayma adına çeşitli Avrupa ülkelerine ve 1970 yılında Meksika'ya seyahatler düzenlemiştir. 1974 ve 1975 yıllarında ise Orta ve Güney Amerika'ya giderek katılım sayısının çok yüksek olduğu toplantılar tertip etmiştir.²⁹¹

Josemaria Escriva, 25 Haziran 1975 tarihinde Roma'da ölmüştür. Dünyanın çeşitli bölgelerinden 69 Kardinal ve 1300 piskoposun istekleri üzerine 1981 yılında Escriva için aziz ilan edilme süreci başlatılmıştır.²⁹²

²⁸⁸ Allen, *Opus Dei*, ss. 64-65; Streeter, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, ss. 181-182.

²⁸⁹ Allen, *Opus Dei*, s. 65.

²⁹⁰ Le Tourneau, *What is Opus Dei*, s. 16.

²⁹¹ Yel, *Bir katolik tarikatı: Opus Dei*, ss. 151-165.

²⁹² Bkz. Yel, Ali Murat, "Geleneğin Bozulması: Kurtuluş Teolojisi ve Cizvitler", *Divan: İlmi Araştırmalar Dergisi*, sayı 5 (1998/2): 33-55.

Escriva hayatı boyunca birçok eser kaleme almıştır. Bunları zikretmemiz gerekirse:²⁹³

1. The Way (1934)
2. Furrow(1986)
3. The Forge (1987)
4. Friends of God (1977)
5. Christ in Passing By (1973)
6. İn Love With The Church (1986)
7. Holy Rosary(1934)
8. The Way of The Cross (1981)
9. Coversations With Monsignor Escriva De Balaguer (1968)

2.5. Opus Dei'nin Seçkinleri

Opus Dei kendisinin siyasi bir örgüt olmadığını ifade etmiş ve kamu veya özel sektörde çalışan üyelerinin mesleklerini ne şekilde icra edeceğine (eylemleri Katolik olarak görevlerine ters düşmemek kaydıyla) karışmadığını belirtmiştir. Opus Dei üyelerinin büyük bir kısmı, toplumsal konum, gelir ve eğitim alanında alt ve orta sınıf üyelerinden oluşmaktadır.²⁹⁴

Bizim burada ele alacağımız liste daha çok Opus Dei üyesi olduğunu açık bir şekilde ifade eden ve toplum içinde belli bir konuma gelmiş kişileri meslek gruplarına göre tasnif edilmiş bir seçkidir.

Devlet yönetimi ve kamu hizmetinde bulunan seçkinler: Ruth Maria Kelly, Paola Binetti, Mario Maiolo, Antonio Fontan, Alberto Ullatres Calvo ve Adolfo Suarez.²⁹⁵

²⁹³ Le Tourneau, *What is Opus Dei?* ss. 104-108.

²⁹⁴ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 35

²⁹⁵ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, ss. 37-46.

Yazarlar ve Gazeteci seçkinler: Joaquin Navarro-Valls, Rafael Calvo Serer, Francisco Fernandes Carvajal ve Pilar Urbano.²⁹⁶

Opus Dei'nin Akademisyen olan seçkinleri: Ignacio Rodriguez-Iturbe, Mariano Artigas, Scott Han, Bernardo Villegas, Jose Orlandis Rovira ve Martin Rhonheimer.²⁹⁷

Sosyal Çalışmalar ve Tıp alanındaki seçkinler: Margaret Ogola ve Felipe Gonzalez de Canales.²⁹⁸

İş dünyasındaki seçkinler: Isidre Faine ve Jacques de Chatovieux.²⁹⁹

2.6. Üyelik Sistemi

Opus Dei varsayımlarına göre, üye olabilmek için tanrıdan samimi bir çağrı alınmalıdır. Dünyada elde etmiş olduğu koşulları da bu yolda harcamalıdır.³⁰⁰

Opus Dei üyeleri rahipler ve din adamı olmayan bireylerden oluşmaktadır.³⁰¹ Din adamı olmayan üyeler günlük hayatta çalışmaya devam etmekle birlikte Opus Dei tarafından sıkı bir şekilde kontrol edilirler. Bütün Opus Dei üyeleri “*hayat planı*” olarak bilinen ve günlük ayin, zikir, tesbih ve dini kitap okuma gibi ibadetlerini yerine getirmekle birlikte Opus Dei'ye has özel dua ve adetleri de uygulamakla sorumludurlar.³⁰²

Opus Dei, toplumu günlük işler ve etkinlikler vasıtasıyla tanrı yoluna koymak için çabalamıştır. Bunu gerçekleştirebilmek için ise üç kategoriye ayırmış olduğu militanlarını ve gizli karakterde olan bir yapıyı harekete geçirmiştir. Başarıya ulaşabilmek için her yolu mubah görmüş, ülkenin siyasi ve ekonomik sisteminde etkin rol oynamaya çalışmıştır. “*Halk dediğin önderler tarafından güdülmesi gereken bir*

²⁹⁶ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, ss. 46-52.

²⁹⁷ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, ss. 52-61.

²⁹⁸ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, ss. 61- 65.

²⁹⁹ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, ss. 66-68.

³⁰⁰ Le Tournieu, *What is Opus Dei*, s. 79.

³⁰¹ Bu noktada şunu belirtmek gerekir. İnsanlar Opus Dei üyesi olmak için müracaat edemezler. Opus Dei'nin kendisine has fishing (balık tutma) yöntemi ile o kişinin üye olup olamayacağına karar verirler. Bkz. Estruch, Juan, *Saints and Schemers: Opus Dei and Its Paradoxes*, s. 16.

³⁰² Yel, *Bir katolik tarikatı: Opus Dei*, s. 151-165.

*sürüdür" felsefesiyle yetiştirmiş olduğu elit kimseleri onların örgütlerine sızdırmaya çalışmıştır.*³⁰³

Opus Dei'nin en çok örgütlenmiş olduğu alan eğitimidir. Eğitim merkezleri açmak için ekstra çaba sarf ederler. Okullara, özellikle de üniversite düzeyinde teknik bölümlere ayrı bir ehemmiyet gösterirler. Opus Dei'nin temel stratejisi teknik eleman yetiştirip, üniversite kadrolarına kendi üyelerini yerleştirmektir.³⁰⁴

Opus Dei bu stratejisini gerçekleştirmek isterken en çok muhatap aldığı kimseler yoksul ve zeki çocuklardır. Daha çok kırsal alanda yaşayan ve dindarlaşmaya meyilli ayrıca ilerleme gösterebilecek potansiyelde olan çocuklar tercih edilir. Seçmiş oldukları çocukları kolejlerine alır, onlara yurt ve burs imkânı sağlar.³⁰⁵

Vatikan'ın resmi kaynaklarına göre Opus Dei, 1.850'si papaz ve 83.641 rahiplik haricinde mesleklerde çalışan kişiler olmak üzere toplam 85.491 üyeye sahiptir. Opus Dei de değişik üye grupları olmakla birlikte bunlar birbirinden etkinlik bakımından birbirinden ayrılır. Tanrı'nın üyeleri göreve çağırmada herhangi bir farklılık olmadığı gibi kendi aralarında bir kutsallık derecesi de bulunmaz. Bu sınıflar, Supernumeraries (Üstün Sayılılar), Numeraries (Sayılılar), Numerary Asistans (Numerary Yardımcıları), Associates (İş ortakları) ve Cooperators (İş birliği yapanlar) olmak üzere beş gruba ayrılır. Burada kullanılan her ne kadar gizli bir topluluk izlenimi verse de bu adlandırmalar geleneksel İspanyol üniversite profesörlerinin değişik olan sınıf terminolojisine dayanmaktadır.³⁰⁶

2.6.1. Supernumerary Üyeler

Opus Dei üyelerinin büyük kısmı bu gruptan oluşmaktadır. Üyelerin yaklaşık yüzde 70'i supernumerarieslerden oluşmaktadır.³⁰⁷ Evli veya kişisel yükümlülüğü olması açısından Opus Dei etkinliklerine en az dâhil olan gruptur. Bu gruptakilerin evli olma gibi zorunlulukları yoktur. Opus Dei merkezine yakın yerde yaşarlar. Evli çiftlerden biri veya her ikisi de supernumeraries olabilir, bunda herhangi bir koşul

³⁰³ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, ss. 144-145.

³⁰⁴ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 145.

³⁰⁵ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 145.

³⁰⁶ Allen, *Opus Dei*, s. 33.

³⁰⁷ Streeter, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, s. 189; Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 30.

yoktur. Bu gruptakiler numerary bir Opus Dei üyesinden ruhani destek alıp, günah çıkarmak için kendilerine yakın olan Opus Dei merkezindeki papaza giderler.³⁰⁸ Opus Dei söz konusu olduğunda merak edilenler numerary üyeler olmasına rağmen esas rolün supernumerarieslerde olduğu ifade edilir. Çünkü onlar bilfiil hayatın içinde olup aynı zamanda Opus Dei'nin amacına hizmet etmektedirler.³⁰⁹

Supernumerariesler, numerary üyeler gibi "*hayat planını*" takip ederler³¹⁰ fakat onlar kadar hayatın detaylarına vakıf değillerdir. Supernumerariesler gelirinin büyük bir kısmını Opus Dei'ye bağış olarak verirler. Aynı şekilde bu üyeler organizasyon hakkında çok fazla bilgiye sahip değillerdir.³¹¹

Supernumerary üyeler Opus Dei üyeleri olmalarına rağmen, ikamet ettikleri bölgedeki kilisedeki üyeliklerini durdurmuyorlar. Birçok supernumerary üye, komünyon papazı, yerel kilise konseyi, vaiz, gençlik grup liderliği ve buna benzer birçok etkinlikte aktif bir şekilde rol almaktadırlar.³¹²

2.6.2. Numerary Üyeler

Opus Dei'nin ikinci grubu ise Numerary üyelerinden oluşmaktadır. Numerary üyeler Opus Dei üyelerinin %20'sini oluşturmaktadır.³¹³ Onlar Opus Dei'yi kendisi için aile kabul eden üyelerdir.³¹⁴ Evlenmeyeceklerine dair taahhütte bulunurlar. Opus Dei merkezlerinde yaşamlarını sürdürürler. Erkekler de kadınlar da birer numerary üye olabilir. Fakat üye olan bu erkek ve kadın üyelerin merkezleri birbirinden ayrılmış durumdadır.³¹⁵

Bu üyeler Opus Dei merkezlerinde ortak çalışarak, bütün çabalarını Opus Dei için sarf ederler. Opus Dei merkezlerinde yaşamlarını sürdürdükleri için de Opus Dei'nin etkinliklerinde aktif bir şekilde varlık gösterirler.³¹⁶

³⁰⁸ Allen, *Opus Dei*, ss.33-34; Statues of Opus Dei 1982, madde 11.

³⁰⁹ Allen, *Opus Dei*, ss. 33-34.

³¹⁰ Le Tourneau, *What is Opus Dei*, s. 80.

³¹¹ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 147.

³¹² Allen, *Opus Dei*, s. 34.

³¹³ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 30.

³¹⁴ Allen, *Opus Dei*, s. 35.

³¹⁵ Rogriguez, Pedro, *Opus Dei in the Church: an ecclesiological study of the life and apostolate of Opus Dei*, Secepter, Publishing, Dublin 1994, s. 112.; Streeter, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, s. 189; Statues of Opus Dei 1982, 8,9.ve 10. Madde.

³¹⁶ Le Tourneau, *What is Opus Dei*, s. 80.

Numerary üyeler, Opus Dei'ye alınırken din adamı değillerdir fakat kendi yeteneklerine göre Opus Dei'nin üst yönetimince seçilerek rahip olurlar. Bu üyeler yüksek görevlere getirilir ayrıca bazılarının Vatikan'da önemli görevleri vardır. Her Opus Dei evinde rahip olarak numerary üyelerden bir tanesi bulunur, o evdeki bütün yönetim, günah çıkarma ve ayinlerin yapılması ve evdeki üyelerin manevi eğitimi bu numerary üyelerin görevleri arasındadır. Numerary üyeler arasında da bazı dereceler mevcuttur. Opus Dei Genel Başkanı tarafından seçilmiş olan "*inscripti kaydedilmişler*" cemaatin yönetilmesinde başkana yardımcı olurlar. Bu numerary üyeler arasından da "*seçici-elector*" pozisyonuna getirilmiş olanlar ise genel başkan seçerler.³¹⁷

Numerary üyeler gündüzleri kendiişlerinde çalışırlar ve kazanmış oldukları maaşının tamamını Opus Dei'ye verirler bunun karşılığında kendilerine ise sadece ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri kadar küçük bir harçlık verilir. Bu üyeler ile ilgili gelen ve gönderilecek olan bütün mektupları ev sorumlusu kontrol eder. Ayrıca aşağıda daha detaylı bir şekilde ele alacağımız çile ibadetlerini de yerine getirirler.³¹⁸

Numerary üyelerinden yukarıda da zikrettiğimiz inscripti numerary üyeleri, Opus Dei üyelerine öğretisel ve ruhani düzen sunmakla sorumludurlar. Opus Dei yabancı ülkelerde yeni bir merkez açmak, finans sağlamak ve iş imkânı bulmak istediği zaman o ülkenin dilini bilen ve faaliyetleri yürütecek olan birkaç numerary üyesine ihtiyaç duyar, bu da numerary üyelerinin Opus Dei'nin coğrafik olarak geniş alana yayılmasında ne kadar etkin rol oynadığını göstermektedir. Numerary üyelerin bir başka görevi ise kişilerin beyinlerini ruhani bir disiplin ile terbiye etmektir. Onlar, pazar ve yortu günleri dışında her gün iki saat kalçalarının üst kısmına sarılan çivili bir zincir giyerler. Genellikle Tanrı (Our Father)için yapılan bir dua sırasında haftada bir kez olmak üzere sırtını kırbaçlarlar, yapılan bu uygulama "*disiplin*" olarak adlandırılır. Opus Dei'deki en zahmetli görevleri numerary üyeler üstlenmiştir. Opus Dei'ye yapılan eleştirilerin çoğu numerary üyeliğinden ayrılan kişilerden gelmektedir.³¹⁹

2.6.3. Numerary Asistants (Numerary Yardımcıları)

Opus Dei evlerinde temizlik, yemek yapma ve binanın finansal yönetimi vb. işleri yürüten kadın üyelerdir. Bu üyeler bütün zamanını Opus Dei merkezlerinde

³¹⁷ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, ss. 146-147.

³¹⁸ Yel, *Bir katolik tarikatı: Opus Dei*, s. 151-165.

³¹⁹ Allen, *Opus Dei*, ss. 35- 36.

geçirmektedirler. Onların işi bir nevi ev idaresini sağlamaktır. Bu görevleri bir nevi tam zamanlı olarak bir ev annesi olmak gibidir. Numerary yardımcıları bekârlardır.³²⁰ Aynı evde kalmalarına rağmen hiçbir şekilde birbiri ile bir ilişkisinde olamazlar. Aralarındaki tek bağlantı noktası kapalı devre telefonlarıdır. Telefon ile yapılan görüşmelerde de asla isim söylenemez, sadece gerekli bilgi malumat paylaşılır.³²¹

Bu kadın üyeler çok sıkı denetim altındadırlar. Bu üyeler yanlarında başka bir üye olmadan, kendi başına yolda yalnız yürüyemezler. Yardımcılar genellikle eğitimsiz kadınlar ve kızlardan oluşmaktadır. Almanya'daki yardımcı üyeler genellikle İspanyol kadınlardır. Çünkü hiçbir Alman kadını bu tip görevleri yerine getirebilecek meziyete sahip değil ve bu şekilde bir hayat sürdürmeye hazır değildir. Bu üyelerle sadece rahipler günah çıkarma esnasında kulübesinin içindeyken ya da onların eğitimiyle ilgili olmak şartıyla yanlarında başka bir bayan üye bulunduğunda konuşabilirler.³²²

Üyelerin ifadelerine göre Escriva Opus Dei'de var olan bu numerary yardımcılığını kendi ailesinden esinlenmiştir. Escriva'nın bu fikri Opus Dei evlerinin bir bürokrasi kurumu gibi değil kadın elinin değmiş olduğu bir ev gibi hissedilmesi gerektiğine dayanır. Opus Dei merkezlerindeki bakım işlerine profesyonel bir gözle bakılır ve bu görevi üstlenmiş olan numerary yardımcılara ödeme yapılır. Küçük tesislerde tek başına bu işi yürütebilirken, daha büyük bir merkezde destek olarak kendilerine gündelikçi kadınlar isteyebilmektedirler. Opus Dei merkezlerinde yemek servisi veya temizlik esnasında yardımcılarının ve diğer çalışanların üniforma giymeleri bir gelenektir. Eleştirmenlere göre Opus Dei'nin numerary yardımcı sınıfına sadece kadınların alınması, Opus Dei'nin geleneksel ve itaatkâr kadın modeline olan sadakati göstermektedir. Opus Dei üyeleri ise bu eleştirilere: *"Kadınların ev işlerinde erkeklerden daha yetenekli olmalarını ileri sürmek ırk ayrımcılığı yapmak değildir."* şeklinde cevap vermektedirler. Bu konuyu daha da ileri götürerek bunun Escriva'nın sezgilerine bağlı olduğunu ve kendilerinin de bunu değiştirebileceklerinin mümkün olmadığını ifade etmektedirler.³²³

³²⁰ Streeter, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, s.189; Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 31.

³²¹ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, ss. 147-148.

³²² Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 148.

³²³ Allen, *Opus Dei*, s. 36.

2.6.4. Associates (Yardımcı Opus Dei Üyeleri)

Yardımcı Opus Dei Üyeleri daha çok üniversite eğitimi almamış, psikolojik veya fiziki sağlık sorunlarından dolayı numerary olamamış kişilerdir. Ailevi sorunlardan ötürü Opus Dei evlerinde barınmayan, yine de evlenmeyen kişilerdir.³²⁴

Bir numerary üye ve yardımcı üye arasındaki fark sadece yaşanılan yerdir. Her ikisi ile de aynı şekilde taahhüt yapıp, kendilerinden beklenenler aynıdır. Örneğin, "kayıtdışı ekonomi" ürünü basit eşyalar, ikinci el ürünler, şekerlemeler satarak yaşamını sürdüren Kenyalılara temel ticaret becerilerinin kazandırıldığı Opus Dei merkezi olan Nairobi'deki Gayriresmî Ticaret Okulu'nda yönetici asistanlığı yapan Moses Muthaka, Opus Dei'nin yardımcı üyesidir. Onun dört erkek kardeşi ve beş kız kardeşi vardır. Ailesinde düzenli bir maaşa sahip olan sadece kendisidir ve babası da öldüğü için ailesine bakmakla yükümlüdür. Kardeşleri Muthaka'ya muhtaç durumdadırlar. Bir başka örnek ise yüz cerrahisi ve çocuk kafatasında uzman olan RonHathaway'dır. Onun yolu hiçbir Opus Dei merkezi olmayan Indianapolis'e düşmüştü. Önceden bir supernumerary iken kendisi için yardımcı üye olmanın daha isabetli olacağını düşünmüştür. Bu sayede bakmakla sorumlu olduğu beş yüz hastasına daha çok zaman ayırabilecekti. Hastalarıyla ilgilemeyen kuruluşlarla irtibata geçiyor, bu durumu düzeltmeye çalışıyordu. Herhangi bir aile sorumluluğu olmadığı için de kendi işinde daha fazla risk alabiliyordu.³²⁵

2.6.5. Cooperators (İş Birliği Yapanlar)

Opus Dei üyesi olmayan bu grup, Opus Dei'yi finansal, gönüllü işçi veya ibadet olarak destekler. Bunlar başka inançlardan insanlar da olabilir.³²⁶ Bu grupta sadece Katolik olmayıp Müslüman, Yahudi, Budist, Hristiyan ve diğer inançlardan da insanlar bulunmaktadır.³²⁷

Opus Dei, Vatikan tarafından 1950 yılında Katolik olmayanların da üye olabileceğine dair yetki verilen ilk Katolik kurumdur. Opus verilen bu yetki aşırı

³²⁴ Rodriguez, *Opus Dei in the Church: an ecclesiological study of the life and apostolate of Opus Dei*, s. 112; Statutes of Opus Dei 1982 madde 10.

³²⁵ Allen, *Opus Dei*, s. 37

³²⁶ Streeter, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, s. 189; Le Tourneau, *What is Opus Dei*, s. 80; Yel, "Bir katolik tarikatı: Opus Dei", s. 151-165.

³²⁷ Allen, *Opus Dei*, s. 38.

Katolik muhafazakârlarının Opus Dei'nin "*Katolizmi ve diğer dinleri birbirinden ayırt etmediği*" düşüncesini körüklemiştir.³²⁸

Opus Dei'nin dünya çapında 160.000 cooperators üyesi vardır. Bunun dışında Opus Dei'nin toplantılarına katılan yaklaşık 900.000 kişilik bir ağı mevcuttur.³²⁹

Bu grupta sadece bireyler yer almaz ayrıca kurumsal olarak cooperator olan kadın ve erkek gruplardan oluşan beş yüz kadar dini topluluk vardır. John Allen, kadınlar manastırının yardıma muhtaç olduğu zamanlarda Opus Dei mensuplarının yardımcı olmaları sebebiyle Baş rahibesi Maria de Jesus'un kısmen cooperator olduklarını ifade etmiş ve Peru'da bulunan San Vicente de Canete'de rahibeler topluluğu olan Carmelite'i ziyaret ettiğini söylemiştir. Bunun yanında Maria de Jesus, 1957 yılından beri Opus Dei yönetiminde bulunan Yauyos bölgesinde bulunan papazların düzenlemiş oldukları Kudas ayinini hiçbir şekilde kaçırmadıklarını belirtmiştir. Buna ek olarak: "*27 yıldır bir ayini bile kaçırmadılar. Diğer topluluklar bu konuda o kadar hassas değildir.*" demiştir.³³⁰

2.6.6. Priets (Papazlar)

Opus Dei'de, Roma'da bulunan Piskopos Javier Echevaria yönetimindeki başpiskoposluğa direkt bağlı olan 1.850 papaz bulunur. Bu papazlar genellikle üniversite ve seminerlerde ders verip, yerel rahiplik idaresindeki yerlerin çalıştırılmasında ve Opus Dei faaliyetlerini yürütme görevinin yanı sıra en önemli görevleri Opus Dei mensuplarının papazlık eğitimleridir. Başpiskoposluğun papazları, erkek numerarilerden oluşmaktadır. Bunların haricinde yaklaşık 2.000 papaz Kutsal Haç Rahiplik Topluluğu'na (The Priestly Society of the Holy Cross) bağlıdır. Bu papazlar da aynı şekilde tam üye olarak kabul edilmiştir; fakat yapmış oldukları tam zamanlı çalışma Opus Dei için değil, bağlı oldukları piskoposluk idaresi içindir.³³¹

2.7. Üyelik Süreci

Opus Dei ve Vatikan kaynaklarına göre yaklaşık 85. 000 Opus Dei üyesi vardır. En çok üye bulunan ülkeler ise İspanya, İtalya, İngiltere, Kanada, Meksika, Japonya,

³²⁸ Allen, *Opus Dei*, s. 38.

³²⁹ Streeter, *Behind closed doors: The Power and influence of secret societies*, s. 189.

³³⁰ Allen, *Opus Dei*, ss. 38-39.

³³¹ Whitehouse, Maggy, *The Secret history of Opus Dei*, Lorenz Publishing, London 2007, s. 46; Allen, *Opus Dei*, ss. 37-38.

İrlanda, Avustralya, Filipinler, Orta ve Güney Amerika ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri'dir. İnsanlar niçin Opus Dei üyesi olurlar? Buna verilebilecek en iyi cevap: "*Çünkü Tanrı'dan bir çağrı almışlardır.*" olabilir. Fakat genellikle pratikte daha önceden üye olmuş birisinden etkilenip OpusDei üyesi olmak da kişinin kendisi için cazip gelmiş olabilir.³³²

Opus Dei üyesi olabilmek için kişinin, mesleği, sosyal statüsü veya geliri önemli değildir. Asıl şart kişinin Opus Dei'nin program ve ruhuna uygun bir şekilde yaşam sürdürmesi için göstermiş olduğu kararlılıktır. Bu kararlılık, üyenin bir Opus Dei üyesi olarak kazanacak haklar ile yerine getirmesi gereken vazifeleri belirten bir çeşit ticari anlaşmaya benzeyen kontrat imzalamasıdır.³³³

Bir kişinin Opus Dei üyesi olabilmesi için ilk olarak bir başpiskoposluğa başvurması gerekmektedir. Kilise Hukuku'na göre yaş sınırlaması on sekizdir.³³⁴ Bu yaşın altındaki hiç kimse bir başpiskoposluk veya başrahipliğe müracaatta bulunamaz. Bununla birlikte kişi 14. yaşının altıncı ayını doldurmuşsa ve Opus Dei'ye ilgi duyarsa, örgütün düzenlemiş olduğu eğitim, seminer, dini ayinler, dua ve inziva gibi uygulamalara katılabilir. Kişinin Opus Dei üyesi olabilmesi için yapmış olduğu başvuruda ad, soyad ve kimlik bilgileri açık bir şekilde belirtilmelidir. Başvuruyu kabul eden Opus Dei yetkilileri ve idari görevlileri en geç altı ay sonra başvuruyu değerlendirir ve uygun gördükleri takdirde başvurmuş olan kişiye üyelik verilir.³³⁵

Üyelik başvurusu kabul edilen kişiler her sene üyeliğini yeniler. Bu süre beş seneyi geçerse artık o kişinin üyeliği kesinlik kazanmış olup o üye Opus Dei'nin nihai üyesidir. Bu aşamaya "*Sadakat Aşaması*" denilmektedir. Bu aşamada üye artık örgüte bağlılık yemini eder ve örgüt de onu tamamen kabul eder. Bu aşamadan sonra ise kişi isterse Süpernumerari olarak kalabilir veya yetkili kişilerin uygun görmesiyle birlikte başka pozisyonlara da atanabilir.³³⁶

Opus Dei'de üyeler için uygulana program şu dört kavram ile özetlenebilir: Tanrı'dan çağrı (vocation), piskoposluk, eğitim ve iş.Organizasyonun kendileri için belirlemiş olduğu bu program sayesinde Opus Dei, üyelerinin tüm hayatlarını piskoposluk etrafında şekillendirmekte ve hatta onların dış dünya ile olan irtibatlarını da

³³² Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, ss. 149-150.

³³³ Yel, *Bir katolik tarikatı: Opus Dei*, ss. 151-165.

³³⁴ Whitehouse, *The Secret history of Opus Dei*, s. 60.

³³⁵ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 33.

³³⁶ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 33.

sıkı bir şekilde denetlenmektedir. Üyelerine gelen bütün mektupları okuduğu gibi, onların ailesine ait resimleri taşımalarına, sosyal faaliyetlere katılmalarına, eski arkadaşlarıyla irtibatlarını devam ettirmeye ve hatta aile toplantılarına bile izin vermez. Opus Dei'nin kurallarına göre üye artık bütün zamanını yeni ailesi için harcamalıdır. Zira *"eski dostlarla ilişkiyi sürdürmek zaman israfıdır ve kullanılan bu zaman da artık bize ait değildir"*³³⁷

Opus Dei'ye katılan üyelerden istenen fedakârlıklar bunlarla da sınırlı değildir. Üyelerin günlük olarak uygulayacağı şiddete yönelik bazı uygulamalar da vardır. Bazı İslam tarikatlarında da uygulandığı söylenen ve üyenin self-disipline ulaşmasını amaçlayan bu çeşitli faaliyetlere Opus Dei'de de rastlanmaktadır.³³⁸

Bununla birlikte halkı heyecanlandıran bu uygulamalar Opus Dei'nin yüzde 20'lik dilimini oluşturan numerariler tarafından yerine getirilir. Çoğunlukla laik olan süpernumerary çiftler akşam eve gidip *"cilice"* giyerek kendilerini kamçılar. Onların yemek yapmak, çocukların ev ödevlerini yapamaya yardım etmek, evi temizlemek ve faturaları ödemek gibi sorumlulukları vardır. Tabi bu sorumluluklar onların kendileri için çile uygulamadıklarını göstermez. Örneğin çocuklarını aynı hata için defalarca uyarıp sakinliğini koruması da onlar için bir çile uygulamasıdır.³³⁹

Aşağıda zikredeceğimiz uygulamalar sadece evlenmemek üzere taahhüt imzalayan numerarilerin uyguladıkları uygulamalardır.

2.7.1. Cilice

Cilice, yılın belli vakitlerinde, Pazar ve Kilise yortu günleri dışında günde iki saat olmak üzere kalçalara sarılan sivri kancaya sahip bir zincirdir. Bu zincirin kalçaya sarılmasıyla birlikte ette küçük ve acı veren delikler açılabilir. Opus Dei'den ayrılmış olan numerary üyeler, cilice ile oluşmuş olan etkilerin Opus Dei üyesi olmayan kişilerce anlaşılmaması için mayo giymediklerini ifade etmişlerdir.³⁴⁰ Ayrıca Opus Dei üyeleri yapmış oldukları bu uygulamayı nadiren itiraf ederler.³⁴¹ Bununla ilgili olarak John Allen'in ifadesine göre:³⁴²

³³⁷ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 151.

³³⁸ Yel, *Bir katolik tarikatı: Opus Dei*, ss. 151-165.

³³⁹ Allen, *Opus Dei*, s. 209-210.

³⁴⁰ Allen, *Opus Dei*, s. 210.

³⁴¹ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 152.

³⁴² Allen, *Opus Dei*, s. 210.

Numerary üyeler bana, ofisten veya merkezden ayrıldıkları zamanlarda cilige giymediklerini anlattılar; çünkü bu durumda kendileriyle ilgilenmek zorunda kalabileceklerini ve böylece iş arkadaşlarını ve diğerlerini ihmal ederek sekülerlik ruhaniyetine karşı gelmiş olacaklarını söylediler. Diğer taraftan, Navarro Üniversitesi'ne bağlı bir hastanede operatör doktor olan bir Opus Dei numerary üyesi bana ameliyat yaparken bazen cilige giydiğini; diğer şeyler arasında, bunun konsantre olmasına yardım ettiğini ve sadece hasta için değil, Tanrı için de bir ameliyat gerçekleştirdiğini hatırlattığını anlattı.

2.7.2. Discipline

Makrame ipine benzeyen bir kırbaç vasıtasıyla kalçalara ve sırtta vurulan bir uygulamadır. Normal şartlarda haftada bir yapılan bu çile şekli, üst yetkililerin de izin vermesiyle daha sık bir şekilde uygulanabilir. Josemari Escriva'nın bu uygulamayı çok sevdiği hatta banyosundaki duvarların kan içinde kaldığı rivayet edilir.³⁴³

2.7.3. Soğuk Duş

Numerary üyelerin birçoğu her gün soğuk su ile duş alırlar. Bunu hâlihazırdaki genel başkanlarının niyet etmiş olduğu eylemlerin gerçekleşebilmesi için adarlar.³⁴⁴

2.7.4. Uyuma

Opus Dei'deki bayan numerary üyeler, yataklarının üzerine konulmuş bir tahta üzerinde uyurlar ve haftada bir kez olmak üzere yastık da kullanmazlar. Erkek üyeler ise haftada en az bir kez yerde uyurlar ya da yastık kullanmazlar.³⁴⁵

2.7.5. Yemekler

Numerary üyeler, ekmeğe yağ sürmemek, sütsüz ya da kahve içmek, yardım istemek ve tatlı yememek gibi çile uygulamalarını her yemekte yaparlar. Opus Dei üyeleri Katoliklerin tuttuğu oruçları tutar buna ilave olarak da kendileri için belirlenmiş olan günlerde de oruç tutmaları teşvik edilir. John Allen'in ifadesine göre:³⁴⁶

Diğer taraftan, bu kitabın (Katolik Kilisesinin içindeki güç ve gizemler: Opus Dei) araştırılması safhasında bütün bir yıl boyunca sayısız Opus Dei üyesiyle birlikte yediğim yemeklerden edindiğim tecrübeye göre, çoğunlukla kendilerini yemek ve içecekten uzak tutmaya pek meyilli değildir.

³⁴³ Yel, *Bir katolik tarikatı: Opus Dei*, ss. 151-165.

³⁴⁴ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 152.

³⁴⁵ Allen, *Opus Dei*, s. 211.

³⁴⁶ Allen, *Opus Dei*, s. 211.

2.7.6. Kahramanlık (Heroic) Dakikası

Numerary üyelerin sabahları kapıları çaldığında hızlıca yataklarından fırlayıp yeri öpmeleri ve bunu yaparken de Serviam (Latince, hizmet edeceğim) demeleridir.³⁴⁷

2.7.7. Sessizlikler

Üyelerin her gece yapmış oldukları nefis muhasebesinden sonra ertesi gün sabah gerçekleştirilecek olan ayine kadar hiç kimse ile konuşmamalarıdır. Mesela sabahları birbirlerine günaydın ifadesini bile kullanmazlar. Öğleden sonra ise akşam yemeğine kadar hiçbir şekilde konuşulmaz. Numerary üyeler pazar günleri de bilhassa öğleden sonra müzik dinleyemezler. Tüm bunlara ek olarak "*jaculationarias*"denilen bir zikir çeşidi ise günün her saatinde yapılmalıdır.³⁴⁸

2.8. Üyeler Ne Yapar?

Opus Dei üyelerinin ifadelerine göre onların yaptıkları ilk iş işlerine gitmek, vergilerini ödemek, çocuklarını bakımın üstlenmek ve arkadaşlarıyla zaman geçirmek v.b. günlük hayatın gerektirdiği durumlardır. Opus Dei'nin asıl hedefi dini etkinlikler olmayıp gündelik işleri kutsallığa giden yollar haline dönüştürmektir.³⁴⁹

Bu amacın gerçekleşebilmesi için üyeler, Opus Dei'nin sağlamış olduğu araçları kullanır. Üyenin kendi kutsallığını ilerletmesi, kilisenin ahlaksal ve öğretisel derslerini yerine getirmesi ortaklaşa bir amaç öncesinde yerine getirmesi gereken kişisel ödevlerdir. İngilizce'de "*norm*" olarak bilinen, Her Opus Dei üyesinin günlük takip edeceği "*hayat planı*" vardır. Bu normlar şöyledir:³⁵⁰

- Her sabah ilk iş olarak Serviam "*hizmet edeceğim*" şeklinde Tanrı'ya hitapta bulunmak.
- Günlük kutsal ekmek ve şarap ayini düzenlemek.
- Günlük tespih duası.
- Her sabah ve öğleden sonra yapılacak olan yarım saatlik zihinsel bir dua.
- Öğle vakitleri dini döneme göre Regina Coeli duası ya da Angelus Duası.
- Günlük vicdan muhasebesi.
- On beş dakika kadar ruhani okumalar üzerine meditasyon.

³⁴⁷ Yel, *Bir katolik tarikatı: Opus Dei*, ss. 151-165.

³⁴⁸ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 153.

³⁴⁹ Allen, *Opus Dei*, s. 42.

³⁵⁰ Allen, *Opus Dei*, ss. 42-43.

- Beş dakika Yeni Ahit'in okunması.
- Akşam yemeğinden sonra üçer kere Our Father, Glory be ve Hail Mary dualarının da okunmasını içinde bulunduran Blessed Sacrament (Kutsal Ekmek) ziyaretini yerine getirmek, Kudas(komünyon) ayini gerçekleştirken fiziksel olarak kutsal ekmeği almayı bulundurmayan ve İsa ile birleşmek anlamına gelen "*ruhani kudas*" yapmak.
- Günlük olarak Holy Spirit, Sain Joseph, The Guardian Angels, The Blessed Virgin, Saint Josemaria, Jesus Christ dualarının okunması, sonra başta Tanrı olmak üzere psikopos, İncili yaymaya çalışanlar ve Opus Dei'nin diğer üyeleri için ayrıca azizlerden olan Michael, Peter, Paul, John, Raphael ve Gabriel için dua etmek.

2.9. Opus Dei' den Ayrılma

Opus Dei üyeleri, Opus Dei'den ayrılmak istediği zaman onlar için herhangi bir zorluk çıkarılmaz.³⁵¹ Opus Dei'den ayrılmanın farklı yolları vardır. Opus Dei üyesi her sene yenilemiş olduğu taahhüdü yenilemeyerek Opus Dei ile yolları ayırabilir. Taahhüdü yeniledikten sonra da ayrılmayı talep eden bir mektup yazabilir. Bu iki yol Opus Dei'den ayrılmak için genellikle başvurulacak yollardır.³⁵²

Teoride ise, manevi yönlendiriciler ve papazlar Opus Dei üyelerinin yüklenmiş olduğu mesajın farkında olmalı ve onlara gerekli manevi yönlendirmelerde bulunmalıdırlar. Aynı şekilde şüpheleri olan üyeler için de danışmanlık görevini üstlenmelidirler.³⁵³

2.10. Yayıldığı ve Etkin olduğu Bölgeler

Opus Dei'nin etkisinin bulunmadığı hiçbir Hristiyan ülkesi yoktur. Opus Dei en az elli devlet olmak üzere varlık alanını genişletmiş ve bu yolla birlikte itikadi, siyasi, kültürel, fikri ve siyasi alanların hepsine sızmıştır.³⁵⁴

Opus Dei gücünü birçok ülkede hissettirirken özellikle İspanya, İtalya, Meksika, Filipinler, Peru, Şili Kolombiya, Venezuela ve Arjantin'de etkin bir şekilde faaliyette bulunmaktadır.³⁵⁵

³⁵¹ Le Tournau, *What is Opus Dei*, s. 85.

³⁵² Whitehouse, *The Secret history of Opus Dei*, s. 62.

³⁵³ Whitehouse, *The Secret history of Opus Dei*, s. 62.

³⁵⁴ WAMY, Uluslararası İslam Gençlik Konseyi, *Çağdaş İnançlar Düşünceler*, (Çeviri: M. Beşir Eryarsoy), Beka Yayınları, İstanbul, 2016, II/117-124.

³⁵⁵ WAMY, II/117-124.

Opus Dei ilk olarak 1958 yılında Afrika'da ilk olarak Kenya'da faaliyet göstermeye başlamıştır. 1965'te Nijerya'da, 1988'de Kamerun'da, 1996'da Uganda'da 1998'de Güney Afrika'da da çalışmalarını sürdürmüştür. Sudan ve Madagaskar'da ise Opus Dei'nin girişimleri sonuçsuz kalmış ve bu ülkelerde varlık gösterememişlerdir.³⁵⁶

Opus Dei uluslararası genişleme planını 1930'lu yıllarda planlamış ama İspanya İç Savaşının başlamasıyla birlikte bu planını ertelemek zorunda kalmıştı.³⁵⁷ Opus Dei'nin Ülkelerdeki Çalışmaya şu tarihlerde başlamıştır: Portekiz, İtalya ve İngiltere, 1946'da, Fransa ve İrlanda 1947'de, Meksika ve ABD 1949'da, Şili ve Arjantin 1950'de, Kolombiya ve Venezuela 1951'de, Almanya'da 1952'de, Guatemala ve Peru 1953'te, Ekvador'da 1954'te, Uruguay ve İsviçre 1956'da, Brezilya, Avusturya ve Kanada 1957'de, Japonya ve El Salvador 1958'de, Kosta Rika 1959'da, Hollanda 1960'da, Paraguay 1962'de, Avustralya 1963'te, Filipinler 1964'te, Belçika ve Nijerya 1965'te, Porto Riko 1969'da, Bolivya 1978'de, Kongo, Fildişi Sahili ve Honduras 1980'de, Hong Kong 1981'de, Singapur 1982'de, Trinidad ve Tobago 1983'te, İsviçre 1984'te, Tayvan 1985'te, Finlandiya 1987'de, Kamerun ve Dominik Cumhuriyeti 1988'de, Makao, Yeni Zelanda ve Polonya 1989'da, Macaristan ve Çek Cumhuriyeti 1990'da, Nikaragua 1992'de, Hindistan ve İsrail 1993'te, Litvanya 1994'te, Estonya, Slovakya, Lübnan, Panama 1996'da, Kazakistan 1997'de, Güney Amerika 1998.³⁵⁸

Opus Dei'nin üye sayısı günümüzde yaklaşık 79.000 civarındadır. Bunların yarısı İspanya vatandaşı diğer yarısı ise 78 ülkedendir. Opus Dei dünyanın çeşitli yerlerinde 700'den fazla olmak üzere ilkokul, lise, enstitü, kültür merkezi ve öğrenci yurduna sahiptir. Bunların 497'si üniversite ve meslek yüksek okul düzeyindedir.³⁵⁹

Opus Dei'nin başlıca okulları şu şekildedir: ³⁶⁰

PAREF Southridge School, Muntinlupa, Filipinler

PAREF Woodrose School, Muntinlupa, Filipinler

PAREF Springdale School, Cebu City, Filipinler

PAREF Westbridge School, Iloilo City, Filipinler

PAREF Rosehill School, Antipolo, Filipinler

PAREF Northfield School, Quezon City, Filipinler

³⁵⁶ Whitehouse, *The Secret history of Opus Dei*, s. 72.

³⁵⁷ Allen, *Opus Dei*, s. 39.

³⁵⁸ Friedlander, *Opus Dei Nedir?*, s. 276.

³⁵⁹ WAMY, II/117-124.

³⁶⁰ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 71.

PAREF Southcrest School, Cebu City, Filipinler

Rosevale School, Cayagan de Oro, Filipinler

Opus Dei'nin ilişkili veya işlettiği üniversiteler:³⁶¹

University of Navarra, Pamplona, İspanya

IESE Business School, Barcelona, İspanya

Universidad Internacional de Catalunya UIC, Barcelona, İspanya

Pontifical University of the Holy Cross, Rome, İtalya

Universita Campus Bio-Medico, Rome, İtalya

Universidad Austral, Buenos Aires, Arjantin

IAE Business School, Buenos Aires, Arjantin

Universidad de Montevideo, Montevideo, Uruguay

Centro de Extensao Universitaria, Sao Paulo, Brezilya

ISE- Instituto Superior da Empresa, Sao Paulo, Brezilya

Universty of the Andes, Santiago, Şili

Universidad de La Sabana, Chia, Kolombiya

Universidad Panamericana, Meksika

Universidad Bonaterra, Aguascalientes, Meksika

Instituto Panamericano de Alta Direccion de Empresa

Mexico D.F., Meksika

Strathmore University, Nairobi, Kenya

Lexington College, Chicago, ABD

University of Piura, Piura, Peru

PAD: Escula de Alta Direccion de la Universidad de Piura, Lima, Peru

Universidad Monteavila, Caracas, Venezuela

University of Asia and the Pacific, Pasig City, Filipinler

Opus Dei'nin kendisine ait veya işlettiği bir yayınevi bulunmamaktadır. Bununla birlikte Opus Dei ile ilgili eserler yayınlayan yayınlar şunlardır:³⁶²

Scepter Publishers

Quadrante, Sao Paulo, Brezilya

Sinagtala Publishers, Inc., Makati City, Filipinler

³⁶¹ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, ss. 71-72.

³⁶² Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 72.

Örgüt 52 radyo istasyonuna, 694 periyodik yayına, 38 haber ajansına, 12 sinema yapım ve dağıtım şirketine, 13 bankaya şirketlere, 38 haber ajansına, fabrikalara ve birçok taşınmaz mala sahiptir.³⁶³

Opus Dei, İspanya’da bulunan Yüksek Bilimsel Araştırmalar Meclisi’ne tamamen egemen olmuş durumdadır.³⁶⁴

Sadece İspanya’da 21 öğrenci yurduna sahip olup bunları doğrudan idare etmektedir.³⁶⁵

2.11. Temel Düşünce ve İnançları

Opus Dei’nin temel amacı dini hedeflerdir. Bunun içi Katolik inancına göre eğitim, ekonomi ve politika yoluyla Hristiyanlığı yüceltmeye çalışır. Örgütün faaliyet alanı din adamlarıyla sınırlı kalmayıp din adamı olmayanları da kapsamaktadır. Örgüt erkek ve kadınların yanında özellikle gençlere önem vermektedir.³⁶⁶

Örgüt üyelerinden güzel bir rol model olmalarını beklediği gibi onlardan örgütün sırlarını açığa çıkarmamayı ve gizlilik esaslarına uymalarını kontrol eder.³⁶⁷

Opus Dei’nin kendi ifadesine göre amacı, üyelerini sanki onları yeniden canlandırmak istermişçesine iffet, güzel ahlak, ciddiyet ve zahitliğe dayalı bir eğitimden geçirmektir.³⁶⁸

Örgütlenme; bu cemaate katılabilmek için önemli ilkeler mevcuttur. Cemaate dahil olduktan sonraki kurallara uymak ve diğer üyelerle olan ilişkilere dikkat etmek gerekir. Bu cemaatten istifa ederken bile bu gelişigüzel değil, bu cemaatin ilkeleri doğrultusunda hareket edilmelidir. Cemaatteki iş dağılımı veya yapmış olduğu hataları söylerken oldukça objektif bir tavır takınılır.³⁶⁹

Örgütlenme, dini ve ruhi yönlerle modern uygarlığın sunmuş olduğu incelikli hedefleri, ilkeleri, yöntemleri ve mali kaynaklarının da bulunduğu araçlardan faydalanma arasında tam bir uyum sağlamayı amaçlayan ve birbirini tamamlayan bir çalışmadır. Opus Dei, General Franco’nun iktidara gelmesiyle birlikte onların da desteğini alarak ve nüfuzunu arttırmıştır.³⁷⁰

³⁶³ WAMY, II/117-124.

³⁶⁴ WAMY, II/117-124.

³⁶⁵ WAMY, II/117-124.

³⁶⁶ WAMY, II/117-124.

³⁶⁷ WAMY, II/117-124.

³⁶⁸ WAMY, II/117-124.

³⁶⁹ WAMY, II/117-124.

³⁷⁰ WAMY, II/117-124.

Bu örgütün hedeflerine bakıldığında vermiş olduğu izlenim maslahatı açısından Katolik inancının bir mafyası görüntüsünü vermektedir. Çünkü bu örgüt özelde İspanya, genelde ise dünya devletlerinde ekonomik ve siyasal bir egemenliğe sahiptir. Örgüt, dünyadaki çok uluslu, sanayi ve iktisadi imparatorluk şekillerinin en ileri ve modern şeklini andıran sınaî ve iktisadi bir imparatorluk inşa etmiştir.³⁷¹

Opus Dei örgütü sol liberal masonik hareketlerin karşısında karalılıkla durmaya gayret gösterir.³⁷²

Opus Dei'de üye olmak isteyen bir kişi Rabbin iradesine boyun eğmekle sorumludur. Onlara göre ise Rabbin iradesi kişinin bu örgüte katılması demektir. Örgütün manevi atmosferini altı ay tecrübe eden aday resmi olarak kabul edilir. Örgüte katıldıktan sonra altı ay geçtikten sonra kesin adaylık isteyen kişinin üyeliğinin daha da pekiştirilmesi adına ihlas ve vefa toplantısı düzenlenir. Bu örgütte bulunduğu süre boyunca kendisine üstünde değerli bir taş bulunan yüzük verilir.³⁷³

Örgüt'ün iddiasına göre Mesih Kudüs'e eşeğin sırtında girmiştir. Bundan dolayı Opus Dei üyeleri kendileri için eşeği sembol edinirler. Escriva'nın dualarından bir tanesi de Rabbine hitaben dile getirdiği "*Ben senin uyuz eşeğinin sözüdür.*" sözüdür.³⁷⁴

Opus Dei'nin ürperten bazı kuralları vardır. Bunlar:³⁷⁵

- Sadece soğuk duş alıyorlar.
- Örgüt içinde doğum kontrol hapı kullanmak kesinlikle yasak, kullanalar üst yetkililere bildirilmektedir.
- Cinsel yaşamlarını kendilerine atanılmış olan danışman rahiplere anlatmak zorundalar.
- Örgüt üyesi olduklarını açıklayamazlar.
- Arkadaşlarını sadece örgüt içinden seçebiliyorlar.
- Opus Dei üyesi olmayanlarla hiçbir şekilde arkadaşlık edemezler. Arkadaşlarından da örgüte üye olmaya niyeti olmayanlarla iletişimi kesmelidir.
- Eşin uygulamış olduğu şiddet göz ardı edilmektedir.
- Her yıl üç tanıdığını Opus Dei üyesi yapmaya çalışmalıdır.
- Kadınların pantolon giymesi yasaktır.

³⁷¹ WAMY, II/117-124.

³⁷² WAMY, II/117-124.

³⁷³ WAMY, II/117-124.

³⁷⁴ WAMY, II/117-124.

³⁷⁵ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, ss. 162-163.

- Üyenin bacak bacak üstüne atması yasaklanmıştır.
- Kitap okumaları yasak
- Her ay örgüte 400 Euro veriyorlar.

2.12. Opus Dei ve Fetö

Opus Dei, Katolik inancını besleyen Hristiyan bir tarikattır. Opus Dei'yi diğer dini oluşumlardan ayıran en önemli özellik dünyevi işlerle de çok fazla ilgilenmeleridir. Bu kendi halinde görünmeye çalışan küçük tarikat İspanya İç Savaşı'nda General Franco'yu desteklemiş ve Franco ile yaptığı anlaşma sayesinde devleti zamanla ele geçirmeye başlamıştır. Franco, Opus Dei'ye önce ekonomi ve dış politika, ilerleyen zamanlarda ise eğitimin kapılarını sonuna kadar açmıştır. Tarikat bu durumu kullanarak okullar ve yurtlar açmış, ilerleyen süreçte eğitim sektöründe tamamen hâkim bir konuma ulaşmışlardır. Burada yetişen öğrenciler yetişkinliklerinde liderlerinden gelmiş olan emirleri hiç sorgulamaksızın yerine getiren fertlere dönüşmüşlerdir.³⁷⁶

General Franco'nun desteğini alarak önce İspanya'da hüküm süren Opus Dei tarikatı böylece ekonomiden kitle iletişim araçlarına, sanayi, finans, bilim politika, eğitim gibi tüm önemli sektörlerde önemli mevkilere yerleşmeye başlamışlardır. Tarikat, Soğuk Savaş döneminde artık İspanya ile sınırlı kalmayan tüm dünyaya yayılan stratejisi izlemiştir. Karargâhını İspanya'nın ücra bir köşesinden Vatikan'ın yanındaki Roma'ya taşıyan tarikat lideri Escriva, önce İngiltere ve Fransa'ya, oradan ABD, Meksika ve Güney Amerika'ya ve nihayet Kenya, Afrika, Japonya derken hareketi bütün Asya'ya sıçramıştır.³⁷⁷

Opus Dei'nin bu stratejisi başka oluşumlarda karşımıza çıkmaktadır. Nitekim FETÖ de bunlardan biridir. Amaçlarına hizmet edebilecek insan kaynağı noktasında FETÖ ile Opus Dei hareketleri benzerlik göstermektedir. FETÖ'nün, önemli özelliklerinden birisi din, ideoloji ve ahlak gibi konularla ilgili eylem ve söylemlerinin içinde bulunulan duruma ve şartlara göre değişiklik göstermesidir.³⁷⁸

Opus Dei'nin kriz ve kaos dönemlerinden sonuna kadar yararlanarak kendine alan açması gibi FETÖ de Türkiye'de ortaya çıkan dini ve siyasi kriz ve kaos ortamlarından yararlanmış bir taraftan devlete sızma yolunda hızla ilerlerken, diğer

³⁷⁶ Pancar, Cavit, FETÖ'nün Taklit Ettiği Hristiyan Tarikatı ve Bağlantısı, (Erişim: 25.12.2020), <https://www.youtube.com/watch?v=n-W4-OEvPHU>.

³⁷⁷ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 171.

³⁷⁸ Aksoy, Tefik, "FETÖ'nün Uluslararası Kodları Cemaatten Terör Örgütlüğüne" *Eskiye Anadolü İlahiyat Akademisi Araştırma Dergisi Eskiye* 2017, (34) ss. 233-236.

yandan dünya ölçeğinde küresel bir güç haline dönüşmüştür. Örneğin kendisini Nurculuk hareketi içinde konumlandırmış olan Fethullah Gülen, 1971 askeri muhtırasından hemen sonra başta Nurcu hareket olup gerek mevcut siyasi yönetim gerek askeri mekanizmalarıyla sorunlu görünen dini gruplarla arasına mesafe koymuştur. Bunun devamında da asıl amacının siyasi olmadığını ima etmiş ve farklı bir yapılanmaya yönelmiştir. Benzer bir şekilde 1980 askeri darbesinin yarattığı kaos ortamında da Gülen, darbeyi gerçekleştirenlere selam durmuş darbeyi en az zararla hatta kârlı bir şekilde atlatıp hareketinin güçlenmesini sürdürmüştür. 28 Şubat süreci diye bilinen dönemde ise Gülen, kendi hareketine alan açabilmek için o dönemin dindar başbakanı olan Necmettin Erbakan'ı post modern darbe yoluyla yönetimden uzaklaştıran ve dindarlara zulmeden hegemonik askeri, bürokratik ve siyasi güçlere destek vermiştir. Bu dönemde Fetö lideri Gülen, hareketinin gelişimi önünde duran en büyük engel olarak telakki ettiği İmam-Hatip Liselerinin ilk olarak mezunlarına üniversiteye girişte uygulanan kat sayı engelinin getirilişine, sonra ise orta kısımlarının kapatılmasına açık bir şekilde destek vermiştir. Hem katsayı engeli hem orta kısımlarının kapatılması İmam-Hatiplerin kapılarına kilit vurulmasına yol açtığı gibi bu süreçte FETÖ yapılanmasına bağlı okullar da hızla artmıştır. Bu şekilde FETÖ, ülkede muazzam bir eğitim ve buna bağlı olarak ekonomik bir güç elde etmiştir. Bunun yanında eğitmiş olduğu öğrenciler arasından devletin bütün stratejik kurumlarında görevlendireceği çok ciddi yetiştirilmiş insan gücüne kavuşmuştur.³⁷⁹

Opus Dei ve Fetö'deki benzerlik gösteren önemli hususlardan birisi de Papa II. Jean Paul'un her iki harekete vermiş olduğu destektir. Opus Dei'yi 1950'de Vatikan'da resmi olarak onaylayan II. Jean Paul, her iki hareketin gelişiminde çok önemli rol oynamıştır. Opus Dei'deki etkinliği hakkında yazar Ferruccio Pinotti "*Opus Dei Segreta/ Gizli Opus Dei*" kitabında şöyle ifade etmiştir:³⁸⁰

Latince "*hizmet işi*" anlamına gelen "*Opera/Opus*" ekonomiden kitle iletişim araçlarına finans, sanayi, politika, araştırma, bilim, sağlık, uluslararası organizasyonlara dek tüm stratejik sektörlerde önemli kazanımlar sağlıyor, muhafazakâr-teknokrat görüşleriyle resmen bir devrim gerçekleştiriyordu. Son yirmi beş yılda elde ettikleri başarı inanılmazdı. Papa II. Jean Paul tarafından güçlü biçimde desteklenen tarikat, bir "*kişilik kültürü*" üzerine kuruluydu.

³⁷⁹ Aydın, Mahmut, Melez ve Senkretik Bir Yapılanma Olarak Fetullahçı Terör Örgütü, *Eskiye Anadolı İlahiyat Akademisi Araştırma Dergisi*, 2017, (34), ss. 75-94.

³⁸⁰ Cerrahoğlu, Nilgün, " FETÖ ve Opus Dei... Uğur Mumcu uyarıyordu " Cumhuriyet Gazetesi, 31.07.2016.

Nilgün cerrahoğlu Fetö-Opus Dei benzerliği üzerine ele aldığı bir dizi yazısında Papa II. Jean Paul'un Fetö hareketindeki rolüne dikkat çekmiş ve şunları aktarmıştır:³⁸¹

Erdoğan'ın cadı avı" diyor dün "Corriere della Sera"daki bir söyleşide Fethullah Gülen, "Benim Hizmet hareketimin küreselleşmesiyle hız kazandı. (Erdoğan) kapıları kültür ve dil festivallerine kapatırken, diğer ülkeler açtılar. Erdoğan, Türk büyükelçilerini başka ülkelerdeki Hizmet okullarını kapatmak için baskıya zorlarken o ülkelerin hükümetleri baskıya boyun eğmedi. Hizmet, Türkiye'de doğdu ama tüm dünyada kucaklandı. ABD, Hizmet'in üyelerine kapılarını açan ülkelere sadece biri. İtalya da Hizmet'e kapı açtı. 1998'de ben Papa II. Jean Paul ile buluştum. Kendisiyle dünya barışının tesisinde dini nasıl olumlu bir araç olarak kullanabileceğimizi konuştuk...

1980'li yılların sonunda Uğur Mumcu, katılmış olduğu bir TV programında Opus Dei'ye dikkat çekmiş ve Türkiye'de de böyle bir oluşumun başladığını dile getirmiştir. Mumcu, Opus Dei'nin din ticaret ve siyaset üçgeni içerisinde geliştiğini ve Batı'da ciddi anlamda yayın organlarına ve televizyon kanallarına egemen olduğunu iddia etmiş ve bunun ülkemizde de başladığını iddia etmiştir.³⁸²

Soğuk savaş döneminde Komünizm karşıtı dernekler kurması her iki grubun da ABD yanında saf tuttuğuna işaret eden önemli bir diğer ortak özelliktir. Nitekim Fethullah Gülen, 1962 yılında Erzurum'da Komünizm ile Mücadele Derneği'nin kuruculuğunu üstlenmiştir. Fethullah Gülen, yayınlarında CIA, FBI gibi kuruluşlara övgüler yağdırmaktan da geri durmamıştır.³⁸³

Kendilerini tanrının hizmetçisi olarak gören Opus Dei ile dünya kamuoyunun ve Türkiye'nin asıl tanışması 2003'te yayımlanan ve tüm dünyada 80 milyonun üzerinde satan "*Da Vinci*" kitabı ile gerçekleşmiştir. Dan Brown yazdıkları ile tüm dikkatleri bu gizemli tarikatın üzerine çekmiştir. Bu tarikat ile ilgili yazılan birkaç eserden biri olan "*Gizli Opus Dei*" kitabında İtalyan yazar Pinotti, Opus Dei hakkında bilinenlerin sadece buz dağının görünen kısmı olduğunu belirtmiştir. İngiliz araştırmacı Michael Walsh ise bu örgütün aslında tanrının işi anlamına gelen "*Opus Dei*" değil "*Octopus Dei*" yani tanrının ahtapotu olarak adlandırılması gerektiğini yazmıştır.³⁸⁴ Walsh bu iddiasıyla Opus Dei'nin bir ahtapot edasıyla her kuruma sızdığını iddia etmiştir.

³⁸¹ Cerrahoğlu, Nilgün, "FETÖ ve Opus Dei... Uğur Mumcu uyarıyordu" Cumhuriyet Gazetesi, 30.07.2016.

³⁸² Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s.173.

³⁸³ Opus Dei Fetö İlişkisi, (Erişim: 25.12.2020), <https://www.youtube.com/watch?v=X0FTM0qYkVM>.

³⁸⁴ Fetö'nün Taklik Ettiği Hristiyan Tarikatı ve Bağlantısı. (Erişim:27.12.2020), <https://www.youtube.com/watch?v=n-W4-OEvPHU>.

Türkiye’de de Opus Dei’nin stratejisini uygulayan Fetö de aynı şekilde yıllarca asıl kimliğini gizleyerek her alana kendi üyelerini yerleştirmiştir. Fethullah Gülen, 1966 yılında İzmir Kestane Pazarı’nda kurduğu tarikatıyla Turgut Özal döneminden başlayarak yurtiçinde özel Anadolu Liseleri ve kolejler açmaya başlamış daha sonra okulları vasıtasıyla bütün dünyaya yayılmıştır. Halen Fetö’nün ilkokul, lise düzeyinde dünya genelinde 500-600 arasında okulu ve onlarca üniversitesi mevcuttur. Birçok gazete, dergi, radyo ve televizyon kanallarına sahiptir. 15 Temmuz 2016 tarihine kadar eğitim, sağlık, emniyet, ordu, sağlık, yasama, yargı gibi birçok kurum Fetö’nün kadrolarının hâkimiyetinde bulunmaktaydı. Opus Dei gibi Fetö’nün de her ülkede bir temsilcisi bulunmaktaydı. Opus Dei’de bu "kardinal" iken Fetö’de bu temsilci "imam"olarak adlandırılmıştır.³⁸⁵

Opus Dei ve Fetö’nün kurucuları siyasi güçlere destek vererek varlıklarını daha da güçlendirmek istemişlerdir. Nasıl ki Opus Dei’nin kurucusu Josemaria Escriva General Franco’yu desteklemişse Fetö lideri Fethullah Gülen de Türkiye’de gerçekleşen 12 Mart, 12 Eylül ve 28 Şubat darbelerinin baş destekçisi olmuştur. Gülen, 12 Eylül darbesini gerçekleştiren Kenan Evren için Sızıntı dergisindeki "Son Karakol" yazısında şunları dile getirmiştir:³⁸⁶

Ne var ki yıllardan beri bin bir saldırıyla rehnedar olmuş bir bünye böyle hemen bir mualece ile iyi edilemeyeceği muhakkaktı. Daha köklü ve daha gönülden bir hareket gerekliydi ki milli bünyeyi kemiren yıllanmış seretanlar bertaraf edilebilsin. Ve işte şimdi binibr ümit ve sevinç içinde bu son diriliş, son karakolun varlık bekasının alameti sayıyor., ümidimizin bittiği yerde Mehmetçiğe bir kere daha selam duruyoruz.

Fethullah Gülen, 31 Ocak 2005 tarihli milliyet gazetesinde Mehmet gündeme verdiği röportajda ise Kenan Evren’in din dersini zorunlu hale getirmesi ile ilgili şöyle demiştir: "Bu iş, öyle büyüktür ki doğrusunu Allah bilir – hiç sevabı olmasa da bu icraatı ona yeter, Evren cennete gidebilir." ³⁸⁷

İslam dinin beş esasından biri olan "neslin korunması" ilkesi ile çelişen Fetö hizmet adına evlenmemenin daha faziletli olduğunu böylece kişinin daha çok hizmet edeceğini iddia etmiştir. Fetö hizmete engel olarak görmüş olduğu evlilik kurumu ile

³⁸⁵ Fetö’nün Taklik Ettiği Hristiyan Tarikatı ve Bağlantısı. (Erişim:27.12.2020), <https://www.youtube.com/watch?v=n-W4-OEvPHU>.

³⁸⁶ Fetullah Gülen Kenan Evren cennetlik, (Erişim: 27.12.2020), <https://www.youtube.com/watch?v=gPQCpFfMZ18>.

³⁸⁷ Fethullah Gülen ve 1980 Darbesi, (Erişim: 27.12.2020), <http://fetogercekleri.com/darbeler/fethullah-gulen-ve-1980-darbesi>.

akıllara bir kez daha Opus Dei tarikatını getirmektedir. Opus Dei'deki bütün üyeler hizmete farklı seviyelerde destek verseler de kendilerini eşek olarak sembolize etmişlerdir.

Opus Dei tarikatında birinci grup olarak adlandırılan "Numerary" üyeler hiç evlenmezler. Daimî olarak Opus Dei evlerinde yaşamaktadırlar. İhtiyaçları dışındaki bütün kazançlarını tarikata bağışlamaktadırlar. Gülen Cemâati'nde ise "İmam" ve "İmame" olarak kabul edilen abi ve abla üyeler de hiç evlenmemekteydiler. Tarikat evlerinde yaşamlarını sürdürüp, tarikata hizmet etmekteydiler. Evdeki tüm otorite onların ellerindeydi. Yedi kişilik istişare grupları, kıta, ülke ve bölge sorumluları bu abi ve abla üyeler arasından seçilmekteydi. Opus Dei'deki ikinci grup "Superanumerary" olarak adlandırılmaktadır. Bunlar tarikatın tam üyesidirler. Fakat bu grup evlenebilmektedir. Bu grup kendi evlerinde yaşamaktadırlar ve tarikata aylık ödemektedirler. Gülen Cemâati'nde ise bu gruba benzer, "*Şakirt ve Şakirde*" olarak adlandırılan ve cemâat içinde yetişip evlenenlerden oluşmaktadırlar. Bu grup cemâate tam üyedirler. Fakat maaşlarından belli bir yüzdelik kısmı aylık olarak cemâate ödemekteydiler. Opus Dei'deki üçüncü tip üyelere ise "cooperator" denilmektedir. Tarikatın eğitim ve gönüllü yardım kuruluşlarında yer almaktadırlar. Gülen Cemâati'nde ise bu grubun karşılığı olarak "himmet" adı altında yardımda bulunan ağırlıktaki üyeler ve destekçiler bulunmaktaydı.³⁸⁸

Görüldüğü üzere Fetö/Pyd yapılanmasında Opus Dei ile benzerlik gösteren birçok ortak nokta bulunmaktadır. Yıllardan bu yana gizli bir şekilde varlığını devam ettirmiş, her kuruma üyelerini sızdırmış, tıpkı Opus Dei gibi devlet içinde devlet kurma fikrini amaçlamıştır. 15 Temmuz 2016'da darbe girişiminde bulunarak bu fikrini hayata geçirmeyi düşünmüş fakat bunu gerçekleştirememiştir.

³⁸⁸ Karaman, Nazif, "Fetö Hıristiyan Tarikatlar Gibi" *Sabah Gazetesi*, 3.10.2015

III. BÖLÜM

MOON VE OPUS DEİ TARİKATLARI ARASINDAKİ BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR

3.1. Yeni Dini Hareketler

"Yeni dini hareketler" kavramı kimi zaman yeni dini organizasyonlar, alternatif dini hareketler, marjinal hareketler veya -olumsuz ve aşağılayıcı anlam atfetmek için- kült terimleri kullanılarak ifade edilen ve ayırım yapılması oldukça zor olan dini yapıların kimliğini belirginleştirmek için kullanılmaktadır. Yeni dini hareketler, 1960'larda Batı'da ortaya çıkmış, 1970'li yıllarda önem kazanmış ve 1980'lerde durağanlaşmasına karşın son yıllarda tekrar yükselen maneviyat arayışlarını ifade etmek için sosyal bilimciler tarafından kullanılan bir kavramdır.³⁸⁹

Bu hareketleri tanımlamada ele alınan kavramlara bakıldığında özellikle dikkat çekici yönü bu kavramların "yeni" ve "dini" kelimelerinden kaynaklanmış olduklarını görürüz. Bir dinamizm ve akışı andıran 'hareket' kelimesi ise var olan düzene karşı olmak ve yeni bir oluşum içine girmeyi amaçladıklarını ifade eder.³⁹⁰ Burada kullanılan 'dini' ifadesi farklı şekillerde yorumlanmaktadır. Bazı kesimler, oluşan bu hareketleri alışılmışın dışında olmaları ve amaçlarının saptanamadığı için olumsuz değerlendirmeye tabi tutarlar. Bazı kesimler ise bu hareketlere olumlu bir yaklaşım sergileyerek bu hareketlerin insanın dini yaşantısını yeniden düzenlediğini ifade ederler.³⁹¹

Diğer taraftan "dini" ifadesi geniş halk kitleleri tarafından meşruiyet kaynağı olarak algılanabilir. Bir hareketin veya oluşumun bünyesinde "dini" ifadesini bulundurması ve eyleme olağanüstü bir referansın kaynak olarak gösterilmesi, bu hareketin inanç sisteminin belirgin bir şekilde ortaya konulmasını ve kabul edilebilirliğini de beraberinde getirir.³⁹² Bu hareketler üzerine birçok soru sorulması ve konuyu bütün olarak değerlendirecek olursak, grupların muhalif yapısı, dinamizmi, yeniliğinden kaynaklanan cazibesi, doğaüstü güçleri kaynak göstermesi ve belirsizliğin dikkatleri üzerlerine çekmesinde en büyük etkenler olduğunu söylememiz mümkündür. Her ne kadar yeni olarak kurulsalar da aslında bu grupların pek çoğu önceki kuşakların

³⁸⁹ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, s. 9.

³⁹⁰ Lofland, J.- J. T. Richardson, *Religious Movement Organizations: Elemental Forms and Dynamics*, Research in Social Movements, vol. 7, Jai Press, Greenwich 1984, s. 30.

³⁹¹ Baker, George, "Language and Mind in the Study of New Religious Movements", *Understanding the New Religion*, ed. J. Needleman ve G. Baker, Seabury Press, New York 1978, ss. 286-288; Beckford, James A. "New Religions", *The Encyclopedia of Religion*, ed. Mircea Eliade, vol. 10, The Macmillan Publishing Company, New York 1987, s. 390.

³⁹² Lofland, John, - J. T. Richardson, *Religious Movement Organizations: Elemental Forms and Dynamics*, s. 30.

keşfettiği kültürel konuların aktarımı ³⁹³ ve yeniden kombinasyonlarından oluşmaktadırlar. Bu kategoride yer alan grupları bazı yönlerden "yeni" olarak vasıflandırmak da hatalı olabilir. Buradaki "yeni" ifadesinde kasıt geleneksel ve yaygın oluşumlardan ayrı olarak oluşan hareketin onlardan farklı ve belirleyici unsurlarını ele alınarak kullanıldığı da göz ardı edilmemelidir. Bu farklılıklar ise yeni ve eski organizasyonlar dışında farklı bakış açılarını, geliştirdikleri ritüelleri ve yeni(dini) tecrübeleri kapsamaktadır.³⁹⁴

Teknolojik ilerlemeler, hukuk, ekonomi, tıp ve tedavi alanındaki gelişimler ve küresel ölçekte vuku bulan örgütlenmeler yeni dini hareketlerin aykırı bir profile bürünmesine sebep olmuştur. Özellikle ilk ortaya çıktıkları zaman bu gruplar askeri, eğitim ve ekonomik kurumlarından herhangi bir tepki ile karşı karşıya kalmamıştır. Ancak 1978'de Guayana'da Jim Jones'un toplu intiharıyla birlikte olumsuz eleştiriler ve yorumlar yapılmaya başlanmıştır. Robert Wuthnow'un *The Restructuring of American Religion* adlı eser ile birlikte bu gruplara yönelik eleştiri ve tartışmalar ön plana çıkmıştır. Wuthnow bu eserinde Amerikan toplumunda ortaya çıkan dini yapılara ilişkin tartışmalara odaklanmış ve dikkatleri yeni oluşumlar üzerine çekmiştir.³⁹⁵ Bu hareketleri tartışma zeminine sürükleyen bir diğer olay ise 1978'de gerçekleşen toplu intihar eyleminin bir çeşit beyin yıkama faaliyeti olduğu iddiasıdır. Bu iddia üzerine açılan davada intihar eyleminin bir beyin yıkama faaliyeti olduğuna dair bilimsel bir şekilde kanıtlanmadığından, söz konusu gruplar ile ilgili olumsuz eleştiriler bir süre geri planda durmuştur. Fakat Order of the Solar Temple (1994), the Heaven's Gate (1997) ve Aum Shinri-kyo (1995) grupları ve Waco'da (1993) kamu tarafınca suç olarak kabul edilen kitle ölümlerinin gerçekleşmesi bu hareketler ile ilgili yapılan araştırma ve tartışmalara hız kazandırmıştır.³⁹⁶ Her ne kadar birçok yönden eleştiriye tabi tutulsalar

³⁹³ Melton, J. Gordon, *Encyclopedic Handbook of Cults in America*, Garland Publishing, New York 1986, s. 3.

³⁹⁴ O'dea, Thomas F.- J. O. Aviad, *The Sociology of Religion*, Prentice-Hall Publishing, New Jersey 1983, s. 81.

³⁹⁵ Robbins Thomas, "Quo Vadis' the Scientific Study of New Religious Movements?", *Journal for the Scientific Study of Religion*, 2000/39(4), s. 515-523; (Erişim:20.05.2020), <https://www.jstor.org/stable/1388084>.

³⁹⁶ Possamai, Adam, - M. Lee, "New Religious Movements and The Fear of Crime", *Journal of Contemporary Religion*, 2004/19(3), s. 337-352, (Erişim: 20.05.2020), https://www.researchgate.net/publication/248981635_New_religious_movements_and_the_fear_of_crime.

da yeni dini hareketler, önceki zamanlarda ortaya çıkan hareketlere kıyasla günümüzde kendilerini tanımlarken ve kendilerini meşru bir zemine oturtmaya çalışırken daha bilinçli bir tavır sergilemişlerdir. Yani sonradan ortaya çıkan bu yeni dini hareketler varlıklarını ortaya koyarken, faaliyetlerini sürdürürken ve kitlelere karşı daha etkin bir yöntem, dil, söylem ve mevcut imkânları kullanmaktadırlar.

3.1.1.Yeni Dinî Hareketlerin Temel Özellikleri

Bir sosyal hareket ya da sosyal grup incelenmeye tabi tutulduğu zaman hareketin oluşumu, kurumsallaşma, liderlik, grubun veya hareketin geçirdiği dönüşümler, parçalanma ve yeni grupların veya hareketlerin çıkışı gibi olgulara dikkat edilmesi gerekir. Gerek tarihsel büyük ölçekli dinler gerekse küçük ölçekli yeni dini hareketlere bir bütün olarak bakıldığı zaman benzer yönlerinin olduğunu, benzer süreçlerden geçtiğini görmek mümkündür.³⁹⁷

Yeni dini hareketlerin genel özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür:³⁹⁸

1. Toplumdaki genel din anlayışına ve eski dini harekete karşı çıkarlar.
2. Üyelerini, kendi norm ve kimliklerinin empoze edildiği toplumsal eğitim sürecine tabi tutarlar.
3. Kendilerine ait olan ahlaki değerler vardır ve üyelerinin birbiri ile olan iletişimi normatif bir şekilde devam eder.
4. Dine akli yaklaşımı yasaklayarak sezgisel düşüncüyü önemserler.
5. Hareketin karizmatik bir lideri vardır. Lidere şartsız itaat vardır, hareketin ilke ve politikalarına karşı şüphe bile duyulamaz.
6. "Millenium"yani kıyamet gerçekleşmeden önce barış ve selametın hüküm süreceğı bin yıllık bir devrin vurgusu yapılır.
7. Harekete taraftar kazanmak için üyeler aynı zamanda birer misyonerdirlir.

3.1.2.Yeni Dini Hareketlerin Üç Temel Ögesi: İnanç, İbadet ve Cemaat

Dini hareketler bir lider çevresinde gelişir. Hareketin lideri ya kurulu düzene karşıdır ya da içinde bulunduğu düzenin bazı yorum ve uygulamalarını reddeder.

³⁹⁷ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, ss. 12-13.

³⁹⁸ Kirman, M. Ali, "Batıda Ortaya Çıkan Yeni Dini Hareketlerin Bazı Özellikleri ve Toplumsal Tabanları". *Dini Araştırmalar*, 1999/2(4), 223-233.(Erişim: 18.05.2020)
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/da/issue/4441/61196>.

Böylece kendi hareketin kuruluşunu başlatmış olmaktadır. Bu hareket bazen bir din, mezhep veya tarikat olarak teşekkül eder. Her hareketin mutlaka öngördüğü inanç esasları vardır. Din bilimcilerin genel yaklaşımına göre bir hareketin din olarak kabul edilebilmesi için kendisine ait inanç, ibadetler ve cemaat sistemi olmalıdır. Bu üç temel unsur bir din için mutlak surette şarttır. Ortaya çıkan yeni dini hareketin inanç sistemi ayrıldığı ana inançlarla benzerlik gösterir sadece bazı kısımlarda farklılık gösterir. Yeni dini hareketlerin benzerlik gösteren en önemli inanç konusu ahir zamanda yaşadığı düşünülen ve kıyametin yaklaştığı dönemde insanlığı kurtaracağına inanılan Mesih inancıdır. Hareketin üyeleri kendi liderleri Mesih olmasa bile Tanrı'dan vahiy aldıklarına inanmaktadırlar. Söz gelimi Hristiyanlıkta bir kişinin vahiy aldığı ve peygamber olduğu olağan karşılanır. Ancak Mesihlik peygamberliğin de üzerinde bir konum olarak düşünüldüğünden, Mesih olduğunu iddia eden kişiye sadece hareketin üyeleri inanır. Hiçbir şekilde zorla inancını dayatmayan bu dini hareketler arka planda bağlı olduğu ana dinin izlerini taşımaktadır. Örneğin Hinduizm ile meditasyon veya çeşitli yoga teknikleriyle tanışan kişiler zamanla Hint dini felsefesine de giriş yapar. Başka bir örnek daha vermek gerekirse Moonculuk herkese kutsanmış nikah törenleri ile kapılarını açarken bir süre harekete dâhil olan kimseye Kitabı Mukaddes'ten telkinlerde bulunurlar.³⁹⁹

Dini hareketlerin belirli ritüelleri yani ayinleri vardır. Bu ayinlerin en önemli özellikleri grup üyelerini bir araya getirmesi, grubun tarihini hatırlatması ve gruba aidiyet bilincinin oluşturulmasıdır. Bünyesinde ibadet bulunmayan bir dini hareketten söz edilemez. Basitçe el kaldırıp dua etmek veya yoga yapmak da birer ibadettir. Dinde var olan bir diğer önemli öge ise cemaattir. Din sadece liderin tanrı ile olan irtibatını düzenlemez, aynı zamanda müminin diğer inan kişilerle olan ilişkilerini de düzenler. Bir dini ayakta durabilmesi için ibadetler ne kadar önemli ise cemaat de bir o kadar önemlidir. Hareketin üyeleri dayanışma içinde olmalıdır. Bazı liderler cemaatlerini kurarken özel stratejiler geliştirirler. Bir yandan toplumda yüksek statüye sahip insanlara ulaşip onların yardımından faydalanırlar bir yandan ise toplum tarafından

³⁹⁹ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, ss. 13-14.

dışlanmış uyuşturucu v.b. maddeler kullanan kimseler ve yardıma muhtaç insanları kendi cemaatlerine katmaya çalışırlar.⁴⁰⁰

3.2. Moonculuk ve Opus Dei'de Liderlik Anlayışı

Dini hareketler genellikle bir lider çevresinde gelişir. Hareketin merkezinde lider, lidere yakın olan hareket mensupları ve bunu uzak bağlilar takip eder. Hareketin en dışında ise bu harekete sempati duyanlar yer alır. Bunlar henüz cemaatin bir üyesi değildirler ve cemaat de de farklı yollarla onları kendi cemaatlerine kazandırmak isterler.⁴⁰¹

Lider kimse kendisinde olağanüstü haller meydana geldiğini veya Tanrı tarafından seçilmiş bir insan olduğunu iddia eden kimsedir. Bu kişi kendisine inanan ve etrafını etkileme gücüne sahip sıra dışı biridir. Sosyal bilimciler tarafından bu kimseler Karizmatik lider olarak tanımlanır. Bunlar otoriter bir yapı ile grubu idare ederler. Ele aldığımız Moon ve Opus Dei tarikatlarında da durum böyledir. Her ikisi de Tanrıdan mesaj aldığını iddia etmiştir. Moon tarikatının kurucusu olan Sun Myung Moon, kendisini bir peygamber olarak görür ve grubu üst düzey bir şekilde yönetir. Opus Dei'in kurucusu Josemaria Escriva ise Katolik Kilisesi'nde bir rahip olarak görev yapmıştır.

3.2.1. Moonculuk ve Opus Dei'de Mesih İnancı

"Mesîh"kelimesinin aslı Ârâmîce'de"*meşîha*", İbrânîce'de "*mâşîah*"dır. Sâmi dillerinde ortak olan kelimenin fiil kökü Arapça'da "*meseha*", Asur dilinde "*maşâhu*", Ârâmîce ve İbrânîce'de "*mâşâh*"olup "*el sürmek, yağ sürmek, elle sıvazlamak, boyutunu anlamak için eli bir şeyin üzerine koymak, yağla mesh etmek*" anlamlarına gelmektedir. Mesîh terim olarak "*yağ sürülmüş, dinî bir görevle vazifelendirilmiş, yani yağla mesh etmek suretiyle bir işe hasredilmiş, dinî bir görevi ifaya elverişli hale getirilmiş, Tanrı'nın bir görev vermek suretiyle üzere el koyduğu kişi*"manalarına gelmektedir. Mesih kelimesi Grekçe'yechristos, Latince'yeise christusolarak geçmiştir.⁴⁰²

⁴⁰⁰ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, ss. 14-15.

⁴⁰¹ Demirci, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, ss. 15-16.

⁴⁰² Waardenburg, Jacques , "*Mesîh*", *DİA*, Ankara 2004, XXIX/ 306-309.

Moonculuk ve Opus dei tarikatlarında Mesih inancının önemli bir yeri vardır. Moonculuğun Hristiyanlık kaynaklı bir tarikat olması ve Opus Dei tarikatı da direkt bir Hristiyan tarikatı olduğu için her iki tarikatın Mesih inancı Hristiyanlıktaki Mesih inancı ile örtüşmektedir.

Bu noktada Hristiyanlık'daki Mesih inancını izah etmekte fayda var. Yahudilerden alınan Mesihlik mirası Hristiyanlıkta farklı bir şekilde tezahür etmektedir. Yahudiler Tevrat'taki Mesih vasıflarına göre Mesih'in sadece Yahudileri değil bütün insanları kurtaracağı ifadeleri Yahudileri hayal kırıklığına uğratmış ve onlar bundan dolayı İsa peygamberi çarmıha germişlerdir. Hristiyanların iddiasına göre İsa peygamber ölümünden 3 gün sonra taraftarlarına hitap ettikten sonra babasının yani Tanrı'nın sağ tarafına oturmuştur.⁴⁰³ Mesih ilk gelişiyle birlikte başlattığı krallığı tamamlamak üzere bir kez daha gelecek ve insanları yargılayacaktır. İsa, hem mesihî beklentilerin kendisinde gerçekleştiği kişi hem de ikinci gelişi ile kurtuluşu tamamlayacak olan tanrısal kurtarıcıdır.⁴⁰⁴

Dolayısıyla Hristiyan inancının temelinde Mesih'in, yani İsa'nın iki kez dünyaya gelişi vardır. Birinci gelişinde hakarete, ihanete uğramış ve görevini yerine getirmede başarısız olmuştur. Dünya varlığının son bulacağı zamanda ise ikinci kez gelerek, başarıya ulaşarak görevini tamamlayacaktır. Hristiyanlarca Hazreti İsa'nın dünyaya tekrar gelişinden önce ise ona düşman olan "Deccal" ortaya çıkacaktır. İsa, Mesih olarak geri zaman, ölümlerin dirileceğine ve Bin Yıllık Tanrı Krallığı'nı kurarak tüm düşmanlar bertaraf edilinceye kadar hüküm süreceğine inanılmaktadır.⁴⁰⁵ Opus Dei'deki Mesih inancı da Hristiyanlık'daki genel Mesih inancı ile örtüşmektedir.

Moonculuk'daki inanişaya göre Mesih inancı genel Hristiyan Mesih inancından farklılık göstermektedir. Şöyle ki Tanrı, Âdem ve Havva'yı kendi krallığını oluşturması için yeryüzüne göndermiş ancak Havva'nın yaşamış olduğu yasak ilişkiden dolayı bu gerçekleşmemiştir. Tanrı daha sonra İsa'yı göndermiş ancak o da çarmıha gerilerek Tanrı'nın amaçladığı mükemmel Âdem ve Âdem'in evleneceği mükemmel Havva

⁴⁰³ Evren, Gürbüz "Yahudilerde, Hristiyanlar ve Müslümanlarda Mesih ve Mehdi Öğretisi" *Evrensel Bakış Açısı*, s. 143-147. (Erişim: 07.06.2020).<https://docplayer.biz.tr/58816088-Yahudilerde-hristiyanlarda-muslumanlarda-mesih-ve-mehdi-ogretisi.html>.

⁴⁰⁴ Aygün, Fadıl, "Geleceğe Dönük Kurtarıcı Beklentisinin Apokaliptik Temelleri: Mesih/Mehdi Tasavvuruna İlişkin Bir Analiz", *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2002, 6/2, ss.225-259.

⁴⁰⁵ Gürbüz, Evren, *Yahudilerde, Hristiyanlar ve Müslümanlarda Mesih ve Mehdi Öğretisi*, ss.143-147.

konumunu oluşturmamıştır. Moon'un iddiasına göre Tanrı kendisini bu görev ile görevlendirmiştir. Kendisini mükemmel Âdem eşi Hak Ja Han'ı ise mükemmel Havva konumunda görmektedir. Böylece Moon beklenen Mesih konumunda olduğunu iddia etmiştir.

3.3.Moonculuk ve Opus Dei'de İbadet Anlayışı

Her dini oluşumun kendi terminolojisinde ibadet kavramını ifade etmek için seçtiği kelimelerin ortak noktasının sığınma, acziyet, yüceltme, korku ve sevgi gibi duygularla bir tanrıya ya da tabiatüstü varlıklara yönelmek, bu varlık veya varlıklara saygı ifadesi göstergesi olarak belli davranışların yerine getirilmesi olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla bu kelimeler insanda var olan tanrı veya tabiatüstü varlıklara inanma yolunda iç dinamikleri harekete geçiren ve çeşitli davranışlarla ortaya çıkan deruni ve evrensel bir fenomeni ifade etmektedir.⁴⁰⁶

Yapılan araştırmalar sonucu, insanlığın dinî tecrübesindeki en yaygın ibadet şeklinin bir yüce varlığa ya da çeşitli varlıklara dünyevî veya uhrevî amaçlarla dua ederek yalvarmak olduğu ortaya koyulmuştur. Bu duanın şekli, ferdin bağlı olduğu dine göre istenildiği veya ihtiyaç duyulduğunda tekrar edilen birkaç kelime olabildiği gibi, belirli mekânlar ve zamanla irtibatlandırılan dinî ayinler şeklinde genişlik ve yoğunluğa da sahip olabilmektedir. Gerek semâvî gerekse ilkel kabile dinlerinde yüce Tanrı'ya olan tazimi ve şükür ifade etmek ve aynı zamanda tanrıların gazabından kurtulma maksadıyla kurban ve takdime sunmak ibadetle ilgili olan uygulamaların en önemlilerinden birisini oluşturmuştur. Kurban ve takdimlerle toplu bir şekilde icra edilmesi gereken ayinlerin gerçekleşebilmesi mabet ihtiyacını ortaya çıkarmış, bu doğrultuda dinlerin yapısına ve mahallî şartlara göre mimarileri değişen mabetler inşa edilmiştir. Belirli ibadetlerin yerine getirilişi mabede bağlı kılınmış ayrıca bazı dinlerde ibadetin mabetlerde yapılması teşvik edilmiştir. Yılın belirli ay veya günlerinde oruç tutmak veya bazı yiyeceklere karşı perhiz uygulanması, çeşitli mekânlar ve bölgelerin kutsal kabul edilerek ziyaret edilmesi de dinî hayata şekil veren önemli ibadetler arasında yer almıştır.⁴⁰⁷

⁴⁰⁶ Sinanoğlu, Mustafa, "İbadet", *DİA*, İstanbul 1999, XIX/ 233-235.

⁴⁰⁷ Sinanoğlu, "İbadet"*DİA*, XIX/ 233-235.

Katolik mezhebinin öğretilerine bağlı olan Opus Dei tarikatı, ibadet olarak da Katolik mezhebinin ibadet şekillerini benimsemiştir. Hristiyanlıkta var olan vaftiz, evharistya, krizmasyon, tövbe ve günah itirafı, yağ sürme, ruhbanlık ve evlilik sakramentlerini olduğu gibi uygulamaktadır. Bunların yanında Opus Dei üyelerinin yerine getirdiği bazı ibadetler de yer almaktadır. Bunlar:⁴⁰⁸

- Her sabah ilk iş olarak Serviam "*hizmet edeceğim*" şeklinde Tanrı'ya hitapta bulunmak.
- Günlük kutsal ekmek ve şarap ayini düzenlemek.
- Günlük tespih duası
- Her sabah ve öğleden sonra yapılacak olan yarım saatlik zihinsel bir dua.
- Öğle vakitleri dini döneme göre Regina Coeli duası ya da Angelus Duası.
- Beş dakika Yeni Ahit'in okunması
- Akşam yemeğinden sonra üçer kere Our Father, Glory be ve Hail Mary dualarının da okunmasını içinde bulunduran Blessed Sacrament (Kutsal Ekmek) ziyaretini yerine getirmek, Kudas(komünyon) ayini gerçekleştirirken fiziksel olarak kutsal ekmeği almayı bulundurmayan ve İsa ile birleşmek anlamına gelen "*ruhani kudas*" yapmaktır.

Moonculuk, Opus Dei tarikatından farklı olarak ibadet yerini kilise ile sınırlı tutmaz. Moonculukta ibadetin yerine getirilmesi için kilisenin yanı sıra büyük merkezler veya üyelerin bulunduğu bölgede herhangi bir üyenin evi ibadet yeri olarak kullanılır. Büyük merkez olsun veya herhangi bir üyenin evi olsun burada Moon tarikatının kurucusu olan Sun Myung Moon ve eşi Hak Ja Han'ın resmi bulunmalıdır.

Moonculuk daha çok Moon'un öğretileri üzerine kurulduğu için bu tarikatta sınırlı sayıda ibadetler vardır. Bunlar: Kutsal şarap ayini, günlük ve haftalık İbadet ve oruçtur. Kutsal şarap Ayini, Moonculuktaki en önemli ritüeldir. Bu ayin aynı zamanda Moonculuktaki toplu nikâh törenlerinin gerçekleştirildiği ayindir. Hristiyanlıkta evharistya, vaftiz ve komünyon sakramentlerinin bu ayinde gerçekleştiğini söylebiliriz. Günlük ibadet olarak sabah, öğle ve akşam olmak üzere yapılan ibadettir. Günlük ibadetlerde ilahiler söylenir, dualar edilir ve Moonculuğun kutsal kitabı olan Divine Principle(İlahi İlke)'den pasajlar okunur. Haftalık ibadet ise Pazar ayinidir. Burada

⁴⁰⁸ Allen, *Opus Dei*, ss. 42-43.

Moon ve eşi için üç defa secde edilir ve devamında ayini yürüten rahip kutsamayı gerçekleştirir. Ardından Tanrı'nın oğlu ve kızı sayılan Moon ve eşi selamlanır. Son olarak daha önce de zikretmiş olduğumuz Kajong Mengse (Aile Bütünlüğü Andı) okunur ve ayin sona erer. Moonculuk'ta oruç ibadeti ise evlenecek olan çiftler için üç veya yedi gün olmak üzere zorunlu tutulmuştur. Üyeler kutsal günlerde de oruç tutmalıdır. Ayrıca dua niyetiyle de oruç tutulabilir. Moonculuk'daki oruç 24 saat boyunca nimetlerden kaçınmadır. Oruç tutarken su, şekersiz kahve ve şekerin orucu bozmadığına inanılır.

3.4. Moonculuk ve Opus Dei'de Üyelik

Her dini oluşum kendisine taraftar kazandırmak ve toplumda etkin bir konuma gelmek ister. Bu hedeflerini gerçekleştirmek için de kendi yöntemlerince içinde bulunduğu oluşuma üye kazandırır. Genel manada benzer taktikler kullanan bu oluşumlardan bazılarının kendisine has yöntemleri de mevcuttur.

Opus Dei üyesi olabilmek için kişinin, mesleği, sosyal statüsü veya geliri önemli değildir. Asıl şart kişinin Opus Dei'nin program ve ruhuna uygun bir şekilde yaşam sürdürmesi için göstermiş olduğu kararlılıktır. Bu kararlılık, üyenin bir Opus Dei üyesi olarak kazanacak haklar ile yerine getirmesi gereken vazifeleri belirten bir çeşit ticari anlaşmaya benzeyen kontrat imzalamasıdır.⁴⁰⁹

Bir kişinin Opus Dei üyesi olabilmesi için ilk aşama bir başpiskoposluğa başvurması gerekmektedir. Kilise Hukuku'na göre yaş sınırlaması on sekizdir.⁴¹⁰ Bu yaşın altındaki hiç kimse bir başpiskoposluk veya başrahipliğe müracaatta bulunamaz. Bununla birlikte kişi 14. Yaşının altıncı ayını doldurmuşsa Opus Dei'ye ilgi duyarsa, örgütün düzenlemiş olduğu eğitim, seminer, dini ayinler, dua ve inziva gibi uygulamalara katılabilir. Kişinin Opus Dei üyesi olabilmesi için yapmış olduğu başvuruda ad, soyadı ve kimlik bilgileri açık bir şekilde belirtilmelidir. Başvuruyu kabul eden Opus Dei yetkilileri ve idari görevlileri en geç altı ay sonra başvuruyu değerlendirir ve uygun gördükleri takdirde başvurmuş olan kişiye üyelik verilir.⁴¹¹

⁴⁰⁹ Yel, *Bir katolik tarikatı: Opus Dei*, ss. 151-165.

⁴¹⁰ Whitehouse, *The Secret history of Opus Dei*, s. 60.

⁴¹¹ Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 33.

Üyelik başvurusu kabul edilen kişiler her sene üyeliğini yeniler. Bu süre beş seneyi geçerse artık o kişinin üyeliği kesinlik kazanmış olup o üye Opus Dei'nin nihai üyesidir. Bu aşamaya "*Sadakat Aşaması*" denilmektedir. Bu aşamada üye artık örgüte bağlılık yemini eder ve örgüt de onu tamamen kabul eder. Bu aşamadan sonra ise kişi isterse Süpernumerari olarak kalabilir veya yetkili kişilerin uygun görmesiyle birlikte başka pozisyonlara da atanabilir.⁴¹²

Moonculuk'da ise üye olabilmek için gönüllü olmak yeterlidir. Moon ailesine yeni üyeler toplamaktan daha önemli bir şey yoktur. İnsanları, şeytanların esiri olmaktan kurtarmak gerekir ki onlar da sırası gelince başkalarını bizzat kurtarabilsinler. Bu konuda makul bir program vardır. Bu program, 1+1+1'dir. Her mürit ayda yeni bir üye bulmalıdır. Tabii ki bu yeterli değildir. Müteakip ay, mürit, iki üye bulmaya çalışmalıdır. Bu, böylece devam edip gitmelidir.

Evlenmek isteyen Moonculuk üyeleri bazı şartları yerine getirmek zorundadırlar. Bu şartlardan biri evlenecek olan Mooncu üyenin en az üç manevi çocuk edinmesi yani akıma üç yeni üye kazandırmasıdır. Evliliğin mükemmel bir toplum ve aynı zamanda mükemmel bir dünya oluşturacağına inanan Mooncular, kendileri için düzenlenen evlilik törenleriyle birlikte günahlarından arınacaklarına ve yeniden doğmuş gibi olacaklarına inandıkları için bu şartı yerine getirmek için büyük önem arz etmektedirler.⁴¹³

Moon üyeleri, cemaate gelir sağlamak amacıyla caddelerde şekerleme, çiçek ve mum satarken⁴¹⁴ bir yandan da cemaate yeni taraftar kazandırmanın peşindedirler.⁴¹⁵ Çeşitli sayılarla oluşan bu gruplar ayrıca alışveriş merkezlerinde, metro istasyonlarında ve okul bahçelerinde faaliyetlerini sürdürmektedirler. Moon adına misyonerlik faaliyetlerini bu grupların en asıl amaçları ise akıma kazandırabilecekleri hedef üyeyi kendi merkezlerinde akşam yemeğine katılmalarını sağlamaktır.⁴¹⁶

Büyükşehir ve merkezi yerlerde misafirlerin ağırlanması için akıma ait evler bulunur. Gelen misafirle iyi bir diyalog kurma hedeflenir. Akımın her öğretisi

⁴¹² Koçak, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, s. 33.

⁴¹³ Bıyık, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, s. 126.

⁴¹⁴ Barker, "Unification Church", *ER*, c. 15. s. 142.

⁴¹⁵ Barker, "Unification Church", *ER*, c. 15. s. 142; Barker, "*Who'd Be A Moonie? A Comparative Study of those Who Join The Unification Church in Britain*" s. 60.

⁴¹⁶ Aydın, *Türkiye'ye Yönelik Batı Kökenli Dini Cereyanlar*, s. 51.

paylaşılmaz bununla beraber misafire ekstra bir ilgi göstererek misafirin sempatisini kazanmak isterler. Evlere davet ettikleri kişilerden ilgisi olanı hafta sonu düzenlemiş oldukları etkinliklere davet ederler. Hafta sonu etkinlikleri için düzenlenmiş olan mekânlar fiziki açıdan cezp edici mekânlardır. Küçük yerlerdeki mekânlar merkezdeki bu çekici mekânlara nazaran daha basit ve mütevazıdır. Davet edilen misafirler diğer üyeler ve eğitim programları ile karşılaşır. Burada geçirilen hoş vakit bir sonraki aşama için basamak oluşturmaktadır. Hafta sonunu burada geçiren misafirlere bir sonraki hafta sonu tertip edilecek olan etkinlikler için de davetiye vermek ihmal edilmez.⁴¹⁷

⁴¹⁷ Sontag, *The God of Divine Principle: A Critical Evaluation, Ten Theologians Respond to the Unification Church*, s. 28.

SONUÇ

Çalışmamızı Moonculuk ve Opus Dei tarikatlarına dair elde edebildiğimiz sınırlı sayıdaki kaynaklarla ortaya koymaya çalıştık. Moonculuk veya Birleştirme Kilisesi, XX. yüzyılın ortasında Sun Myung Moon önderliğinde Güney Kore’de ortaya çıkmış olan mesihî dinî bir harekettir. Moonculuk, teşkilatlanma yönüyle ikinci safhada mezhep olarak nitelendirilmiştir. Üçüncü ve son aşamada kurucusu Sun Myung Moon, kendisinin beklenen mesih olduğunu iddia etmiştir.

Bu aşamadan sonra Sun Myung Moon, Kitab-ı Mukaddes’i vahiy ürünü olarak kabul etmekle birlikte, onu mensuh saymış, *Divine Principle*(İlahi İlke)’yi asıl kutsal kitap olarak kabul etmiştir. Moon, Yeni Ahit Çağı’nı kapatarak tamamlanmış Ahit Çağı’nı başlatmıştır. Bağlı olduğu gelenek ile benzer yönler olmasına rağmen farklı bir teoloji oluşturmuş ve bu teolojiye inanan bir cemaat oluşturmuştur.

Moonculuğun ortaya çıktığı dönemde Kore, sosyo-politik sorunlar içerisindedir. Moonculuk, Batı ve Doğu dinlerinin bir çatışma içerisinde olduğu, Protestan faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütüldüğü ve ayrıca Japon askerlerinin de baskılarını arttırdığı bir dönemde halkın beklediği “kurtuluş hareketi” olarak ortaya atılmıştır.

Moon, Yahudi-Hristiyan geleneğini uzak doğu geleneği ile yorumlamaya çalışarak evrensel bir hareket olduğunu ifade etmek istemiştir. Ancak bunu yaparken doğu kültürü ve geleneğin de etkisiyle olacak ki Tanrı birliğini savunurken düalist bir tanrı inancının içine düşmüştür. Moon’a göre Tanrı, Sung Sang ve Hyung-Sang unsurlarından oluşmaktadır. Sung- Sang Tanrını iç formunu, Hyung Sang ise Tanrının dış formunu oluşturmaktadır. Bu her iki özellik de kendi içerisinde pozitiflik ve negatiflik özelliklerini sahiptir. Moonculuk’daki teslis anlayışında Tanrı, Sung Sang-Hyung Sang ve İsa bulunmaktadır. Moonculuk’daki teslis inancının Hristiyanlık’daki teslis inancından farkı, Mooncuların ikinci konumda yer alan İsa’nın yerine Sung Sang ve Hyung Sang’ı kabul etmeleridir. Bu durumda İsa ise üçüncü konumda yer almış olmaktadır.

Moonculuk, her ne kadar uzak doğu dinlerinin gelenek ve kültürlerinin ve Hristiyanlığın etkisiyle teslis inancını tekliğe doğru seyretme gayreti içerisine girmiş olsa da bu hiçbir zaman gerçekleşmemiştir. Moon, Hristiyanlığın özüne işlenmiş olan aynı zamanda Uzak doğu dinleri de dâhil bütün dünya dinlerinde hemen hemen yer alan Mesih’in kendisi olduğunu idda ederek hitap ettiği kitleyi “gerçek evrensel kurtarıcı”

olduğuna inandırmaya çalışmıştır. Moon taraftarları da onu sıradan bir kurtarıcıdan ziyade onun gerçek anlamda beklenen II. Mesih olduğunu kabul etmişlerdir. Moon, I.Mesih'in gelişinden yola çıkarak gelmesi beklenen II. Mesih'e yeklediği ilahi ve gayri ilahi sıfatlarla kendi niyetini zihinlere yerleştirmeye çalışmıştır.

Moon'un öğretilerinin tümü Hıristiyanlık, Yahudilik Uzakdoğu din ve felsefesinin yanında insanlığın geçmişte tecrübe edildiği uygulamaların sentezini yansıtmaktadır. Moon, bilinçli bir tercihle uyguladığı bu metoduyla "cihanşml/evrensel bir hareket" olduğunu vurgulamak istemiştir. Türkiye'deki FETÖ/PDY yapılanması gibi bu hareketten esinlenen dünyadaki diğer hareketler de Moonculuğun evrensellik iddiasını sahiplenmişlerdir.

Opus Dei ise, gizli Hıristiyan dini bir örgüttür. Örgüt, benimsemiş olduğu Katolik inancını hak görüp bunun dışında kalan bütün inançları batıl saymaktadır. Temel amacı Katolik Hıristiyanlığı kullanarak, ayrıca eğitim, politika ve ekonominin vermiş olduğu imknlarla devleti içeriden ele geçirmektir. Başta İspanya olmak üzere yayıldığı diğer ülkelerde devlet yapısının içine gizlenerek hedefine varmayı amaçlamıştır. Bu amacını gerçekleştirmek için de gizliliğe son derece önem vermiş, devletin içine sızdırdığı fedakr üyelerini kullanmıştır. Örgütün kendine özgü bir örgütlenme şeması vardır. Bu şemada bulunan herkes gecesini gündüzüne katarak örgütün hedeflerini gerçekleştirmeye çalışır. Örgütün birçok yesi liderlerine mutlak itaat, uysallığın, sahibine bağlılığın ve alışkanlığın simgesi olarak eşeği sembol edinir. Ülkemizdeki FETÖ/PDY yapılanması gibi bu Opus Dei'den ilham alan dünyadaki diğer dini yapılar, lidere mutlak itaat düsturuyla hareket ederek, devlet içinde devlet kurma idealiyle hareket etmektedirler.

Sonuç olarak Moonculuk ve Opus Dei tarikatları Hristiyanlık temelli dini hareketler olsa da diğer dinlerin bünyesinde ortaya çıkan ağdaş hareketlere de esin kaynağı olmuşlardır. Moonculuk, tamamen Hıristiyanlıktan bir kopuş yaşamasa da teşekkül sürecini tamamladığında yeni bir dinin bütün unsurlarını bünyesinde bulunduran bir harekete dönüşmüştür. Opus Dei tarikatı ise Hristiyan gelenekten kopmayarak Katolik Kilisesi'nin şahsi bir piskoposluğuna dönüşmüştür. Moon Tarikatı, bilhassa evrensellik iddiasıyla, Opus Dei ise gizli örgütüyle devlet içinde devlet kurma hedefiyle modern dinî hareketlere de esin kaynağı olmuşlardır.

KAYNAKLAR

Akyol, Esmahan, *Amerikan Moon Tarikatı Türkiye'yi Örgütliyor*, 3. Baskı, Nokta Yayınları, İstanbul, 1991.

Aksoy, Tefik, " FETÖ'nün Uluslararası Kodları Cemaatten Terör Örgütlüğüne" *Eskiyei Anadolu İlahiyat Akademisi Araştırma Dergisi Eskiyei* 2017, (34) ,ss. 233-236.

Allen John L. *Opus Dei*, Çev: Şeref Mercan, 1. Baskı, Nokta Kitap Yayınları, İstanbul 2006.

Aydın, Mahmut, Melez ve Senkretik Bir Yapılanma Olarak Fetullahçı Terör Örgütü, *Eskiyei Anadolu İlahiyat Akademisi Araştırma Dergisi*, 2017, (34), ss. 75-94.

Aydın, Mehmet, *Türkiye'ye Yönelik Batı Kökenli Dini Cereyanlar*, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, Konya, 2010.

Ayğın, Fadıl, "Geleceğe Dönük Kurtarıcı Beklentisinin Apokaliptik Temelleri: Mesih/Mehdi Tasavvuruna İlişkin Bir Analiz", *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6/2 (2002): 225-259.

Baker, George, "Language and Mind in the Study of New Religious Movements", *Understanding the New Religion*, ed. J. Needleman ve G. Baker, Seabury Press, New York 1978.

Barker, Eileen, "Doing Love: Tension in the Ideal Family", *The Family and the Unification Church*, ed. Gene G. James, Unification Theological Seminary, The Rose of Sharon Press, New York 1983.

Barker, Eileen, *Making of a Moonie: Choise or Brain Washing*, 1. Baskı, Basil Blackwell Press, New York, 1984.

Barker, Eileen, "Unifacition Church", *The Encyclopedia of Religions*, vol. 17, ed. Mircae Eliade, , Macmillan Publishing, New York 1987.

Barker, Eileen, "Unifacition Church", *The Encyclopedia of Religions*, vol. 17, ed. Mircae Eliade, Macmillan Publishing, New York 1987.

Barker, Eileen, "Who'd Be A Moonie? A comprative Study of those who Join the Unification Church in Britain" *The social Impact Of New Religious Mowements*, ed.

Bryan Wilson, The Unification Theological Seminary, The Rose of Sharon Press, New York 1983.

Barker Eileen, "New Religions: New Religions and Cults in Europe" *The Encyclopedia of Religions*, vol. 10, ed. Mircea Eliade, . Macmillan Publishing, New York 1987.

Beckford James A. "New Religions", *The Encyclopedia of Religion*, c. 10, ed. Mircea Eliade, , The Macmillan Publishing Company, New York 1987.

Beckford, James A. *New Religious Movements and Rapid Social Change*, Sage Publication Press, London, 1986.

Bell, Jeanne Viner, "The Reverend Moon and His Work: A Personal Observation", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Revend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988.

Bernal, Salvador, *Monsenor Josemaria Escriva De Balaguer: A Profile of the Founder of Opus Dei*, New York Secepter Publishing, London, 1977.

Biermans, John T. *The Odyssey of New Religions Today: A case study of the Unification Church*, The Edwin Mellen Press, New York 1988.

Bıyık, Mustafa, *Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk*, Birey Yayınları, İstanbul, 2002.

Bıyık, Mustafa, *Sun Myung Moon ve Birleştirme Mezhebi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Samsun 19 Mayıs Üniversitesi*, Samsun 1988.

Bıyık, Mustafa, "Moonculuk", *DİA*, İstanbul 2005, XXXIX.

Bıyık, Mustafa, "Yeni Dünya Düzenine Küresel Bir Din Modeli: Moonculuk " *Milel ve Nihal Dergisi*, 2003, (1): 93-114.

Bjornstad, James, *Sun Myung Moon and the Unification Church*, Bethany House Publishers, Minneapolis, 1984.

Bodur, Hüsnü Ezber, "Moonculuk Hareketi ve Türkiye’de Benzer Bir Cemaat Yapılanmasının Sosyolojik Analizi" *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, İstanbul 2003(1): 13-39.

Borowski, Karol H. "The Vision versus the Reality of a New World: The Reverend Sun Myung Moon and The Unification Movement in Critical Perspective" *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988.

Bromley David G. and Shupe Anson D. *Moonise in America: Cult, Church and Crusade*, 1. Baskı, Sage Publications, Beverly Hills 1979.

Bryant, M. Darrol, and Richardson, Herbert W. *A Time For Consideration: A Scholarly Appraisal of the Unification Church*, Edwin Mellen Press, New York 1978.

Cerrahoğlu, Nilgün, " FETÖ ve Opus Dei... Uğur Mumcu uyarmıştı" Cumhuriyet Gazetesi, 31.07.2016.

Chryssides, George D., *The Advent of Sun Myung Moon: The Origins, Beliefs and Practices of the Unification Church*, Macmillan Publishing, Hong Kong 1991.

Cromwell, Thomas, *Essentials of the Unification Church: Teachings of Sun Myung Moon*, The Interreligious Leadership Seminar, New York, 1993.

Demirci, Ali Serdar, *Yeni Dini Hareketler ve Opus Dei*, Eftalya Yayınları, İstanbul, 2009.

Divine Principle, *The Holy Spirit Association for the Unification of World Christianity*, New York, 1977.

Durst, Mose, *To Bigotry, No Sanction: Reverend Sun Myung Moon and The Unification Church*, Regnery Gateway Publishing, Chicago 1984.

El-Cabiri, Muhammed Abid, *Arap Akılının Oluşumu*, Çev: İbrahim Akbaba, İz Yayıncılık, İstanbul 1997.

Ellsaesser, Hugh W, "The Vision of Reverend Moon: A Catharsis for the Counter Culture" , *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988.

Estruch, Joan, *Saints and Schemers: Opus Dei and Its Paradoxes*, Oxford University Press, New York, 1995.

Friedlander, Noam, "*Opus Dei Nedir?*", Çev: Enver Günsel, 1. Baskı, Neden Kitap Yayınları, İstanbul 2006.

Galvan, Esteban, "Fundraising", *Lifestyle Conversation with Members of the Unification Church*, ed. Richard Guebedeaux, , Unification Church Seminary, The Rose of Sharon Press, New York 1982.

"God's Will and The World: Sun Myung Moon", *The Holy Spirit Association for The Unification of World Christianity(HSA-UWC)*, New York 1985.

Günay Tümer- Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi*, (2. baskı), Ocak Yayınları, Ankara 1993.

Haack, Friedrich Wilhelm, "Sun Myung Moon'un Birleştirme Kilisesi" *Die Neunen Jugendreligionen*, çev. Ekrem Sarıkçıoğlu, München 1980.

Harris, Marvin, *America Now: The Anthropology of a Changing Culture*, Simon and Schuster Publishing, New York, 1981.

Hauck, Allan, " Unificationism And The Family", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the thought and Work of the Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag& Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988

Horton, Claire F. "A Religion For The Future: An Anthropological View", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the thought and Work of the Reverend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag& Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988.

Hutchinson, Dawn L. *Antiquity and Social Reform: Religious Experience in the Unification Church*, Feminist Wicca and Nation of Yahweh, 1. Baskı, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle 2010.

"Introduction to the Principle: An İslamic Perspective", *Holy Spirit Association for theUnification Theology*, ed. Darrol Bryant, HSA-UWC, George Allen and Unwin Ltd. New York 1980.

Judah, Stillson, "Belief and Behavior Amid Cultural Change: Some Thoughts on the Dynamics of New Religious Movements Like the Unification and Others", *Life style Conversations with Members of the Unification Church*, ed. Richard Quebedeaux, The Rose of Sharon Press, New York 1982.

Karaman, Nazif, "Fetö Hristiyan Tarikatlar Gibi" *Sabah Gazetesi*, 3.10.2015.

"Kingdom of God ", *The Encyclopedia of Americana*, c. 16 ed. Bernard S. Cayne, Americana Corporation, New York, 1975.

Kim, Young Oon, *Unification Theology & Christian Thought*, Goldon Gate Publishing, New York, 1975.

Koçak, Zeynep, *Opus Dei: Tanrının Yapıtı, Tarihi, Yapısı ve Toplumdaki Yeri*, Yeni Doğu Kültür ve Sanat Derneği Yayınları, İstanbul, 2016.

Koepp, Stephen, *The Hidden World of Secret Societies*, Life Books Press, New York, 2012.

Lofland, John- James T. Richardson, "Religious Movement Organizations: Elemental Forms and Dynamics", *Research in Social Movements*, vol. 7, Jai Press, Greenwich 1984.

Levewis, Warren, "Is the Reverend Sun Myung Moon A Heretic? Locating the Unification Church Map on the Map of Church History", *A Time For Consideration: A Scholarly Appraisal of The Unification Church*, ed. M. Darrol Bryant and Herbert W. Richardson, E. Mellen Press New York, 1978.

Lee, San Hun, *Explaining Unification Thought*, Unification Thought Institute, New York, 1981.

Lee, San Hun, *Fundamentals of Unification Thought*, Unification Thought Institute, Tokyo 1991.

Le Tourneau, Dominique, *What is Opus Dei*, Mercier Press, Dublin, 1989.

Martin, Harry V.- David Paul, "MOONIES: what Rev. Moon teaches the young ", *Napa Sentinel*, 13 March 1992.

Matczak, Sebastian A. "God in Unification Philosophy and the Cristian Taradition" *A Time For Consideration: A Scholarly Appraisal of the Unifacition Church*, ed. M.Darrol Bryant and Herbert W. Richardson, E. Mellen Press, New York 1978.

Melton, J. Gordon, *Encyclopedic Hand book of Cults in America*, Garland Publishing, New York, 1986.

Moon Sun, Myung, *Divine Principle*, Holy Spirit Association for the Unifacition of World Christianity, Washington, 1973.

"New Vision for World Peace: Reverend Sun Myung Moon", ed. John Biernans, Michael Giampaoli, Jonathan Gullery, Holy Spirit Association for Unification of World Christianty, New York 1988.

Nyang, Sulayman S. "Reverend Moon's Vision and the Activities of the Unification Movement in Contemporary World", *Unificationism and Modern Society: An Apprasial of theThought and Work of The Revend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988.

"Outline of The Principle, level 4", *Holy Spirit Association for the Unification of World Christianity*, (HSA-UWC), New York 1946.

O'dea, Thomas F.-Janet O'dea Aviad, *The Sociology of Religion*, Prentice-Hall, New Jersey, 1983.

Özkan, Ali Rafet, *Fundamentalist Hristiyanlık (Yedinci Gün Adventizmi)*, Alperen Yayınları, Ankara 2002,

Phan, Peter C. "Sexuality and Marriage in the Unification Movement" , *Unificationism and Modern Society: An Apprasial of theThought and Work of The Revend Sun Myung Moon*, ed.Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988.

Richardson, Herbert, "A Lecture to Students At The Unification Theological Seminary in Babrytown, New York", *A Time For Consideration: A Scholarly Appraisal of the Unifacition Church*, ed. M.Darrol Bryant and Herbert W. Richardson, E. Mellen Press, New York 1978.

Robbins, Thomas- Anthony, Dick, *New Religions: New Religious and Cult in the United States*, The Encyclopedia of Religions, ed. Mircea Eliade, c. 10, New York 1981.

Robbins, Thomas- Anthony, Dick, " *New Religions: New Religious and Cult in the United States, The Encyclopedia of Religions*", ed. Mircea Eliade, c. 10. s. 395'den Harris, Marvin, *America Now: The Anthropology of a Changing Culture*, Simon and Schuster Publishing, New York 1981.

Rubenstein, Richard L, "A New Vision for the Pacific Era", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Revend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988.

Rogriguez, Pedro, *Opus Dei in the Church: an Ecclesiological Study of the Life and Apostolate of Opus Dei*, Secepter Publishing, Dublin, 1994.

Salonen, Neil Albert, "The Significance of Reverend Moon's Vision", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Revend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988.

Sanchez, Phillip V, "The Vision of the Rev. Sun Myung Moon in Twentieth Century Amerika", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Revend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988.

Scott, Osborne E, "The Significance of Reverend Moon and the Unification Church for Our World Today", *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Revend Sun Myung Moon*, ed. Frederick Sontag and Thomas G. Walsh, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York 1988.

Sevindi, Nevval, *Fethullah Gülen ile Global Hoşgörü ve New York Sohbeti*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2002.

Shupe, Anson D.-Bromley, Jr. David G. "Apostates and Atrocity Stories Some Parameters in the Dynamics of Deprogramming", *The Social Impact of New Religion Movements*, ed. Bryan Wilson, Rose of Sharon Press, New York 1983.

Sinanoğlu, Mustafa, "İbadet", *DİA*, İstanbul 1999, XIX/ 233-235.

Smart, Ninian, *The World Religions: Old Traditionals and Modern Transformations*, Cambridge University Press, Hong Kong 1988.

Sontag, Ferederick, *Sun Myung Moon and Unification Church*, Abingdon Press, Nashville, 1977.

Sontag, Frederick -Walsh, Thomas G., *Unificationism and Modern Society: An Appraisal of the Thought and Work of The Revend Sun Myung Moon*, The International Cultural Foundation and the International Religious Foundation, New York, 1988.

Sontag, Frederick, *The God of Divine Principle: A Critical Evaluation, Ten Theologians Respond to the Unification Church*, ed. Herbert Richardson, The Unification Theological Seminary, New York 1981.

Spurgin, Hugh- Nora & Eves, Artur, " Engagement, Marriage And Children ", *Lifestyle Conversations with Members of The Unification Church*, ed. Richard Quebedeaux, Unification Theological Seminary, The Rose of Sharon Press, New York 1982.

Streeter, Michael, *Behind Closed Doors: The Power and Influence of Secret Societies*, New Holand Press, London, 2008.

Testa, Bart, "Making Crime Seem Natural: The Press And Deprogramming" , *A Time for Consideration: A Scholarly Appraisal of the Unification Church*, ed. M. Darrol Bryant & Herbert Richardson, E. Mellen Press, New York 1978.

"The Social Impact of New Religious Movements", *The Unification Theological Seminary*, ed. Bryan Wilson, The Rose of Sharon Press, New York, 1983.

Unification Thought Institute, *New Essential Of Unification Thought Head-Wing Thought*, Kogensha Publishing, Tokyo, 2006.

WAMY, "Uluslararası İslam Gençlik Konseyi, Çağdaş İnançlar Düşünceler", (Çeviri: M. Beşir Eryarsoy), Beka Yayınları, İstanbul, 2016, II/117-131.

Walsh, Michael J., *Opus Dei: An Investigation Into the Secret Society Struggling For Power with in the Roman Catholic Church*, Harper San Francisco Publishing, San Francisco 1992.

Waardenburg, Jacques , "Mesîh", *DİA*, Ankara 2004, XXIX.

Whitehouse, Maggy, *The Secret history of Opus Dei*, Lorenz Publishing, London 2007.

"Woman of True Love: Hak Ja Han", *The Holy Spirit Assocation for the Unification of World of Christianity*, New York 1993.

Yel, Ali Murat, "Bir Katolik Tarikatı: Opus Dei ", *Divan Dergisi*, 2000(2): 151-165.

Yel, Ali Murat, "Geleneğin Bozulması: Kurtuluş Teolojisi ve Cizvitler", *Divan: İlmi Araştırmalar Dergisi*, 1998(5): 33-55.

Zulkosy, Patricia, "Piety and Spirituality", *Life style Conversations with Members of The Unification Church*, ed. Richard Quebedeaux, New York 1982.

İnternet Kaynakları

Fetullah Gülen Kenan Evren cennetlik, (Erişim:27.12.2020),
<https://www.youtube.com/watch?v=gPQCpFfMZ18>.

Fethullah Gülen ve 1980 Darbesi, (Erişim: 27.12.2020),
<http://fetogercekleri.com/darbeler/fethullah-gulen-ve-1980-darbesi>.
Kajong Mengse (Aile Bütünlüğü Andı)
<http://www.unification.net/turkish/pledge.htm>(Erişim: 15.05.2020).

Evren, Gürbüz, "Yahudilerde, Hristiyanlar ve Müslümanlarda Mesih ve Mehdi Öğretisi", *Evrensel Bakış Açısı*, s. 143-147. (Erişim: 07.06.2020).
<https://docplayer.biz.tr/58816088-Yahudilerde-hristiyanlarda-muslumanlarda-mesih-ve-mehdi-ogretisi.html>.

<https://opusdei.org/en/article/historical-overview/>(Erişim: 25.05.2020).

https://odan.org/statutes_1982(Erişim: 10.06.2020).

Kirman, M. Ali, "Batıda Ortaya Çıkan Yeni Dini Hareketlerin Bazı Özellikleri ve Toplumsal Tabanları". *Dini Araştırmalar*, 1999/2(4), s. 223-233, (Erişim: 18.05.2020),
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/da/issue/4441/61196>.

Opus DeiFetö İlişkisi, (Erişim: 25.12.2020),
<https://www.youtube.com/watch?v=X0FTM0qYkVM>.
Pancar, Cavit, FETÖ'nün Taklit Ettiği Hristiyan Tarikatı ve Bağlantısı, (Erişim: 25.12.2020), <https://www.youtube.com/watch?v=n-W4-OEvPHU>.

Possamai, Adam-Murray Lee, "New Religious Movements and The Fear of Crime", *Journal of Contemporary Religion*, 2004/19(3), s. 337-352, (Erişim: 20.05.2020),
https://www.researchgate.net/publication/248981635_New_religious_movements_and_the_fear_of_crime.

Robbins Thomas, "Quo Vadis' the Scientific Study of New Religious Movements?", *Journal for the Scientific Study of Religion*, 2000/39(4), S. 515-523; (Erişim:20.05.2020), <https://www.jstor.org/stable/1388084>.

Fetullah Gülen Kenan Evren cennetlik, (Erişim:27.12.2020),
<https://www.youtube.com/watch?v=gPQCpFfMZ18>.

